

RAPORT

**privind realizarea Planului de Activitate al Organizației
pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
din Republica Moldova**

www.odimm.md

www.businessportal.md

Str. Serghei Lazo 48, et.3, of.313
Chișinău, Republica Moldova

Cuprins:

INTRODUCERE	2
Prioritatea I: FACILITAREA ACCESULUI IMM LA INSTRUIRE ȘI RESURSE INFORMAȚIONALE	4
Prioritatea II: FACILITAREA ACCESULUI IMM LA RESURSE FINANCIARE	28
Prioritatea III: DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE SUPORT ÎN AFACERI	38
Prioritatea V: FUNDRAING ȘI RELAȚII EXTERNE	65
Prioritatea VI: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR ODIMM	72

INTRODUCERE

Întreprinderile Mici și Mijlocii (IMM) sunt importante în dezvoltarea economiilor naționale, în special pentru cele ale țărilor în curs de dezvoltare, care se confruntă cu probleme legate de ocuparea forței de muncă și distribuția veniturilor pe cap de locuitor. Punctele forte ale IMM sunt: (i) capacitatea de a stimula concurența și de a dezvolta spiritul antreprenorial, (ii) flexibilitatea productivă capabilă să producă bunuri sofisticate, variate și inovative, și (iii) contribuția semnificativă la creșterea gradului de ocupare al forței de muncă.

Prin urmare, asigurarea unui cadru propice pentru creșterea și dezvoltarea IMM-urilor este o prioritate a Guvernului Republicii Moldova.

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (în continuare: ODIMM), activează în coordonare cu Ministerul Economiei al Republicii Moldova, fiind o instituție publică, abilitată să dezvolte și să implementeze programe și instrumente de suport a sectorului IMM, cu scopul creșterii performanței și nivelului de competitivitate a acestuia, contribuind la dezvoltarea economică durabilă a țării și la crearea de noi locuri de muncă.

Activitatea ODIMM este desfășurată în baza Planului de Acțiunianual al ODIMM, elaborat în conformitate cu documentele **strategice de bază**, precum:

- Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11 iulie 2012;
- Programul de Activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018;
- Strategia de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2012-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 685 din 13 septembrie 2012;
- Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2015-2017;
- Planul Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014 – 2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014;
- Foaia de Parcurș pentru Ameliorarea Competitivității Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 4 din 14 ianuarie 2014;
- Programul de Dezvoltare Strategică al ODIMM pentru anii 2016-2018.

ODIMM, fiind creată pentru a contribui efectiv și eficient la dezvoltarea sectorului IMM în Republica Moldova întru îmbunătățirea economiei naționale, vizează următoarele **obiective**:

- Crearea oportunităților de lansare și dezvoltare a afacerilor de succes, în special în zonele rurale;
- Formarea și amplificarea culturii și abilităților antreprenoriale;
- Facilitarea accesului IMM la resurse financiare avantajoase și diversificate;
- Facilitarea accesului IMM la resurse informaționale și inovații;
- Stimularea dialogului public-privat;
- Promovarea dezvoltării infrastructurii de suport a afacerilor;
- Facilitarea accesului la servicii de consultanță în afaceri pentru dezvoltare/creștere;
- Dezvoltarea întreprinderilor cu potențial ridicat de creștere sau cele pregătite pentru export;
- Facilitarea legăturilor de afaceri pentru IMM-uri cu companii mari naționale și internaționale.

Întru atingerea obiectivelor propuse, ODIMM colaborează cu partenerii de dezvoltare din republică, cu instituțiile similare din alte state, organizațiile comerciale și necomerciale internaționale în domeniul susținerii și dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv în scopul obținerii asistenței tehnice și atragerii resurselor financiare pentru dezvoltarea sectorului dat.

Pentru anul 2016, ODIMM și-a propus realizarea următoarelor priorități:

1. Facilitarea accesului IMM la instruire și resurse informaționale;
2. Facilitarea accesului IMM la resurse financiare;
3. Dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri;
4. Promovarea dialogului public-privat;
5. Fundraising și relații externe;
6. Consolidarea capacităților instituționale și profesionale ale ODIMM.

Prioritatea I: FACILITAREA ACCESULUI IMM LA INSTRUIRE ȘI RESURSE INFORMAȚIONALE

Obiectiv 1: Facilitarea accesului la consultanță și instruire antreprenorială națională

1.1.1. Informarea potențialilor beneficiari cu privire la Programele de suport în afaceri, implementate de ODIMM

În scopul facilitării accesului IMM și a potențialilor antreprenori la informații utile, pe parcursul anului 2016, ODIMM a oferit consultații și suport informațional despre Programele și instrumentele de suport implementate de Organizație, inclusiv privind oportunitățile oferite de Acordul de Asociere UE-MD și DCFTA, în cadrul următoarelor **evenimente tematice**:

- În cadrul **Expoziției** „Fabricat în Moldova”, care s-a desfășurat în perioada 03-07 februarie 2016, ODIMM a participat cu stand informațional. De asemenea, au fost distribuite materiale promoționale participanților expoziției;
- La 11 martie 2016, **seminarul de informare** a producătorilor agricoli din raional Călărași;
- La 24 martie 2016, **seminarul de informare** pentru agenții economici din r. Ialoveni;
- În perioada 31 mai – 2 iunie 2016, în cadrul **Forumului asociațiilor de business** și sesiunii de matchmaking;
- La data de 22 iunie 2016, în cadrul **Conferinței Regionale** „Agricultura ramura prioritară în RM – Rolul tinerilor în dezvoltarea economică durabilă în RM: finanțări pentru tinerii fermieri”, din Hâncești;
- Prin intermediul Consiliilor Raionale și Ministerului Afacerilor Interne și Integrării Europene au fost diseminate **informații** cu privire posibilitățile de aplicare la Programul

PARE 1+1 pentru migranți și rudele de gradul I ale acestora și prelungirea Programului până în anul 2018;

- La 09 iunie 2016, în cadrul Conferinței „Tinerii devin o prioritate”, organizată de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova;
- La 10 iunie 2016, seminar de informare organizat pentru cadrul didactic și studenților ASEM;
- La 22 iunie 2016, în cadrul evenimentului „Fabricat în Rezina”;

- La 29 iunie 2016, în cadrul **Forumului Tinerilor Antreprenori** organizat în orașul Sângerei;
- La 30 iunie 2016, în cadrul **emisiunii radio Spațiul public** (45 de minute în emisie directă) la Radio Moldova;
- În perioada 19–21 august 2016, în cadrul **Zilelor Diasporei**, desfășurate sub patronajul Guvernului Republicii Moldova;
- La 07 iulie 2016, în cadrul **Reuniunii în format Extins** a Platformei Locale de Cooperare a Parteneriatului de mobilitate RM-UE”;
- La 04 august 2016 - **sesiune de informare** pentru tinerii din or. Tvardița raionul Taraclia;
- La 13 octombrie 2016, în cadrul **evenimentului de rebranding** a Platformei ”Science to Business” în RM organizat de Agenția pentru Inovații și Transfer Tehnologic al Academiei de Științe a Moldovei;
- În perioada 10-11 noiembrie 2016, **atelierul de lucru** privind discuțiile asupra proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la mecanismul de implementare a abordării integrate la nivel național și local a domeniului diaspora, migrație și dezvoltare, organizat de Cancelaria de Stat a RM, BRD și OIM;
- La data de 19 și 20 noiembrie 2016 în orașele Milan Rho și Padova din Italia la **întâlnirea cu femeile din diasporă** în cadrul lansării și promovării sub-programului „Abilitarea Femeilor din Diasporă”;
- ODIMM a elaborat și a diseminat primul newsletter în cadrul rețelei EEN;
- Pe 08-09 decembrie 2016, Forumul National al Tinerilor, cu participarea a 70 de tineri;
- La data de 20 și 21 decembrie 2016, sesiuni de informare cu privire la Programul ”PARE 1+1” în cadrul centrului Nexus Chișinău, pentru circa 70 persoane;
- La 21 decembrie 2016, Conferința ”Oportunități de dezvoltare pentru tinerii producători agricoli din Republica Moldova”.

În perioada 22 iunie – 11 august 2016 ODIMM organizează **sesiunile de informare regionale cu tematica ”Oportunități pentru dezvoltarea IMM”** pe platforma celor 9 incubatoare de afaceri din țară, membri RIAM. Scopul acestor evenimente publice a fost de a consolida dialogul public privat, a identifica nevoile mediului de afaceri regional și al autorităților publice locale, câtși prezentarea oportunităților și instrumentelor de dezvoltare a afacerilor din fonduri interne și externe. În cadrul fiecărui eveniment a fost realizată activitatea de Focus Grup dedicată

problemelor antreprenorilor privind internaționalizarea afacerii în contextul DCFTA. În total la aceste evenimente au participat **268 de persoane din 33 de raioane**, inclusiv antreprenori, reprezentanți ai APL și a prestatorilor de servicii în afaceri.

În perioada octombrie - noiembrie curent, ODIMM a organizat **Campania de informare pentru tinerii studenți** ai anilor terminali ai instituțiilor superioare de învățământ privind Programele de Suport în afaceri. Scopul Campaniei a fost informarea tinerilor despre Programele de suport ale ODIMM și posibilitățile de accesare ale acestora întru inițierea sau dezvoltarea unei activități antreprenoriale. Pe parcursul campaniei au fost informați circa **450 de tineri** din mai multe instituții de învățământ, precum Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică din Moldova, Academia de studii economice din Moldova, Universitatea Pedagogică, Universitatea Agrară de Stat din Moldova și Universitatea Liberă și Independentă din Moldova.

Pe parcursul anului 2016, prin intermediul **Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri (CCAA) și Ghișeului Unic ODIMM**, 1035 persoane au fost informate despre prevederile programelor de stat destinate IMM, inclusiv implementate de către ODIMM (PARE 1+1, PNAET, GEA,

FGC, etc). Peste **1350 persoane** au beneficiat de servicii de consultanță focusate pe necesitățile individuale ale solicitanților privind activitatea antreprenorială, inclusiv pe depășirea barierelor cu instituțiile financiare, organele fiscale din teritoriu, APL etc.

În scopul îmbunătățirii suportului acordat IMM la inițierea și dezvoltarea afacerilor, în perioada raportată, CCAA a creat Baza de date a beneficiarilor serviciilor de consultanță, a standardizat procesul de consultanță și a elaborat Manualul Serviciului de Consultanță.

Periodic, prin intermediul site-ului www.odimm.md sau prin canalele mass-media specifice, are loc diseminarea informației despre principalele evenimente și surse de asistență financiară, oferite de fondurile internaționale IMM-urilor.

1.1.2. Desfășurarea cursurilor de instruire.

În perioada de referință, în scopul îmbunătățirii Programelor de instruire implementate de către ODIMM, a fost studiată experiența altor țări privind conținutul și procesul de realizare a instruirilor antreprenoriale.

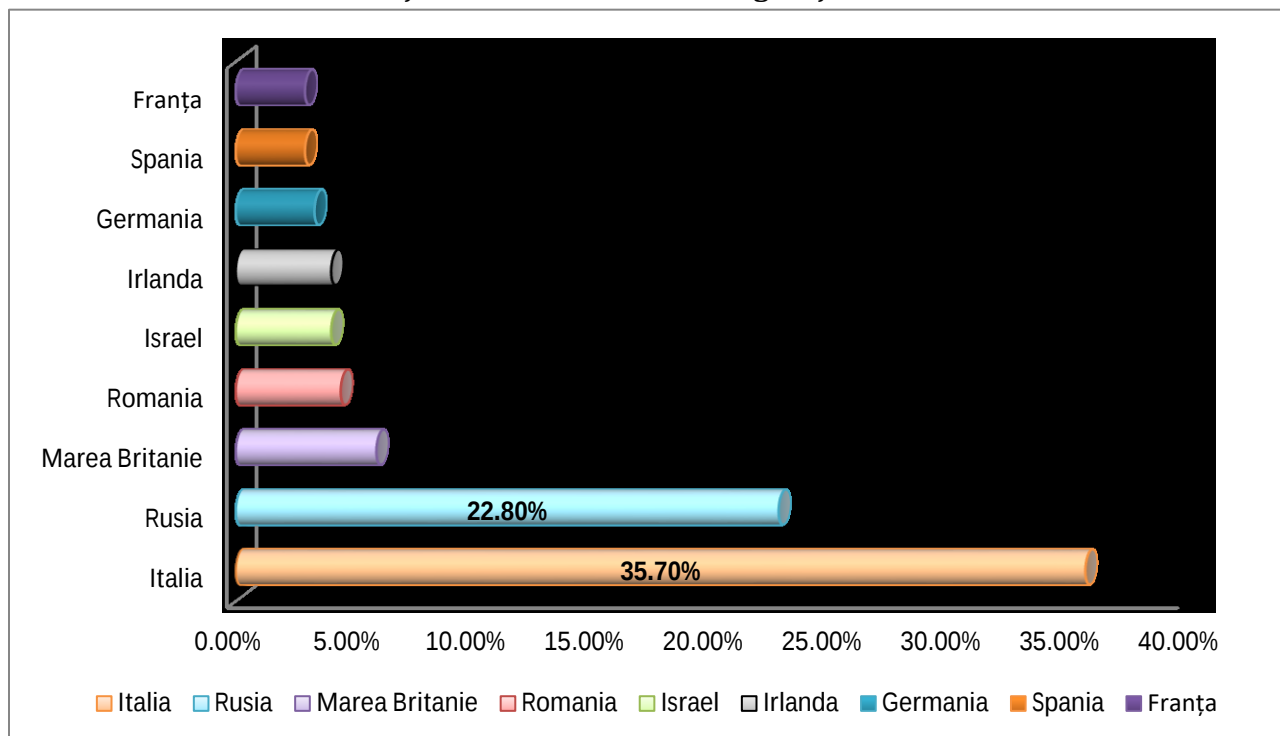

Au fost actualizate și îmbunătățite modulele de instruire realizate în cadrul Programului PARE 1+1, perfecționat modelul planului de afaceri și introduse teme noi precum: principiile „economiei verzi” și „oportunitățile Acordului de Asociere și DCFTA”.

Începând cu luna **mai** 2016 au fost relansate toate Programele de instruire ODIMM.

a. În cadrul **Programului PARE 1+1**, pe parcursul anului 2016, ODIMM a organizat 10 grupe de instruire la care au participat **271 migranți sau rudele de gradul I** ai acestora. Din numărul total al persoanelor instruite 42,3% au fost persoane migrante.

Țările din care au venit migranții la instruire

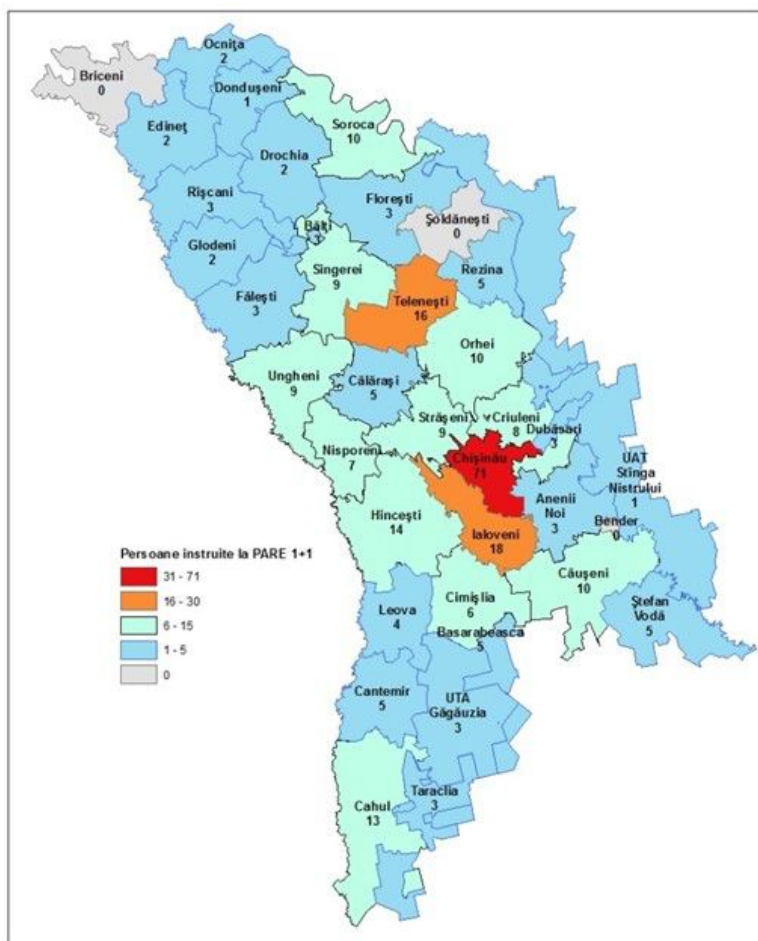
Din numărul persoanelor migrante, participante la instruire, cei mai mulți au venit tradițional din Republica Italia – 35,7% și Federația Rusă – 22,8%. În total în anul 2016 la instruiți au participat migranți din **27 de țări ale lumii**.

Totodată, rudele de gradul I, care au participat la instruire, au reprezentat **toate localitățile țării**, iar cei mai mulți au fost din Chișinău, Ialoveni, Telenești, Hâncești, Cahul, Ungheni, Orhei și Soroca.

Din numărul total al persoanelor instruite, **34% sunt femei**. Vârsta medie a participanților la instruire constituie 39 de ani. Din numărul total al persoanelor instruite circa 37,5% desfășoară activitate de antreprenoriat, inclusiv 17,7% -SRL; 16,5% - GT; 2,7% -ÎI; 0,6% - cooperativă de producere.

Din punct de vedere al **duratei de activitate în afaceri** a persoanelor instruite circa 44% activează între 1-3 ani, 10% între 3-6 ani, 9% între 6-10 ani, 4% între 10-13 ani și 6% peste 13 ani. Situația indică interesul sporit pentru participarea la programul dat a întreprinzătorilor cu diferită experiență în afaceri.

Distribuția persoanelor instruite pe raioane

Încadrul instruirilor întreprinzătorii au posibilitatea să facă schimb de experiență, cunoștințe în domenii specifice de activitate, ceea ce aduce o valoare adăugată semnificativă pentru dezvoltarea cunoștințelor și competențelor antreprenoriale. Instruirile realizate reprezintă oportunitate pentru crearea și dezvoltarea relațiilor de parteneriat între participanți.

Ținem să menționăm, că în anul 2016 în structura programului de instruire a fost inclus un modul nou ce ține de Acordul de Asociere și DCFTA pentru a informa participanții despre oportunitățile oferite cât și procedurile existente.

b. În cadrul **Programului PNAET** au fost organizate **8 cursuri** de instruire în raioanele Ungheni, Edineț, Sângerei, Ștefan Vodă, Ceadâr-Lunga și Chișinău, fiind instruiți **211 tineri**, inclusiv 40 % sunt femei. În pofida stopării componentei de finanțare în cadrul PNAET pentru 9 luni ale anului, considerăm că interesul tinerilor de a participa la instruire a fost satisfăcător.

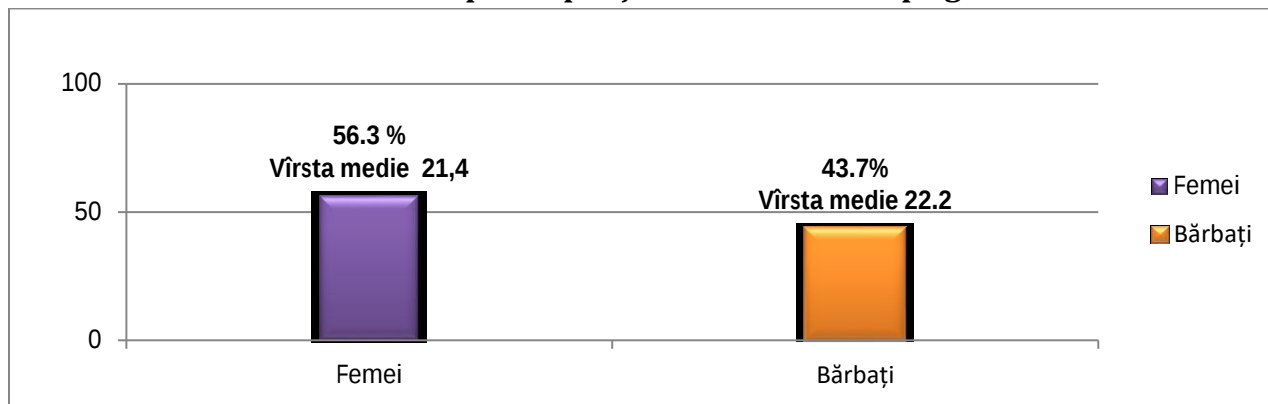

Distribuția numărului de persoane instruite pe raioane

Observăm, că un număr mai mare de tineri instruiți au fost în raioanele Ungheni și Ceadâr-Lunga.

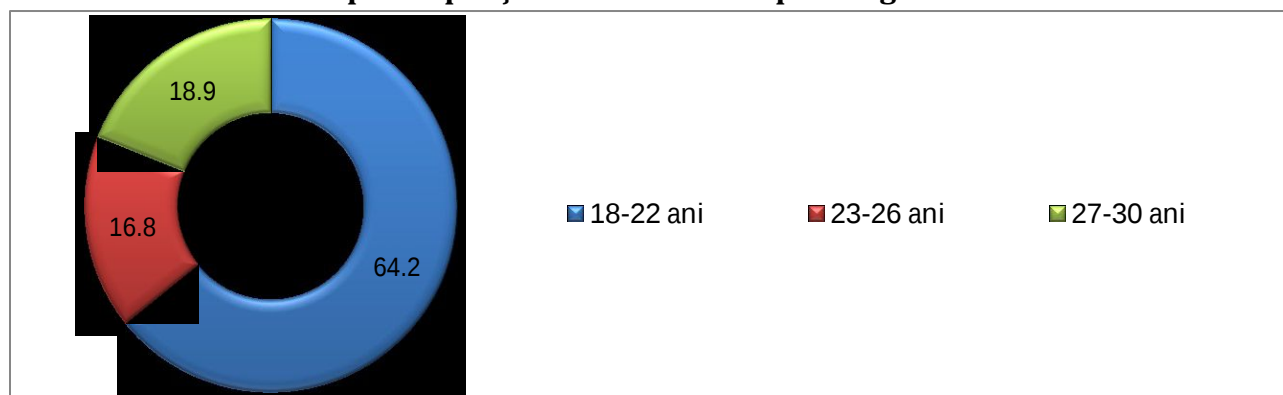
Ponderea participanților la instruire după gen

Vârsta medie a femeilor instruite este de 21,4 ani, vârsta medie a bărbaților participanți la instruire este de 22,2 ani.

Din numărul total al participanților la instruiți cea mai mare pondere o dețin tinerii cu vârsta cuprinsă între 18-22 ani, ceea ce denotă un interes sporit al acestei categorii pentru acumularea cunoștințelor în domeniul antreprenoriatului. Totodată, tinerii își fac studiile în cadrul unor instituții de învățământ sau sunt proaspeți absolvenți, care dețin o meserie ori calificare. O pondere importantă la instruiți au avut-o tinerii cu vârsta cuprinsă între 27-30 de ani, majoritatea având o afacere și dorind s-o dezvolte utilizând cunoștințele acumulate în cadrul instruirilor.

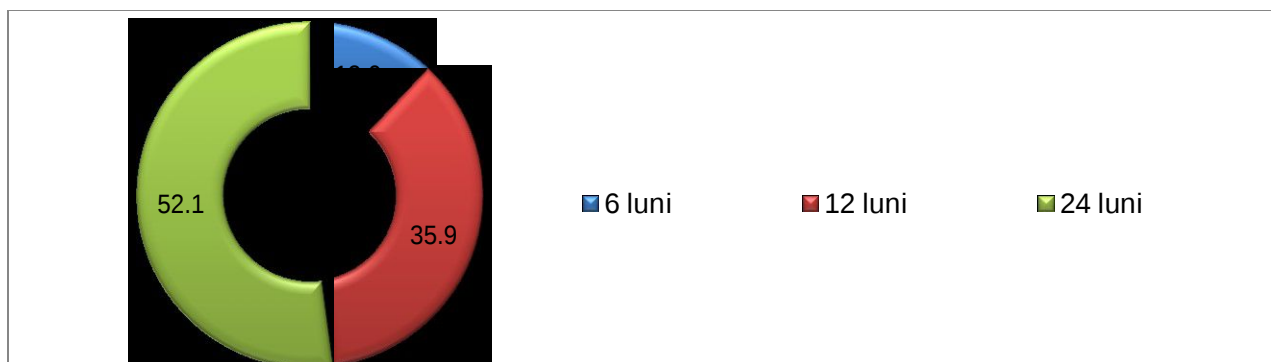
Structura participanților la instruiți după categorii de vârstă

Această distribuție a tinerilor la instruiți a avut un impact pozitiv din punct de vedere al perceperii informației și schimbului de idei și soluții între participanți.

Ținem să menționăm, că circa 140 de tineri din diferite localități sunt în așteptare să participe la instruiți în cadrul PNAET.

Distribuția tinerilor privind perioada de inițiere a afacerii după instruire

Din numărul total al tinerilor instruiți cea mai mare parte intenționează să inițieze afacerea într-o perspectivă mai îndelungată de timp și anume 24 de luni, cauzele principale fiind: incertitudinea mediului economic din țară, nivel redus de cunoștințe în domeniul antreprenoriatului și managementului financiar; necesitatea de consultanță individuală pentru inițierea afacerii; acumularea experienței practice în domeniul dezvoltării afacerii. Un motiv important care împiedică tinerii să se lanseze în afaceri într-o perioadă mai scurtă este lipsa de programe de suport pentru întreprinderile debutante.

Doar 12% din tinerii participanți la instruire ar fi dispuși să inițieze afacerea în următoarele 6 luni după instruire.

Totodată, tinerii sunt interesați în dezvoltarea cunoștințelor și în alte domenii precum: Managementul financiar, Marketing/Marketing online, Contabilitate aprofundată, Activitate de comerț exterior, proceduri vamale, Studii de piață, accesarea de Investiții și Granturi. Tinerii participanți la instruire au manifestat un interes sporit și un grad înalt de implicare pe toată perioada de desfășurare a cursului, fiind antrenați în activități practice individuale și de grup. Către finele programului tinerii elaborează schița planului de afaceri și prezintă ideea de afaceri.

Pentru 515 tineri au fost acordate consultații prin telefon, e-mail și la oficiul ODIMM.

c. Programul de instruire continuă Gestiunea Eficientă a Afacerii (GEA)

Pe parcursul anului 2016 prin intermediul acestui program au fost organizate **89 cursuri de instruire** în 24 de raioane, ceea ce a constituit o acoperire de peste 68% din total raioane. Comparativ cu anul 2015 rezultatele sunt într-o depășire pozitivă semnificativă pe toți indicatorii de analiză.

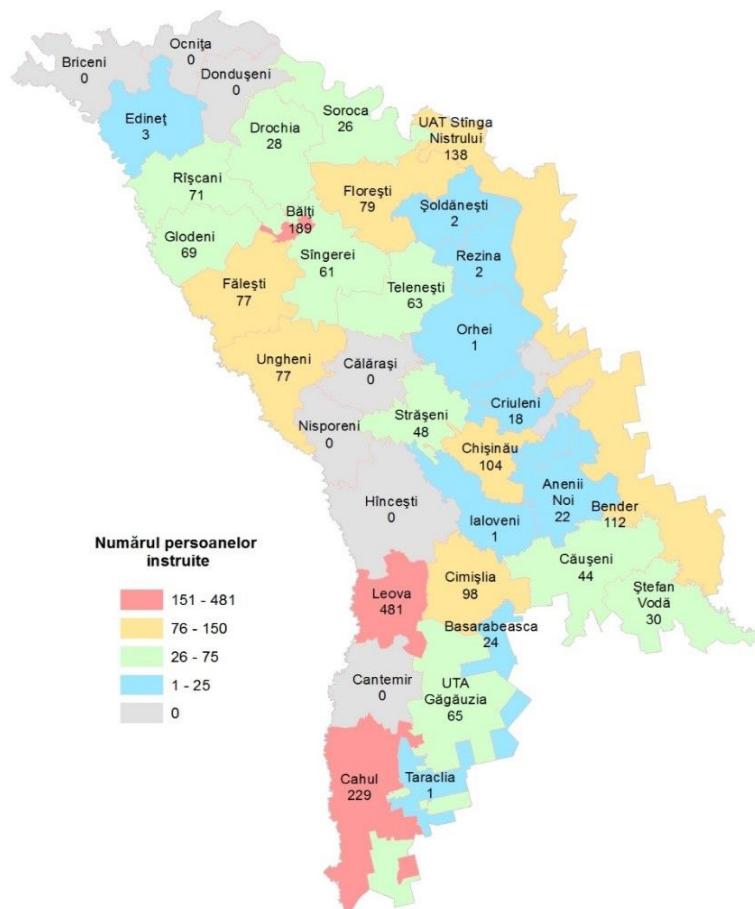

Cei mai mulți întreprinzători au fost instruiți din raioanele: Leova, Cahul, UAT Bender, Bălți, Cimișlia, Florești, Fălești, Ungheni.

Distribuția numărului persoanelor instruite prin programul GEA după raioane 2016

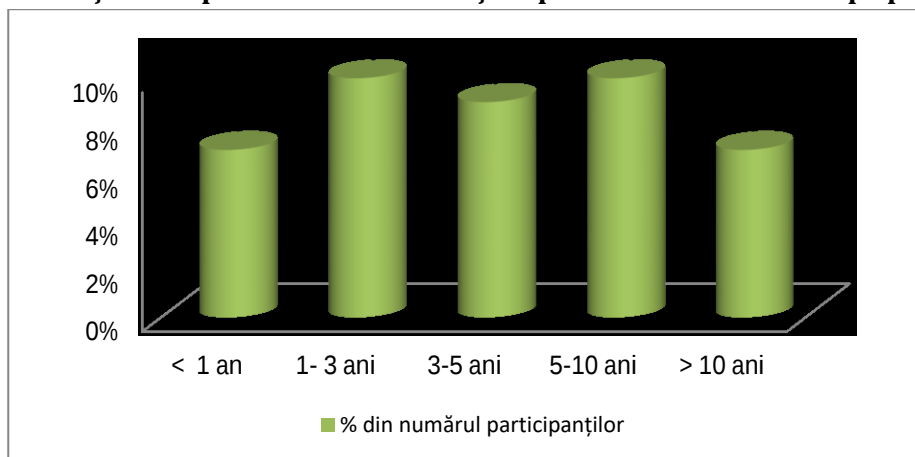
Cele mai puține persoane au fost instruite în Edineț, Șoldănești, Rezina, Taraclia, Orhei, iar în raioanele Briceni, Ocnîța, Hîsporeni, Călărași, Hîncești, Cantemir nu au fost realizate instruirii pe program.

Pe parcursul anului 2016, în total au fost instruite **2396 persoane**, din care 70% au fost antreprenori, iar ceilalți 30% au constituit angajații din întreprinderile participante la instruire. Din numărul total al persoanelor instruite, ponderea cea mai mare o constituie femeile circa 83%, această caracteristică fiind specifică pentru toate grupele de instruire organizate. **Vârsta medie** a participanților la instruirii rămâne a fi una tânără, constituind 41 ani, dar mai mare comparativ cu anul 2015 (36,6 ani).

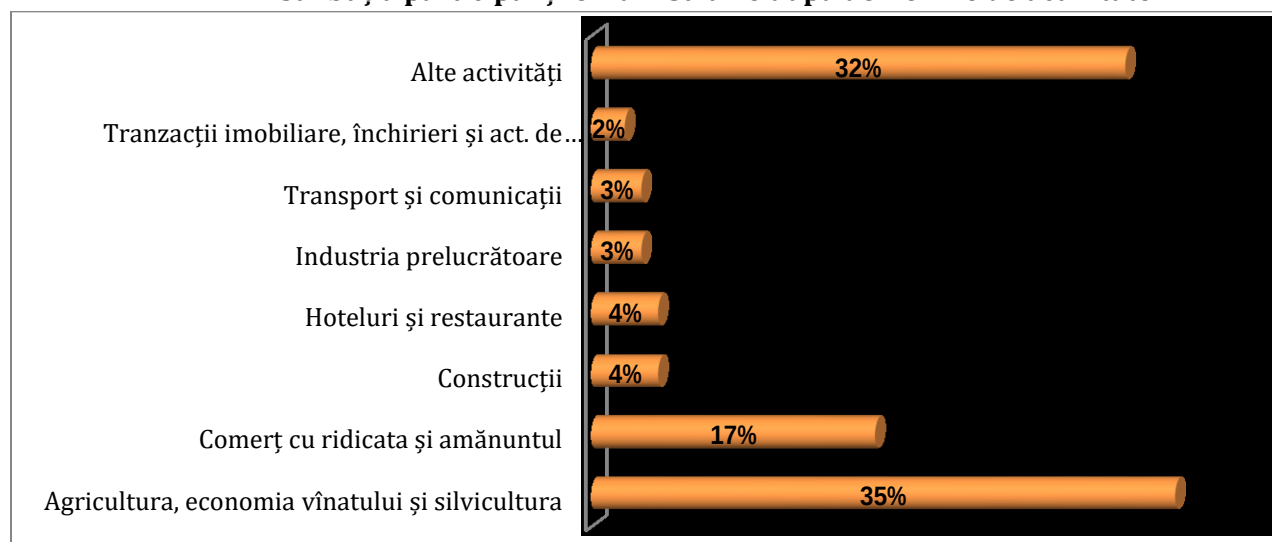
Distribuția întreprinzătorilor instruiți după durata de activitate a întreprinderii denotă, că la toate etapele ciclului de viață a întreprinderii ei au nevoie de cunoștințe și competențe antreprenoriale întru realizarea unei activități eficiente. Astfel, din totalul antreprenorilor participanți la instruire câte 10% activează între 1-3 și 5-10 ani, câte 7% din participanții activează între 0-1 ani și mai mult de 10 ani pe piață și 9% din participanți desfășoară activitatea între 3-5 ani.

Distribuția întreprinzătorilor instruiți după durata de activitate pe piață

Din punct de vedere al domeniilor din care fac parte participanții la instruire, tradițional se menține aceeași structură, unde cei mai mulți reprezintă domeniul agriculturii circa 35%, urmați de întreprinzătorii din domeniul comerțului cu ridicata și amănuntul 17%. Din alte domenii ponderea participării la instruire este destul de modestă dar îmbucurătoare, inclusiv în contextul dezvoltării domeniilor cu potențial de export și de producere a produselor cu valoare adăugată mai mare, precum: industria prelucrătoare, hoteluri și restaurante, transporturi și telecomunicații.

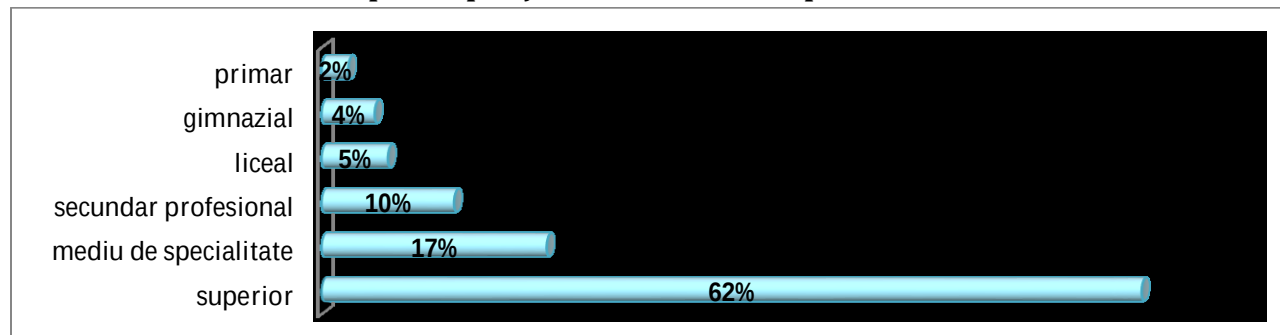
Distribuția participanților la instruire după domeniile de activitate

Din punct de vedere al formei organizatorico-juridice cei mai mulți întreprinzători participanți la instruire - 28% gestionează gospodării țărănești, urmate de Societăți cu Răspundere Limitată 21%. Constatăm un interes sporit al reprezentanților GT pentru instruire, deoarece la nivel regional nu sunt practic programe de instruire în domeniul gestiunii afacerii, însă necesitatea este destul de mare. Programul GEA vine să acopere aceste necesități la nivel de cea mai mică localitate.

Majoritatea participanților la instruire - circa 62% - sunt cu studii superioare, restul medii de specialitate și secundar profesionale. Constatăm un procent semnificativ de participanți la program cu studii gimnaziale și liceale - 9%, ceea ce indică un interes sporit din partea întreprinzătorilor cu asemenea studii pentru dezvoltarea cunoștințelor în domeniul gestiunii afacerii, chiar dacă au o experiență de activitate semnificativă.

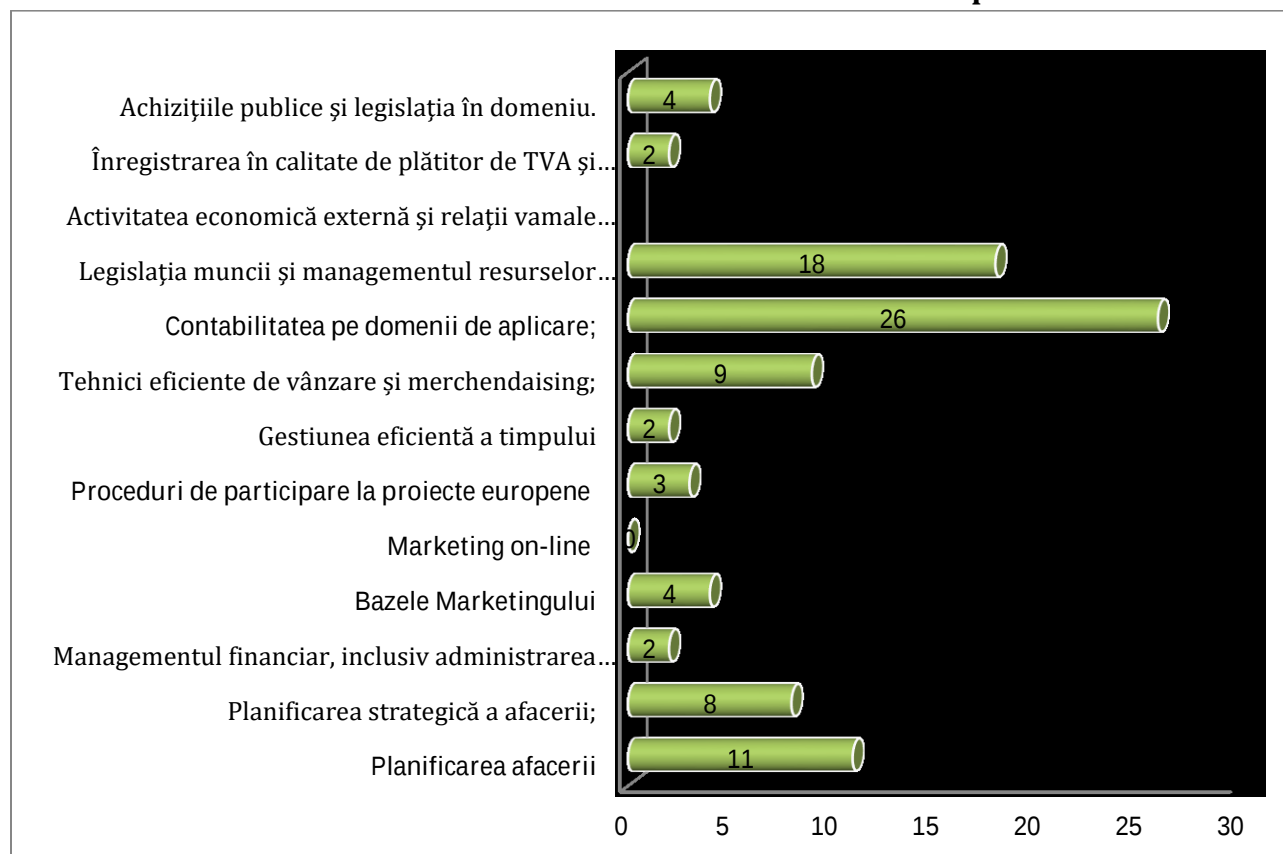
Structura participanților la instruire după nivelul studiilor

Pe parcursul anului 2016 întreprinzătorii au manifestat un **interes sporit** față de câteva module cheie de instruire printre care: contabilitatea pe domenii de aplicare, legislația muncii și managementul resurselor umane și planificarea afacerii. Necesitatea în aceste module este una firească, deoarece permite întreprinzătorilor să fie la curent cu toate modificările intervenite pe parcursul anului și să evite un set de riscuri aferente. În același timp, au fost realizate instruirii importante, în special la teme, care permit valorificarea oportunităților oferite de Acordul de Asociere și DCFTA printre care: proceduri de participare la proiecte europene, bazele marketingului cu elemente de marketing on-line, planificarea strategică și tehnici eficiente de vânzare și merchendaing. Însă, constatăm că, numărul antreprenorilor instruiți pe aceste teme este unul foarte redus. Din modulele care nu au fost solicitate, evidențiem 2: marketing on-line și activitatea economică externă și relații vamale (în contextul DCFTA). Unul dintre motivele nesolicitării acestor module ar putea fi nivelul scăzut de pregătire al întreprinzătorilor pentru accesarea piețelor externe din punct de vedere al calității și cantității produselor fabricate.

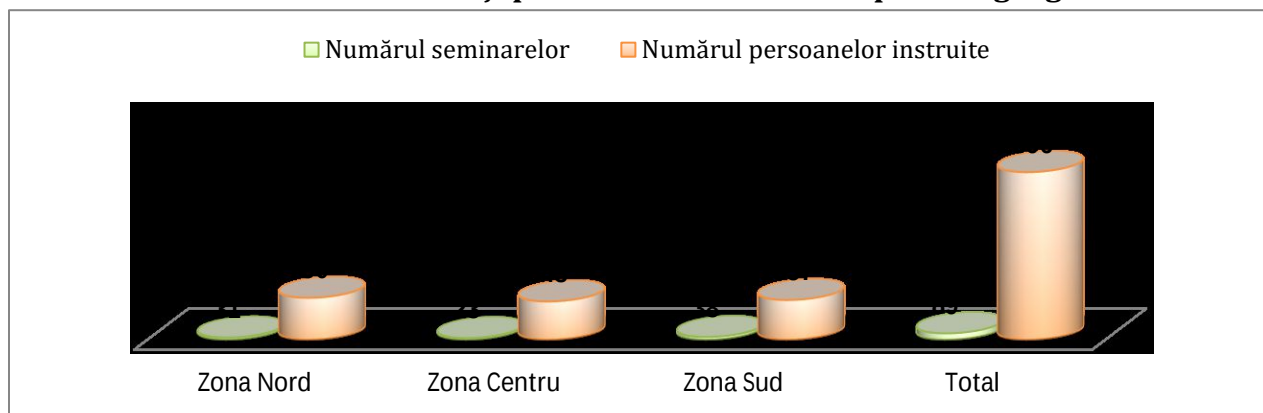
Din numărul total al participanților la instruire circa 54% au accesat 2 și mai multe module.

Numărul seminarelor de instruire realizate în 2016 după tematici

Din punct de vedere al distribuției numărului de persoane instruite și numărului de module realizate vedem că zona Nord este liderul după număr de persoane instruite, iar zona Sud după numărul de seminare organizate.

Numărul seminarelor și persoanelor instruite după zone geografice

În **zona de Nord** cele mai solicitate au fost modulele:

- Contabilitatea pe domenii de aplicare;
- Legislația muncii și Managementul resurselor umane;
- Managementul financiar, inclusiv administrarea resurselor financiare;
- Planificarea afacerii;
- Proceduri de participare la proiecte europene.

În **zona Centru** paleta modulelor de instruire a fost cea mai variată și a inclus:

- Managementul timpului;
- Managementul financiar și administrarea resurselor financiare;
- Planificarea afacerii;
- Planificarea strategică a afacerii;
- Tehnici de vânzare și merchandising;
- Bazele marketingului cu elemente de marketing on-line;
- Legislația muncii și managementul resurselor umane;
- Proceduri de participare la proiecte europene.

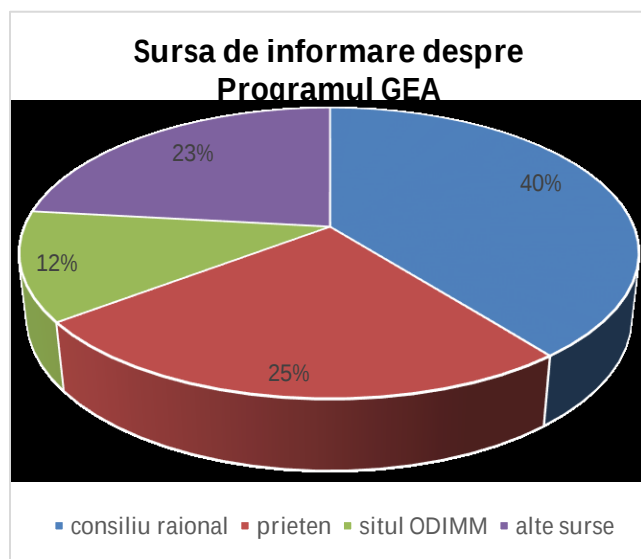
În **zona Sud** s-au realizat următoarele module de instruire:

- Achiziții publice și legislația în domeniu;
- Contabilitatea pe domenii de aplicare;
- Inițiere în planificarea afacerii;
- Legislația muncii și managementul resurselor umane;
- Planificarea strategică a afacerii;
- Tehnici de vânzare și merchandising.

Ținem să menționăm că pe lângă instruirile realizate, întreprinzătorii primesc consultații prin telefon, e-mail, la sediul ODIMM ori din partea partenerilor programului, privind procedura

de participare la instruiți și alte informații solicitate. Pe parcursul anului 2016 astfel de consultații au fost oferite pentru 3423 persoane.

Din punct de vedere al surselor de informare a întreprinzătorilor despre programul de instruire continuă GEA, constatăm că pe primul loc, tradițional se plasează Consiliile raionale

– 40 %, urmate de prieteni – 25% și alte surse – 25%. Saitul ODIMM ca și în anul trecut reprezintă o sursă de informare pentru un număr mai mic de întreprinzători. Totuși ne bucură situația prin care o bună parte de participanți află de la partenerii noștri Consiliile raionale despre oportunitatea de a participa la programul GEA.

Concluzie: este necesară o promovare mai activă a site-ului ODIMM și altor surse mass-media pentru a informa cât mai mulți întreprinzători despre oportunitatea de participare la program.

1.1.3. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor instruirii

Toate programele de instruire realizate sunt evaluate utilizând două metode și anume: chestionarul de evaluare completat de către participanți și discuțiile realizate în direct de către specialiștii ODIMM.

a) Programul PARE 1+1: Analiza evaluării componentei II a programului PARE 1+1 de către participanți, denotă un grad înalt de apreciere pentru toate modulele, media fiind de 4.9 puncte din 5 posibile. De asemenea participanții au dat o apreciere foarte înaltă activităților de consultanță oferite de către traineri și specialiștii ODIMM pe perioada desfășurării instruirilor. Circa 99% din toți participanții la instruire au menționat că vor elabora de sine stătător planul de afaceri conform modelului oferit.

Aprecierea fiecărui modul de instruire

Nr.	Denumirea modulului de instruire	Nota medie
1.	Înregistrarea afacerii și legislația în domeniu	4.79
2.	Managementul afacerii	4.81
3.	Managementul resurselor umane	4.86
4.	Planificarea afacerii	4.83
5.	Marketing și vânzări	4.92
6.	Contabilitatea întreprinderii	4.68
7.	Managementul financiar	4.79
8.	Oportunități oferite de DCFTA	4.91
9.	Susținerea proiectelor și consultații practice	4.93

O apreciere mai joasă de către participanți a fost dată modulului de contabilitate, care este mai complicat în înțelegere și aplicare practică. Pentru sporirea gradului de înțelegere experții prezintă studii de caz pe exemplele ideilor de afaceri ale participanților.

Printre **sugestiile expuse** de către participanți la instruire vom evidenția:

- organizarea seminarelor de instruire PARE 1+1 în regiuni;
- participarea la instruirile on line;
- oferirea orelor suplimentare pentru modulul de contabilitate și mărirea duratei de realizare a instruirilor;
- realizarea instruirilor pentru vorbitorii de limbă rusă.

b) Programul PNAET:

Evaluarea programului se realizează la finele fiecărui curs de instruire. Chestionarul de evaluare a programului de instruire PNAET este divizat în două părți: una se referă la aprecierea procesului de instruire, iar cealaltă ține de evaluarea nivelului de asimilare a materialului predat.

Obiectivele instruirii în cadrul programului PNAET sunt:

- Informarea privind înregistrarea afacerii și formele juridice, legislația în vigoare;
- Obținerea cunoștințelor privind structura de bază a unui plan de afaceri;
- explicarea scopurilor de întocmire a unui plan de afaceri și a etapelor de documentare necesară realizării planului;
- elaborarea unui model de afaceri în baza ideii reale și prezentarea acestuia;
- elaborarea strategiei de viitor a întreprinderii și planului operațional al acesteia;
- elaborarea planului de marketing și evaluarea riscurilor;
- elaborarea prognozelor financiare;
- oferirea consultațiilor pentru tinerii participanți la instruire.

Din numărul total al instruiților 190 tineri au completat chestionarele de evaluare.

Analiza gradului de satisfacție a tinerilor privind programul de instruire ne oferă următoarele rezultate.

Pentru toate modulele este înregistrată o notă medie înaltă de 4,56 puncte din 5 posibile. Pentru 4 module din 8 au nota medie este de 4,6 puncte, pentru 2 module 4,5 puncte și pentru un modul 4,7 puncte din 5 posibile, fapt care indică o prestație înaltă oferită de către formatorii implicați în acest program.

Evaluarea medie a modulelor de instruire

Nr.	MODUL	Nota medie
1.	Înregistrarea afacerii și legislația în domeniu	4.6
2.	Managementul afacerii	4.6
3.	Planificarea afacerii	4.6
4.	Management financiar	4.5
5.	Contabilitatea întreprinderii	4.4
6.	Marketing și vânzări	4.7
7.	Managementul resurselor umane	4.5
8.	Consultații	4.6

Evaluarea cea mai mare a primit-o modul Marketing și vânzări, iar cea mai mică a primit-o modulul Management financiar.

Un grad înalt al satisfacției de instruire a fost expus de circa 89% de tineri.

Analiza gradului de însușire a materialului predat indică că per ansamblu gradul de asimilare a materialului este unul satisfăcător, unde circa 60% din tineri au răspuns corect la toate întrebările de verificare. Evaluarea gradului de însușire a materialului oferit în cadrul instruirii ne-a arătat următoarele rezultate.

Gradul de însușire a materialului oferit în cadrul instruirilor

Nr.	Întrebarea de verificare	% tinerilor care au dat răspunsul corect
1.	Planul de afaceri este elaborat în următoarele cazuri	90%
2.	În planul de afaceri este necesar să se regăsească informația referitor la	82%
3.	Numiți succesiunea corectă a etapelor activității financiare ale întreprinderii	90.6%
4.	Pragul de rentabilitate reprezintă	30%
5.	Dacă întreprinderea dispune de mijloace bănești pe parcursul activității sale sau la un moment dat o aflăm din	40.8%
6.	Determinați definiția corectă a fluxului mijloacelor bănești	50%
7.	Prețul trebuie să asigure	60%
8.	Care coeficient arată posibilitatea întreprinderii de a achita urgent datoriile pe termen scurt, utilizând numai mijloacele bănești din casă și/ori de la contul bancar	44.6%
9.	Activele pe termen lung de regulă se formează din contul	85.4%
10	Care sunt cei „4 P” ai mixului de marketing	92%

Observăm, că cel mai înalt grad de însușire a materialului predat sereferăla aspectele ce țin de scopul întocmiriiunui plan de afaceri; componentele mixului de marketing; tipul de informație necesar pentru întocmirea unui plan de afaceri; etapele de întocmire a planului de afaceri și sursele de formare a activelor pe termen lung.

Totodată un grad mai mic de însușire a fost constatat la aspecte precum: determinarea pragului de rentabilitate; sursele de informație privind disponibilitatea de mijloace bănești; esența fluxului de mijloace bănești și determinarea altor indicatori economico-financiar.

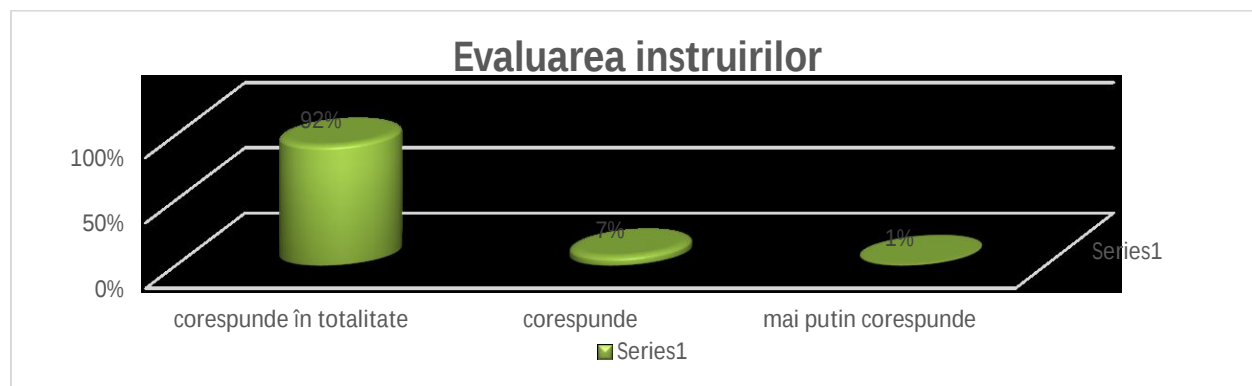
Principalele motive ale unui nivel redus de însușire a unor subiecte ar fi: nivelul diferit de cunoștințe și pregătire a tinerilor; lipsa experienței în domeniul antreprenorial; volum mare de informație necesară a fi însușit într-un termen restrâns.

La întrebarea, dacă cunoștințele primite pot sau nu pot fi aplicate în practică, 91% dintre respondenți consideră că materialul predat este aplicabil în practica antreprenorială.

Totodată, 40% din tinerii participanți la instruire au răspunsă pentrumoment nu sunt în stare să elaboreze independent un plan de afaceri, indicând următoarele cauze: puține cunoștințe în domeniul antreprenorial; necesitatea cunoștințelor în domeniul managementului financiar; consultanță individuală; alte cursuri în domeniu; mai multă practică.

Sugestii privind îmbunătățirea Programului PNAET: managementul financiar, mai detaliat; informația mai aprofundată, mai multă; întâlniri cu antreprenorii de succes, cu reprezentanții APL; mai multe zile de instruire; vizite în teritoriu la alți antreprenori de succes.

c) Programul GEA: Din analizachestionarelor de evaluare a instruirilor, constatămcă 99% din respondenți au menționat că materialul de la cursul de instruire corespunde totalmente așteptărilor, ceea ce este un indicator excelent și ne arată că instruirea în cadrul acestui program a avut un impact pozitiv asupra dezvoltării afacerii participanților.

Circa 84% din participanți califică performanța formatorului ca foarte bună, 13% - bună și doar 3% slabă, ceea ce indică asupra unui nivel înalt de calificare a experților antrenați în procesul de instruire și a responsabilității partenerilor în realizarea programului dat (prestatorii de servicii în afaceri).

Gradul de apreciere de către participanți a modului de organizare a cursurilor

Criteriul	5	4	3	2	1
Calitatea materialelor de instruire	93%	4%	1%	1%	1%
Organizarea pauzelor de cafea	91%	5%	1%	1%	2%
Localul	76%	9%	10%	3%	2%

Totodată, participanții au sugerat tematici noi pentru Programul GEA precum: acces la finanțare, tehnici de vânzări în țările UE, utilizarea social media în activitatea de promovare, tehnici de negocieri cu parteneri străini, abilități de prezentare.

Din totalul persoanelor instruite 63% au menționat că mai doresc servicii de consultanță pe viitor, indicând următoarele domenii: elaborarea unui proiect investițional; elaborarea mărcii comerciale; suport în căutarea piețelor de desfacere; suport în căutarea partenerilor de afaceri; elaborarea strategiilor de promovare a produselor; optimizarea proceselor de producție; implementarea noilor tehnologii și standarde.

Printre **sugestiile de îmbunătățire** a programului întreprinzătorii au menționat:

- Formarea grupelor pe domenii similare de activitate pentru a face schimb de experiență și a primi consultații mai specifice;
- Completarea paletelor de tematici cu noi module de instruire precum: managementul proprietății intelectuale; procedurile de înregistrare a mărcii comerciale în RM și în țările UE; analiza activității economice a întreprinderii; managementul riscurilor;
- Mărirea duratei unei pauze pentru ca participanții să poată lua prânzul, în scopul eficientizării participării lor la instruire;
- Desfășurarea instruirilor în încăperi adecvate pentru un grup de 25 de persoane.

1.1.4. Publicarea articolelor în diferite surse mass-media cu privire la Programe

Au fost realizate **75 de comunicate de presă** distribuite pe pagina web ODIMM, facebook și în presă. Evenimentele ODIMM au fost oglindite în reportajele realizate de următoarele posturi de televiziune:

– Moldova 1: 7 reportaje și 3 participări în emisiunea „Dincolo de cifre”;

– PRO TV: 3 reportaje;

– Publika: 3 reportaje și 2 participări în emisiunea „Țara lui Dogaru” și „Banii tăi”;

– N4: 2 reportaje;

– TV7: 2 reportaje;

– Euro TV: 4 reportaje;

– AgroTV: 5 reportaje și 2 participări în emisiuni;

– Prime: 3 reportaje.

- Radio Moldova – 5 reportaje și 3 participări în emisiunea „Spațiul public”.

În presa scrisă comunicatele de presă au fost preluate de către agențiile de presă IPN, Moldpress, Infotag, portalurile diez, edufin.md, realitatea.md, agora.md, allmoldova.md.

Pentru agenția de presă IPN a fost realizat un interviu despre Programul Pare 1+1.

În presa scrisă au apărut articole despre Programele Pare 1+1 și Programul nou lansat „Femei în afaceri”: publicațiile „Economist”, „Economiceskoe obozrenie”, „Timpul”, www.euneighbours.eu (pagină în limba engleză).

Totodată, au fost stabilite parteneriate de colaborare cu portalul www.fisc.md, care preia și distribuie toate materialele pentru presă, realizate de ODIMM, precum și materialele promoționale disponibile.

Portalul www.pivesc.eua difuzat live Conferința Națională „**Programul PARE 1+1: rezultate și noi provocări**”, **Conferința internațională a IMM-urilor**, fapt ce a generat peste 6 mii de vizualizări pentru ambele evenimente.

Pe Platforma de Educație Financiară edufin.md, în anul 2016, au fost publicate articole de informare despre programele ODIMM

- 8 articole despre Fondul de Garantare a Creditelor (FGC);
- 2 articole despre Programul Național de Abilitare a Tinerilor (PNAET);
- 1 articol despre Programul Gestiunea Eficientă a Afacerii (GEA);
- 8 articole despre Programul de Atragere a Remitenților în Economie (PARE 1+1);
- 1 articol despre Incubatoarele de Afaceri;
- 1 articol despre Programul Femei în Afaceri (PFM)
- 2 articole despre Platforma Națională a Femeilor din Moldova (PNFM);
- 16 articole despre activitatea generală a ODIMM

Pe pagina Fondului de Garantare a Creditelor fgc.odimm.md au fost publicate 5 articole despre activitatea Fondului.

Pe site-urile eco.md, realitatea.md, interlic.md, cunosc.md, eu4business.eu, mbc.md au fost publicate articole despre activitatea FGC.

Postul de TV MBC a realizat un reportaj video despre produsele de garantare ale Fondului de Garantare a Creditelor.

1.1.5. Organizarea Conferinței PARE 1+1

La 20 aprilie 2016, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM în colaborare cu Ministerul Economiei a organizat Conferința Națională „**Programul PARE 1+1: rezultate și noi provocări**”

Obiectivele evenimentului au fost:

- evaluarea impactului **Programului PARE 1+1** asupra economiei naționale și regionale;
- prezentarea bunelor practici și a istoriilor de succes ale beneficiarilor Programului;
- stimularea dialogului constructiv privind dezvoltarea și extinderea instrumentelor de suport pentru IMM-uri.

La eveniment au participat **140 persoane**: reprezentanții instituțiilor de stat și organizațiilor neguvernamentale, proiecte, donatori, partenerii de dezvoltare și beneficiari ai Programului.

Concomitent, în cadrul evenimentului, a fost organizată o **expoziție** dedicată promovării produselor și serviciilor oferite de către beneficiarii Programului PARE 1+1. Au fost prezente instituțiile bancare și proiectele de suport în business cu gama de servicii oferite mediului de afaceri. Expoziția a avut drept scop oferirea unui mediu favorabil de stabilire a noilor parteneriate de afaceri și posibilități de socializare.

În cadrul **panelului I** al Conferinței au fost prezentate realizările obținute pe parcursul derulării Programului PARE 1+1 și impactul acestuia asupra economiei Republicii Moldova. De asemenea au fost promovate istoriile de succes ale beneficiarilor: SRL „Edujoc”, SRL „Crifort-Optim” și G.Ț. ”Cojușnean Andrei”.

În cadrul **panelului II** al Conferinței, s-au prezentat noile tendințe ale suportului de stat pentru dezvoltarea zonelor rurale, au fost purtate discuții cu publicul în cadrul unui dialog constructiv privind îmbunătățirea programelor de suport implementate de ODIMM și noile instrumente necesare pentru dezvoltarea sectorului IMM.

1.2. Crearea și gestionarea platformei de instruire la distanță (e-learning)

1.2.1. Elaborarea studiului de fezabilitate cu privire la necesitatea instruirii la distanță

Pentru identificarea necesității dezvoltării instruirii la distanță, s-a analizat experiența altor organizații din țară și din afara Republicii Moldova, care deja au implementat acest sistem de instruire (Croatia, Polonia, Cehia, Germania, Irlanda de Nord). Urmare analizei s-a constatat că forma de instruire la distanță este una binevenită cu efecte semnificative asupra gradului de dezvoltare a competențelor antreprenoriale pe întreg parcursul vieții.

În scopul asigurării accesului antreprenorilor la programele de instruire pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale a fost inițiat procesul de creare și dezvoltare a platformei e-learning. Reieșind din consultările realizate a fost elaborat caietul de sarcini pentru crearea platformei și identificate 3 module pentru pilotarea implementării conceptului de instruire la distanță.

Au fost identificați partenerii care vor participa la dezvoltarea platformei și sursele de finanțare pentru implementarea acestui concept inovator de formare și dezvoltare a competențelor antreprenoriale. Pentru anul 2016 gradul de îndeplinire a acestei activități obține calificativul parțial realizat.

1.3. Analiza necesităților de instruire

Pe parcursul anului de gestiune, ODIMM a realizat 3 activități dedicate identificării necesităților de instruire ale întreprinzătorilor.

Prima acțiune ține de analiza chestionarelor de evaluare a tuturor programelor de instruire implementate și monitorizate de direcție. Pe toate trei componente de instruire au fost prelucrate și analizate **1083 de chestionare de evaluare**, fiind reprezentate toate localitățile țării și toate tipurile de activitate antreprenorială.

A doua acțiune a fost realizată în cadrul Incubatoarelor de afaceri prin aplicarea unui chestionar specific pentru realizarea scopului dat. În cadrul acestei analize s-au distribuit chestionare la toți rezidenții IA, din totalul cărora 60 de întreprinzători le-au completat și remis pentru analiză.

A treia activitate a fost realizată în cadrul seminarelor de informare ale întreprinzătorilor privind „Oportunitățile de suport în contextul internaționalizării”. S-au colectat opiniile și sistematizat necesitățile a circa 160 de întreprinzători din toate raioanele țării.

Rezultatele acestor analize, îndreptate spre identificarea necesităților de instruire, au fost reflectate în documente separate.

Mai jos este prezentat un rezumat al fiecărei acțiuni realizate.

Analiza chestionarelor de evaluare a instruirilor pentru programele PARE 1+1, PNAET și GEA.

Principalele domenii de instruire solicitate sunt: acces la finanțare, tehnici de vânzări în țările UE, utilizarea social media în activitatea de promovare, tehnici de negocieri cu parteneri străini, abilități de prezentare.

Analiza chestionării realizate în cadrul IA.

Reieșind din dificultățile identificate au fost stabilite potențialele domenii de intervenție consultativă și de suport pentru întreprinderi și antreprenori în scopul reducerii influenței impedimentelor și creșterii nivelului de competitivitate.

Principalele domenii de suport solicitate de către antreprenorii din IA

Domenii de suport	
În domeniul instruirii	În domeniul consultanței
Instruiri în domeniul managementului afacerii, inclusiv: ✓ Leadership ✓ Time management ✓ Tehnici de negocieri în afaceri ✓ Marketing și vânzări on-line ✓ Motivarea angajaților și conducerea echipei ✓ Management financiar și prognoze financiare ✓ Metode de atragere și menținere a clienților ✓ Crearea și implementarea inovațiilor ✓ Managementul PI ✓ Crearea și promovarea brandului ✓ Inițierea și dezvoltarea afacerii de familie ✓ Particularitățile contabilității pentru antreprenori ✓ Utilizarea TI în afaceri ✓ Fiscalitatea ✓ Instruiri în domenii specializate de activitate ✓ Tehnici de design vestimentar ✓ Noi metode de curățare chimică a obiectelor, inclusiv după incendii ✓ Tehnici de design și organizare de evenimente ✓ Noi metode și produse pentru servicii de frumusețe ✓ Cursuri de psihologie a clienților ✓ Metode noi în domenii de producere și de prestări servicii ✓ Organizarea de master-class pe domenii specifice de activitate cu participarea specialiștilor străini	✓ Implementarea standardelor ✓ Analiza și identificarea problemelor în afaceri ✓ Planificarea și gestiunea fluxului de numerar ✓ Analiza pieței și identificarea potențialilor clienți ori a segmentului țintă, în interiorul țării și în afara ei ✓ Identificarea modelului de afaceri potrivit ✓ Căutarea partenerilor de afaceri ✓ Programe de schimb de experiență între antreprenorii din țară și din afara țării ✓ Elaborarea strategiei de vânzare ✓ Elaborarea planurilor strategice de dezvoltare a afacerii ✓ Asistarea la activități de extindere a afacerii, inclusiv cumpărare și vânzare a afacerii ✓ Asistare în obținerea de certificate necesare pentru anumite domenii de activitate ✓ Asistență în promovarea pe alte piețe ✓ Crearea BRANDULUI ✓ Înregistrarea drepturilor de proprietate intelectuală în țară și în afara ei.

Analiza rezultatelor focus grup desfășurate în cadrul zilelor de informare cu genericul "Oportunitățile de suport în contextul internaționalizării".

Suport prininstruire și consultativ: elaborarea unor programe de instruire axate pe procedurile de export și interacțiune cu parteneri străini; dezvoltarea unor module de

instruire pe domenii specifice de activitate; dezvoltarea serviciilor de consultanță în domeniul exportului, optimizării proceselor, elaborării planurilor de marketing; realizarea în teritorii a seminarelor periodice de informare ale APL de nivelul III și II privind oportunitățile de suport existente pentru IMM, beneficiile AA și DCFTA, inclusiv privind modalitățile de asociere a antreprenorilor; instruire și asistență în crearea asociațiilor de producători.

Obiectiv 2: Dezvoltarea capacităților IMM de accesare a piețelor externe

2.1 Organizarea sesiunilor de informare privind oportunitățile de accesare a piețelor externe

În scopul creșterii capacităților IMM-urilor de accesare a piețelor externe, în perioada de referință CCAA a identificat **36 întreprinderi** beneficiare de Programele ODIMM cu potențial de export care necesită sprijin în accesarea piețelor străine.

Printre măsurile vizate pentru sporirea oportunităților de accesare a piețelor externe se înscriu: identificarea întreprinzătorilor de succes, orientați către export și consilierea acestora pentru a le acorda sprijin în accesarea piețelor europene și din afara acesteia. Sprijinirea IMM-urilor în dezvoltarea contactelor de afaceri și stabilirea unor legături parteneriale în vederea extinderii piețelor de desfacere și creșterea exporturilor, invitarea acestora în calitate de participanți la evenimentele ce țin de discutarea Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) dintre UE și Republica Moldova.

Pentru **sporirea gradului de informare** a întreprinzătorilor privind oportunitățile menționate, în componenta instruire a programului PARE1+1, a fost introdus modulul nou ce ține de oportunitățile AA și DCFTA.

În vederea creșterii capacității de export a companiilor autohtone, ODIMM a majorat considerabil plafonul de **garantare a creditelor companiilor exportatoare** de la 3 mil. lei la 5 milioane lei și a micșorat comisionul de acordare a garanției financiare de la 1,5% la 0,5%.

În anul 2016 cu suportul Băncii Mondiale a fost realizat **studiul "Analiza Lanțului aprovizionărilor locale – „Business Linkages”**. Scopul studiului a fost identificarea necesităților de aprovizionare cu resurse, produse ori servicii de către IMM-uri locale a întreprinderilor cu investiții străine directe care activează pe piața RM și facilitarea dezvoltării lanțului aprovizionărilor locale.

Conform rezultatelor studiului au fost realizate următoarele **constatări și concluzii**:

- Zonele Economice Libere și Parcurile Industriale joacă un rol esențial în atragerea Investițiilor Străine Directe;
- Zonele Economice Libere și Parcurile Industriale reprezintă o sursă relevantă de formare a bugetului național din contul achitării taxelor și impozitelor, locurilor noi de muncă create și de dezvoltare a regiunilor în care activează;
- În cadrul Zonelor Economice Libere și a Parcurilor Industriale se creează afaceri inovative și noi pentru piața Republicii Moldova;

- În medie sursele locale de aprovizionare a întreprinderilor cu investiții străine directe dețin o cotă de doar 18%, restul de 82% revenind importurilor;
- Cea mai probabilă formă de aprovizionare de la IMM-urile locale ar fi achizițiile de materii prime, componente, piese, urmate de serviciile de pregătire și subcontractare;
- Principalele motive și factori prioritari care stimulează întreprinderile cu investiții străine directe să facă achiziții de produse/servicii de pe piața locală sunt apropierea de furnizori, raportul cost și calitate, eficiență, fiabilitate și flexibilitate.¹

Astfel se impun anumite acțiuni la nivel de politici și instrumente de suport pentru a facilita crearea lanțurilor de aprovizionare de către IMM locale a întreprinderilor cu Investiții Străine Directe.

Obiectiv 3: Facilitarea accesului la consultanță și asistență europeană

3.1. Promovarea și mediatizarea Programelor (SES, EEN, COSME)

În septembrie 2011, ODIMM a devenit **membru** al rețelei Enterprise Europe Network (EEN).

Pe parcursul perioadei de referință, ODIMM a **promovat oportunitățile** oferite de EEN în cadrul următoarelor **evenimente**, organizate în cooperare cu parteneri de dezvoltare locali și internaționali:

- La 24 mai 2016, ODIMM a organizat o **sesiune de informare** despre oportunitățile oferite de Programul COSME și EEN, pentru 40 reprezentanți ai asociațiilor de tineri din toată republica și antreprenori;
- Pe 24 și 27 mai 2016, în cadrul Incubatoarelor de Afaceri din Cimișlia și Nisporeni au avut loc **sesiuni de informare** referitoare la oportunitățile oferite de Enterprise Europe Network;
- În perioada 31 mai – 1 iunie 2016, consorțiul Enterprise Europe Network Moldova, a participat la **sesiunea de instruire** destinată țărilor nou-venite în rețeaua EEN, la Bruxelles.
- La 10 iunie, ODIMM a prezentat Programul european COSME și EEN societăților civile, cadrului didactic, ștudentilor ASEM;
- În perioada dată s-au creat 2 Expression of Interest (EoI) în cadrul EEN – ODIMM a fost solicitată pentru identificarea partenerilor autohtoni pentru 2 companii străine (Suedia și Bulgaria);

¹ Viorel Munteanu Analiza lanțului aprovizionărilor locale al companiilor cu investiții străine directe în Republica Moldova. Iulie 2016. www.odimm.md

- ODIMM participă în calitate de co-organizator a **2 evenimente** de tip "brokerage" în Slovacia: Network4Innovation pe 30 noiembrie 2016 și ReinEU 2016 pe 26-28 octombrie 2016;
- În cadrul parteneriatului cu Asociația Națională a Tinerilor Manageri din Moldova ANTİM, ODIMM a informat câștigătorii **Concursului de Business Planuri** privind oportunitățile oferite de către aceste Programe europene de consultanță și suport;
- ODIMM este punctul de contact pentru implementarea Programului SES. În scopul creșterii gradului de informare și ratei de aplicare a antreprenorilor la Program au fost organizate vizite de informare în teritorii. În cadrul acestor vizite au fost informați circa 250 de antreprenori din Călărași, Edineți, Hâncești și Ialoveni;
- Pe parcursul anului 2016, ODIMM a participat la organizarea a 3 evenimente de matchmaking pentru antreprenori;
- La data de 06 iunie a avut loc un "Speed Business Meeting" organizat în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie Franța-Moldova;
- La data de 28 iulie s-a desfășurat la Iași un eveniment de brokeraj în cadrul EEN, cu scopul de a promova colaborarea dintre antreprenorii incubați în cadrul RIAM pe de-o parte, și a membrilor Asociației Incubatoarelor și Centrelor de Afaceri din România pe de-altă parte;
- La data de 06 octombrie, consorțiul EEN (CCI, ODIMM, AITT, RTTM) au organizat în cadrul evenimentului anual "Moldova Business Week" un eveniment de brokeraj care a reunit aproximativ 100 de participanți din Moldova, România, Turcia, Italia și Germania în căutare de parteneri de afaceri;
- ODIMM a participat în calitate de co-organizator la 7 evenimente de tip "brokerage" la nivel internațional;
- Pe parcursul anului 2016, ODIMM a elaborat și diseminat următoarele materiale informative: un infografic dedicat Programului COSME, care conține informații succinte despre program, eligibilitate și metoda de aplicare la apelurile de

proiecte; o broșură dedicată rețelei Enterprise Europe Network și două ediții ale newsletter-ului EEN. Materialele au fost diseminate în mediul online, cât și la evenimentele de promovare a rețelei;

- În perioada dată s-au creat 3 Expression of Interest (EoI) în cadrul EEN – ODIMM a fost solicitată pentru identificarea partenerilor autohtoni pentru 2 companii străine (Suedia și Bulgaria).

Pe parcursul anului 2016, ODIMM a acordat peste **370 consultații individuale** companiilor - potențiali beneficiari ai EEN.

ODIMM a acordat suport la înregistrarea a **15 profile** ale companiilor autohtone pe platforma electronică EEN.

Programul SES a fost promovat în cadrul Programelor de instruire ODIMM.

Prioritatea II: FACILITAREA ACCESULUI IMM LA RESURSE FINANCIARE

Obiectiv 1: Dezvoltarea Fondului de Garantare a Creditelor (FGC) gestionat de ODIMM

1.1 Consolidarea activității de garantare a creditelor

1.1.1 Îmbunătățirea procedurilor de garantare a creditelor ODIMM

Ținând cont de importanța activității Fondului de Garantare a Creditelor, întru facilitarea accesării resurselor creditare de către întreprinderile mici și mijlocii, ODIMM a organizat la data de 4 februarie **atelierul de lucru: "Credite accesibile cu garanții financiare"**. Scopul evenimentului a fost de a sensibiliza publicul larg privind contribuția și impactul Fondului de Garantare a Creditelor la dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii. La eveniment au participat 70 persoane.

În cadrul evenimentului a fost organizat un Focus grup format din reprezentanții mediului de afaceri, băncilor comerciale, societății civile și publicului larg, care au pus în discuție constrângerile în procesul de creditare și garantare a mediului de afaceri și au identificat soluții de îmbunătățire și optimizare a procedurilor existente.

Prin urmare, în perioada de referință, coordonatorii ODIMM au lucrat asupra îmbunătățirii produselor de garantare, stabilirii noilor criterii de eligibilitate, adaptarea procedurii de executare a garanției financiare la realitatea actuală pe piața financiară.

ODIMM împreună cu Ministerul Economiei a organizat la 10 iunie 2016, **atelierul de lucru** privind activitatea Fondului de Garantare a Creditelor, la care au participat reprezentanții sectorului bancar din Republica Moldova, Unitatea de implementare a Proiectului de Ameliorare a Competitivității PAC II, Directoratului Liniei de creditare al Ministerului Finanțelor și experți în domeniu. În cadrul ședinței au fost propuse spre discuții modificările și completările necesare pentru îmbunătățirea activității Fondului de Garantare a Creditului.

În luna august 2016 în urma discuțiilor și negocierilor continue cu băncile partenere a fost definitivat proiectul de **modificare și completare a activității Fondului de Garantare a Creditelor**. S-a propus și s-a acceptat de către toți actorii relevanți:

1. Majorarea plafoanelor de garantare:

- de la 2 milioane lei la 5 milioane lei pentru IMM-urile exportatoare;
- de la 1 milion lei la 3 milioane lei pentru IMM-urile active;
- de la 500 mii lei la 700 mii lei pentru IMM-urile noi create;
- de la 150 mii lei la 500 mii lei pentru IMM-urile gestionate de tineri.

2. Au fost **micșorate comisioanele** de emiterie a garanției financiare de la 1,5-2% la 0,5% pentru toate produsele de garantare;
3. A fost inclusă în **procesul de executare a garanției financiare** o nouă etapă de pre executare parțială a garanției financiare la 90 de zile de la înregistrarea restanțelor la achitarea creditului / împrumutului de către IMM-uri;
4. Au fost stabilite **noi criterii de eligibilitate** pentru emiterea garanției financiare;
5. A fost introdus **un produs de garantare** pentru femeile antreprenoare;
6. Au fost **elaborate Contracte de colaborare** în redacție nouă care includ noua schema de garantare pentru băncile comerciale și companiile de microfinanțare;
7. Au fost puse bazele schemei de garantare prin portofoliu cu suportul experților Băncii Mondiale.

Cu suportul Băncii Mondiale în luna septembrie 2016 a fost definitivat **caietul de sarcini** pentru elaborarea Garanty Management Software care va fi utilizat pentru îmbunătățirea și optimizarea activității Fondului de Garantare a Creditelor, inclusiv implementarea schemei de garantare prin portofoliu. La sfârșitul anului 2016 au fost prezentate Specificațiile tehnice și proiectul Garanty Management Software și creat grupul de lucru pentru elaborarea softului.

Au fost inițiate discuțiile cu actorii relevanți privind recunoașterea garanției financiare în calitate de diminuator de risc de credit în cadrul sistemului financiar autohton.

În perioada 30 septembrie – 27 octombrie 2016 au fost efectuate deplasări de informare despre noile produse și proceduri de garantare în or. Edineț, Orhei, Cimișlia, Comrat, Bălți. La întruniri au participat reprezentanții autorităților publice locale și antreprenori din 33 de raioane.

Pe parcursul anului 2016, au fost publicate 5 articole informative despre activitatea FGC pe site-ul Fondului și ODIMM, 15 articole în mass-media și un reportaj televizat.

La 23 noiembrie 2016, reprezentanții ODIMM au desfășurat un seminar practic privind particularitățile de gestionare a FGC și conlucrarea în procesul de acordare

a garanției financiare între Organizație și banca parteneră. Seminarul a fost organizat pentru 22 reprezentanți ai secțiilor de creditare a BC "Comertbank" SA.

1.1.2 Analiza practicilor internaționale privind identificarea schemelor eficiente de garantare a creditelor pentru IMM

În perioada de referință, colaboratorii ODIMM au colectat experiența celor mai dezvoltate țări care au implementat cele mai eficiente scheme de garantare a creditelor pentru IMM-uri, precum: Țările UE și Americii Latine. Toate aceste experiențe vor fi cumulate într-un studiu și vor fi corelate cu experiența națională, care la rândul său a fost analizată în detaliu și prezentată într-un studiu.

1.1.3 Modificarea și actualizarea produselor de garantare

Garanțiile financiare ODIMM sunt eliberate în conformitate cu cele patru produse de garantare actualizate și al cincilea produs nou pentru femeile antreprenoare.

În vederea optimizării procesului de garantare și majorării numărului de potențiali beneficiari de garanții, a fost analizat gradul de utilizare a produselor, atractivitatea și compatibilitatea acestora cu produsele oferite de băncile comerciale partenere.

Urmare analizei efectuate s-a propus modificarea produselor de garantare, după cum urmează:

- **Întreprinderile nou-create** - garanție financiară în valoare de până la 700 mii lei cu rata de acoperire de până la 70% din valoarea creditului și perioada de garantare de până la 3 ani.
- **Întreprinderile active** - garanție financiară în valoare de până la 3 mil. lei cu rata de acoperire de până la 50% din valoarea creditului și perioada de garantare de până la 5 ani.
- **Întreprinderile gestionate de tinerii antreprenori** cu vârsta cuprinsă între 18-35 ani, garanția financiară în valoare de până la 500mii lei, cu rata de acoperire de până la 50% din valoarea creditului, și perioada de garantare de până la 5 ani.
- **Întreprinderile gestionate de femei antreprenoare** - garanția financiară în valoare de până la 700 mii lei, cu rata de acoperire de până la 50% din valoarea creditului, și perioada de garantare de până la 5 ani.
- **Întreprinderile exportatoare** de mărfuri și materiale - garanția financiară în valoare de până la 5 mil. lei, cu rata de acoperire de până la 50% din valoarea creditului și perioada de garantare de până la 5 ani.

Noua abordare a Fondului, în vederea susținerii femeilor și tinerilor antreprenori, derivă din prioritățile Guvernului și a partenerilor de dezvoltare. Totodată, produsele destinate femeilor și tinerilor antreprenori sunt în concordanță și completează suportul oferit acestor grupe țintă prin intermediul a două noi programe, planificate a fi lansate de ODIMM în anul 2016, Programul „Femeile în Afaceri” și Programul destinat tinerilor antreprenori.

1.1.3 Capitalizarea Fondului de Garantare a Creditelor

În perioada de referință, Fondul de Garantare a Creditelor, gestionat de ODIMM a fost suplinat cu 25 mil. lei.

1.1.5 Identificarea noilor parteneri în activitatea de garantare

Anual, FGC analizează informația cu privire la sectorul bancar și alte instituții financiare din Republica Moldova, cu scopul identificării potențialilor parteneri sustenabili în activitatea de garantare.

Pe parcursul primului semestru al anului 2016, a fost efectuată analiza sistemului bancar și a sectorului de microfinanțare din Republica Moldova. Urmare realizării analizei companiilor de microfinanțare, au fost identificați potențiali parteneri în activitatea de garantare. Respectiv, au fost inițiate negocierile privind încheierea contractelor de colaborare cu companiile: „Total Leasing Finance” S.A. și „Prime capital” S.A.

În același timp ODIMM a înaintat propuneri de colaborare cu băncile comerciale – BC "Mobiasbanca Societe Generale" S.A. și BC "EuroCreditBank" S.A.

1.1.6 Actualizarea contractelor de colaborare

În luna august 2016, în urma modificărilor și completărilor acceptate pentru activitatea Fondului de Garantare a Creditelor a fost elaborat un model a Contractului de colaborare în redacție nouă. Din luna septembrie 2016 a început procesul de semnare a Contractelor de colaborare în redacție nouă cu băncile partenere. Au fost semnate contractele de colaborare în redacție nouă cu 4 bănci – BC "Comerțbank" S.A., BC "Victoriabank" S.A., "FinComBank" S.A. și BC "ProCredit Bank" S.A. Cu alte 3 bănci partenere – BC "Moldova-Agroindbank" S.A., BC "Moldindconbank" S.A. și BCR Chișinău contractele au fost definitivare urmând a fi semnate.

1.1.7 Modificarea și actualizarea Regulamentului FGC

Regulamentul Fondului de garantare, aprobat prin hotărârea Consiliului de Coordonare al ODIMM din 6 martie 2008, a suferit pe parcursul anilor multiple modificări și ajustări. Totuși, în vederea obținerii unui document complet și lucrativ, au fost elaborate criteriile de eligibilitate și procedura de executare a garanției. În cadrul ODIMM a fost creat un grup de lucru pentru participare la elaborarea Regulamentului FGC în redacție nouă în urma modificărilor și completărilor acceptate pentru activitatea Fondului de Garantare a Creditelor.

1.2 Acordarea garanțiilor la creditele întreprinderilor micro, mici și mijlocii

1.2.1 Analiza cererilor de garantare a creditelor și emiterea scrisorilor de garanție financiară

La situația din 31 decembrie 2016, întru facilitarea accesului la creditele acordate de băncile comerciale micilor antreprenori, din cadrul Fondului de Stat de Garantare a Creditelor au fost eliberate cumulativ **239 garanții financiare**, care au permis debursarea împrumuturilor în sumă de cca **139,7 mil. lei**și, respectiv, implementarea **proiectelor investiționale** în valoare cumulativă de **232,5 mil. lei**.

În același timp, din cadrul FGC au fost stinse 132 garanții, fiind restituite, cumulativ, credite în sumă de 79,72 mil. lei.

La data de 31.12.2016, au fost active **139 garanții financiare**, în sumă de 29,175 mil. lei, care au facilitat obținerea creditelor bancare în valoare de 87,89 mil. lei, contribuind la implementarea **proiectelor investiționale** în valoare cumulativă de **154,67 mil. lei**.

Totodată, în perioada de referință au fost **stinse 32 garanții** în sumă totală de 8,7 mil. lei și, respectiv, rambursate integral credite în sumă de 28 mil. lei.

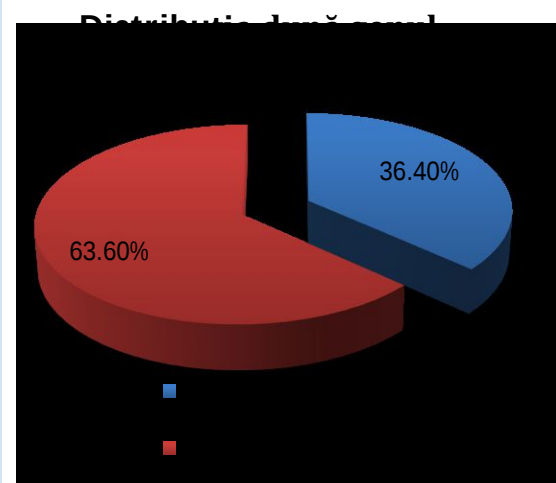
În aspectul parteneriatelor încheiate cu băncile comerciale, menționăm că ODIMM are încheiate Contracte de Colaborare cu 7 Bănci Comerciale: „FinComBank” S.A., BC „Moldova Agroindbank” SA, BC „Victoriabank” SA, BC „Banca Comercială Română” SA, BC „ProCreditBank”, BC „Moldindconbank” SA și BC „Comerțbank” SA.

1.2.2 Monitorizarea și evaluarea garanțiilor acordate și impactului acestora

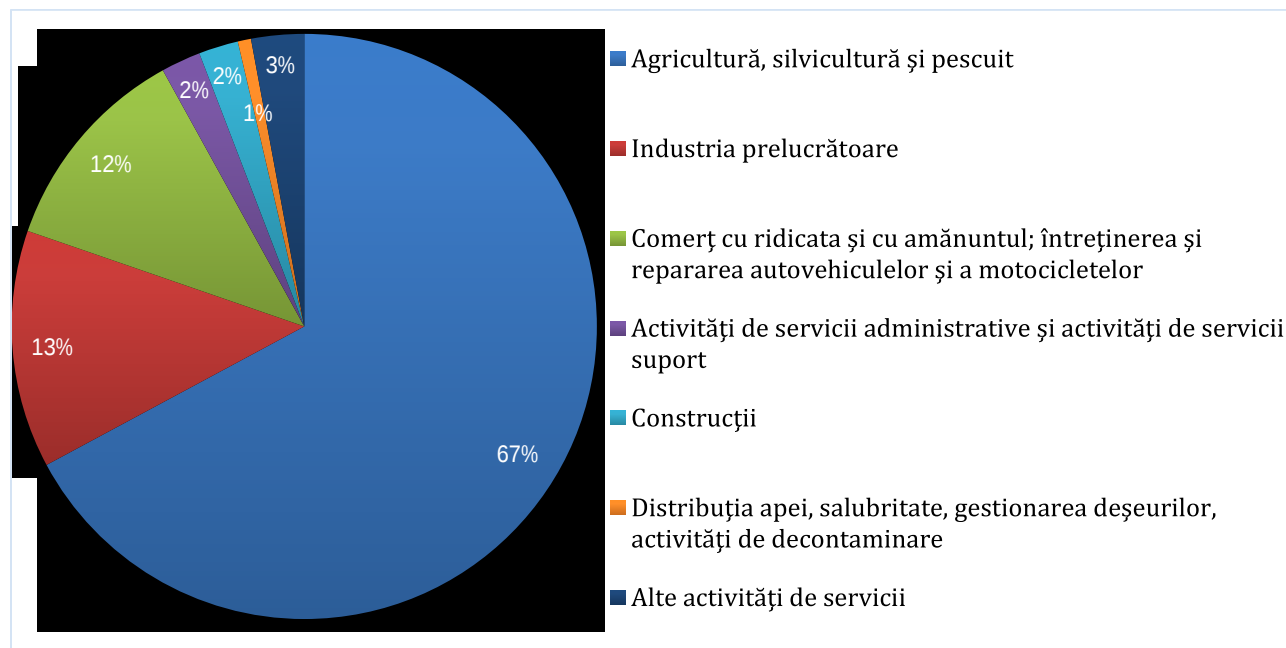
Garanțiile financiare eliberate de ODIMM sunt monitorizate continuu de coordonatorii FGC, care contactează cu regularitate atât antreprenorii, cât și băncile partenere cu scop de reamintire, dar și informare despre: termenul de achitare a comisionului, situația economico-financiară a întreprinderilor, precum și situația întreprinderilor ce înregistrează întârzieri la plata creditului.

Cu suportul garanțiilor financiare emise de ODIMM, IMM-urile au beneficiat de credite bancare, în proporție de 67 la sută din domeniul – agricultură, silvicultură și pescuit, de 13 la sută – industria prelucrătoare, respectiv 12 la sută din domeniul – comerț cu ridicata și cu amănuntul și cu o pondere mai mică IMM-urile din alte domenii de activitate.

În anul 2016, 75 întreprinderi au achitat un comision cumulativ în sumă de 134,1 mii lei, alte 7 întreprinderi au înregistrat restanțe la achitarea comisionului în valoare de 7 mii lei.

Domeniile de activitate pe garanțiile financiare active în anul 2016

Trebuie de menționat, că criza financiar bancară a afectat negativ activitatea întreprinderilor. Din cauza majorării ratei inflației, ratei de bază și a cursului valutar, dobânzile la credite au crescut semnificativ, lucru ce a încetinit procesul de eliberare a creditelor pentru sectorul

IMM, micșorând portofoliul de credite eliberate de bănci cupeste 28 la sută și majorând gradul creditelor neperformante cu 17 la sută pentru acest sector.

Analiza impactului garanțiilor emise asupra întreprinderilor denotă faptul că fiecare leu acordat sub formă de garanție a permis atragerea investițiilor în economie în valoare de 5,3 lei și, respectiv, a facilitat obținerea creditelor în valoare de 3,0 lei.

Obiectiv 2: Susținerea financiară a creării și extinderii IMM, în special în zona rurală, prin implementarea Programului de Atragere a Remitențelor în Economie PARE 1+1

În cadrul Programului, antreprenorii au posibilitatea să beneficieze de un grant în sumă de până la 200 mii lei, în baza regulii „1+1”, care prevede că fiecare leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu din cadrul PARE 1+1.

2.1.1 . Co-finanțarea întreprinderilor nou create după regula 1+1

Din data de 16 februarie 2016, a fost reluat procesul de recepționare a dosarelor pentru participare în cadrul Programului PARE 1+1. Astfel, în perioada anului 2016, la Program au fost depuse în total **271 cereri de participare** la Componenta II „Instruire și suport antreprenorial” și **264 de cereri** la Componenta III „Finanțarea afacerilor”.

Experții ODIMM au evaluat **210 planuri de afaceri** ale beneficiarilor PARE 1+1 și au organizat 8 ședințe ale Comitetului de Supraveghere al Programului.

În perioada de referință, au fost încheiate **contracte de finanțare nerambursabilă cu 346 beneficiari** (136 dosare - obligația ODIMM din anul 2015 și 210 solicitări din anul 2016), în sumă de 67,49 mil. lei, ceea ce ar favoriza **investiții în economie de 204,42 mil. lei.**

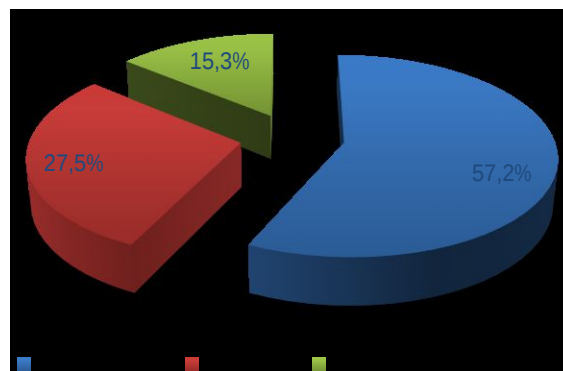
Astfel, la fiecare **un leu** grant PARE transferat, au fost atrase în economie investiții de cca **3,0 lei**. De către beneficiarii Programului ”PARE 1+1” din anul 2016, în total au fost create **925 locuri de muncă**, cele mai multe fiind în municipiul Chișinău - 181 locuri de muncă (19,56%).

Din **numărul total de întreprinderi** finanțate, cca 126

întreprinderi (36,4%) sunt create/ administrate de către femei, iar 160 întreprinderi (46,2%) sunt create și administrate de tineri.

Din totalul cererilor de finanțare aprobate în perioada de referință, **161** din solicitări parvin de la lucrătorii migranți care au muncit peste hotare, s-au reîntors în țară și investesc mijloacele economisite în crearea/dezvoltarea propriilor afaceri. **185** de întreprinderi sunt create de rudele de gradul I ai acestora, pe baza remitențelor transmise. Lucrătorii migranți care intenționează să investească remitențele în implementarea proiectelor investiționale au

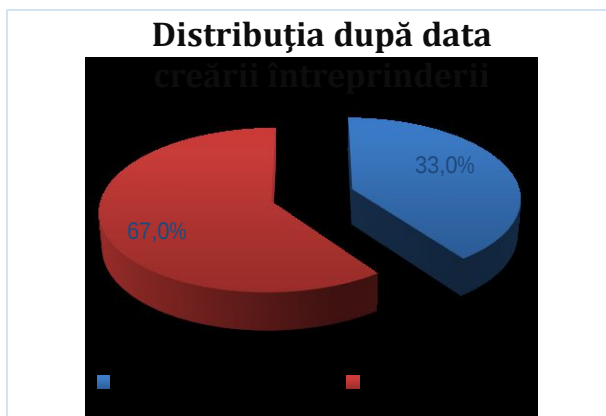
Distribuția după domenii de activitate

muncit în 20 state, atât ale UE, CSI, precum și alte țări. Cele mai multe întreprinderi au originea capitalului propriu în Italia și Rusia (cu respectiv 39,0% și 25,0% din totalul cererilor).

După categoria de vârstă, peste 46 % din administratorii afacerilor sunt tineri cu vârsta de până la 35 de ani.

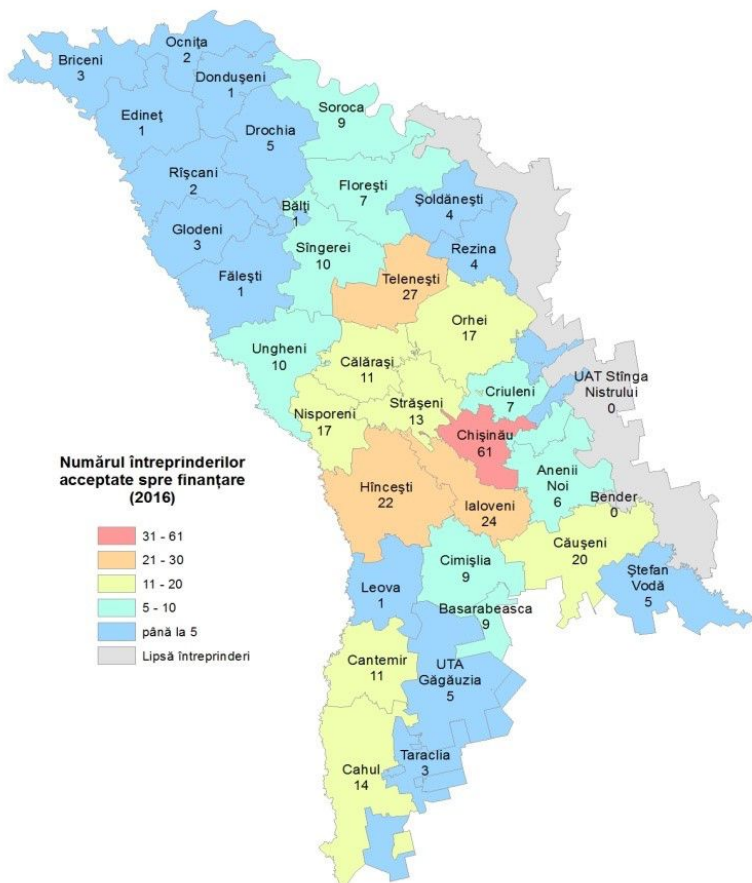
Din totalul contractelor semnate pe parcursul perioadei de raportare **33,0 %** din întreprinderi sunt start-up-uri, iar **67,0 %** afaceri existente, care intenționează să-și extindă afacerea.

Preponderent aceștia activează în domeniul agricol (57,2%), și practică diverse genuri de

activitate: cultivarea plantelor cerealiere, cultivarea legumelor în sere, viței de vie, plantații de meri, cireși, pruni, nuci, creșterea animalelor, apicultură, etc.

O pondere de cca 27,5% dețin întreprinderile prestatoare de servicii, cel mai mare număr dintre acestea prestează servicii de transport și depozitare, reparații și întreținere a mașinilor și echipamentelor, servicii medicale, activități de recreare și de agrement. Există întreprinderi cu domenii de activitate inovative precum: spălătorie de rufe self service, servicii închiriere a echipamentului electronic de prelucrare a datelor digitale, servicii foto și video.

În industria prelucrătoare îșidesfășoară activitatea circa 15,3% din întreprinderi, dintre care cele mai multe activează în industria alimentară, dar și în domeniul producerii articolelor de îmbrăcăminte, produselor de igienă (șervețele umede) și fabricării jocurilor/ jucăriilor educative.

Întreprinderile beneficiare de grant în anul 2016 preponderent au localizată activitatea în zona centru, cu o pondere de 64,7 %, fiind urmate de cele din zona sud cu o pondere de 22,3% și cele din nord cu o pondere de 13,0%.

Cele mai multe întreprinderi sunt concentrate în municipiul Chișinău, unde își desfășoară activitatea 61 beneficiari (17,63%), în r. Telenеști sunt 27 întreprinderi (7,8%), 24 întreprinderi (6,9%) în r. Ialoveni și 22 întreprinderi (6,4%) în r. Hâncești.

Câte o întreprindere - beneficiar de grant sunt localizate în raioanele Dondușeni, Dubăsari, Edineți, Fălești, Leova și Bălți.

2.1.3 Monitorizarea si evaluarea post-finanțare

Monitorizarea întreprinderilor beneficiare de finanțare nerambursabilă este efectuată în următoarele scopuri:

- Verificarea corectitudinii investirii resurselor financiare nerambursabile alocate, pentru posturile de investiție menționate în planul de afaceri și stipulate în contractul de finanțare nerambursabilă, pe parcursul perioadei stabilite în contract.
- Verificarea respectării prevederilor contractuale de către beneficiari privind obligativitatea de a menține neschimbați fondatorii, de a nu modifica activitățile întreprinderii cu cele neeligibile, de a nu comercializa bunurile procurate din contul grantului.
- Acordarea suportului beneficiarilor Programului în activitatea antreprenorială desfășurată.

În acest context, pe parcursul anului 2016 **au fost efectuate vizite de monitorizare la 145 beneficiari ai Programului "PARE 1+1"** din raioanele: Anenii Noi, Bălți, Briceni, Cahul, Cantemir, Căușeni, Călărași, Ceadâr-Lunga, Comrat, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineți, Glodeni, Hâncești, Ialoveni, Nisporeni, Ocnița, Telenеști, Sângerei, Soroca, Strășeni, Ștefan-Vodă și municipiile Chișinău și Bălți - companii care se află la diverse etape de dezvoltare: pre-finanțare, monitorizare și monitorizare finală.

De asemenea, au fost chestionați din oficiu 419 beneficiari ai Programului și acordate 540 consultații post-finanțare.

Obiectiv 3: Stimularea participării IMM la Expoziții și Târguri naționale

În scopul majorării numărului IMM-urilor – participante la expoziții și a promovării lor ODIMM implementează „Programul de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții”.

În baza acestui program agenții economici participanți la expozițiile naționale sectoriale sunt subvenționați, rambursându-le 50 % din costul spațiului expozițional dar nu mai mult de 2000 lei.

În cadrul expozițiilor tematice se creează un mediu propice pentru extinderea relațiilor de colaborare, identificarea noilor parteneri și dezvoltarea relațiilor inter regionale și internaționale.

Anual din Bugetul de stat sunt alocate mijloace financiare pentru compensarea costului arendei spațiului expozițional, achitat de agenții economici pentru participare la expoziții. În baza Regulamentului, aprobat de Consiliul de coordonare ODIMM (Proces verbal nr.1 din 22.05.2012), a fost stabilită compensarea parțială a plății de arendă a spațiului expozițional în cuantum de maxim 50% din costul spațiului contractat, dar nu mai mult decât pentru 4 m.p. Suma unei subvenționări nu poate depăși **2000 lei**. Începând cu anul 2012 subvenționarea este efectuată nominativ pentru fiecare agent economic participant la expoziție.

Procentual ODIMM acoperă cheltuielile unui participant la expoziție în mărime de 15-20% din costul participării integrale la expoziție.

La Program pot aplica întreprinderile micro, mici, beneficiarii programelor de stat (Programul PARE 1+1, PNAET, FGC), producătorii, generatorii de inovații, exportatorii, prestatorii din domeniul serviciilor (turism rural, construcții, artizanat) precum și meșterii populari.

Pe parcursul anului 2016 au fost **subvenționate 88 de întreprinderi participante** la expozițiile "Fabricat în Moldova", "Moldconstruct", "Moldenergy", "Food&Drinks. Food Technology", "Packaging.Depot", "Tourism.Leisure. Hotels", "Farmer" și "Fashion". Suma totală valorificată pentru subvenționarea agenților economici ca urmare a participării la aceste expoziții a constituit **171 mii lei**.

De asemenea, în cadrul **expoziției "Fabricat în Moldova"**, ODIMM a prezentat standul colectiv al beneficiarilor programelor de suport în afaceri implementate de ODIMM și a rezidenților business-incubatoarelor, care au avut posibilitate să-și expună produsele.

ODIMM a compensat 21 m2 de spațiu expozițional pentru 7 rezidenți ai Incubatoarelor de Afaceri, participanți ai Expoziție "Fabricat în Moldova".

Obiectiv4: Sporirea accesului IMM la instrumentele financiare noi

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1064 din 16.09.2016a fost **aprobat** Programul-pilot **"Femei în Afaceri"**. Programul este destinat femeilor care planifică să inițieze sau extindă afacerile, în special în zonele rurale și va acorda suport pentru femeile antreprenoare la **3 etape diferite de dezvoltare a afacerii**:

- 1) Doritoare de a-și lansa o afacere;
- 2) Întreprinderi nou create și administrate de către femei;
- 3) Companii în creștere, fondate și gestionate de femei.

Scopul Programului este oferirea suportului financiar și non-financiar prin acordarea granturilor pentru investiții și servicii relevante pentru dezvoltarea afacerilor de către femei.

La 06 octombrie 2016, în cadrul Forumului "Moldova Business Week 2016", ODIMM a organizat **Conferința de lansarea Programului-pilot "Femei în Afaceri"**.

Evenimentul a găzduit peste 100 de participanți: potențiali beneficiari ai Programului, reprezentanți ai asociațiilor de business din țară, consiliilor raionale și alte persoane interesate.

La Conferința de lansare a Programului-pilot „Femei în Afaceri” au participat 12 reprezentanți ai **presei**, iar informații și noutăți despre Program, au fost mediatizate prin intermediul:

- TV (Realitatea, Canal 2, etc.),
- radio (Radio Europa Liberă, Radio Chișinău, etc.),
- platforme online (privesc.eu, adevarul.ro, moldoveni.md, bani.md, comunitatea.md).

A fost definitivat **manualul operațional** al Programului-pilot "Femei în Afaceri".

În trimestrul IV al anului 2016, a fost lansat **procesul de înscriere** la Programul "Femei în Afaceri", componenta I "Suport la crearea afacerii", în cadrul căreia femeile participante vor beneficia de:

- instruire antreprenorială;
- consultanță la întocmirea planului de afaceri;
- îndrumare la demararea afacerii.

Totodată, în proces de definitivare sunt: (1) materiale promoționale despre Program, (2) documentele necesare pentru constituirea comitetului de supraveghere al Programului.

Prioritatea III: DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE SUPORT ÎN AFACERI

Obiectiv 1: Creșterea capacităților Incubatoarelor de Afaceri existente (IA Soroca, Sîngerei, Leova, Ștefan-Vodă, Ceadâr-Lunga, Dubăsari, Rezina, Cimișlia și Nisporeni)

1.1.Consolidarea capacităților administratorilor IA

1.1.1. Organizarea sesiunilor de instruire pentru administratorii IA

În vederea fortificării capacităților managerilor, consultanților Incubatoarelor de Afaceri, ODIMM a organizat o serie de activități:

A. La 14-15 martie 2016, ODIMM în parteneriat cu „PRONEO” – experți norvegieni, a desfășurat **atelierul de lucru** cu tema „Managementul proiectelor”. La instruire au participat managerii și consultanții angajați în cadrul celor 9 IA, membre RIAM.

B. În perioada 05-06 aprilie 2016 experții norvegieni au **instruit** în continuare managerii și consultanții IA făcând o recapitulare a instruirii anterioare. Pe parcursul a două zile managerii IA au lucrat în grup, astfel au dezvoltat un concept de proiect. Ghidați de experții PRONEO, participanții au acumulat o experiență în scrierea și gestionarea unui proiect.

C. La 17 iunie 2016, ODIMM a organizat un **atelier de lucru** pentru managerii IA privind instituirea sistemului de consultanță în afaceri în cadrul incubatoarelor, precum și standardizarea serviciilor de consultanță.

D. În perioada 17-18.11.2016 a fost organizat un **atelier de lucru** cu tematica „Dezvoltarea capacităților de Consultanță în cadrul IA”. Atelierul de lucru au avut drept scop dezvoltarea și fortificarea capacităților în vederea prestării serviciilor de consultanță. La training au fost instruiți managerii și consultanții din cadrul Incubatoarelor de Afaceri.

Atelierul de lucru a fost divizat pe următoarele module:

- Definițiile cheie ale serviciilor de consultanță,
- Cunoștințele de bază în consultanță,
- Procesul de Consultanță Standardizat.

1.1.2. Organizarea activităților de schimb de experiență pentru administratorii IA

În perioada 30 mai - 03 iunie, managerii IA membri RIAM, reprezentanții ODIMM și partenerilor PRONEO, au participat la o **vizită de studiu** la incubatoarele de afaceri și organizațiile de suport în afaceri din Polonia.

În cadrul vizitei de studiu a fost vizitat Parcul Tehnologic din Pulawy, care este un complex de laboratoare, birouri și spații de producție, ce oferă un mediu favorabil pentru companiile inovatoare care dezvoltă noi tehnologii.

A fost efectuată o vizită la Agenția Poloneză pentru Dezvoltarea Întreprinderilor care este implicată în dezvoltarea întreprinderilor naționale și internaționale, finanțate din fonduri

structurale, bugetul de stat și programe pe termen lung ale Comisiei Europene. PARP participă activ la crearea și punerea în aplicare eficientă a politicii de stat în ceea ce privește antreprenoriatul, capacitatea de inovare și de adaptare a resurselor umane, cu scopul de a transforma într-o instituție-cheie care este responsabilă pentru crearea unui mediu de susținere a antreprenorilor. Toate activitățile agenției sunt puse în aplicare cu o atenție deosebită privind nevoile sectorului IMM.

A fost vizitat oficiul Innovation Norway din Warsaw care este cel mai important instrument al Guvernului norvegian pentru inovare și dezvoltare a întreprinderilor și industriei, astfel sprijinind companiile în curs de dezvoltare pentru a spori inovația.

Scopul programelor și serviciilor inițiate de către Innovation Norway sunt formarea antreprenorilor de succes, formarea întreprinderilor cu o capacitate mai mare de creștere și clustere inovative.

Vizita de studiu în Polonia a fost organizată cu scopul de a efectua schimb de experiență și de a studia subiectele de interes comun în managementul inovațiilor și dezvoltării afacerilor.

În plus, Agenția se presupune a fi o arenă eficientă pentru programul de mentorat operat de PRONEO.

Evenimentul a avut drept scop preluarea bunelor practici din Polonia privind gestionarea eficientă a incubatoarelor de afaceri și altor instrumente de sprijin a IMM.

Vizita de studiu a fost organizată de ODIMM, cu suportul financiar al Guvernului Norvegiei.

1.1.3. Instituirea unui program de mentorat cu atragerea experților PRONEO

În perioada 09 februarie – 03 martie 2016 au fost efectuate vizite de mentorat de către experți norvegieni și locali în toate IA existente, membri ai RIAM. Experții, împreună cu managerii IA, au revizuit planurile de acțiuni 2016 a tuturor IA, precum și au intervenit cu propuneri de îmbunătățire.

Totodată, au fost studiate problemele cu care se confruntă IA și au fost propuse soluții alternative de soluționare a acestora.

Experții norvegieni au analizat business-planurile rezidenților IA, care au fost elaborate conform modelului CANVAS. Prin intermediul modelului CANVAS rezidenții IA au găsit noi posibilități de dezvoltare a afacerii și excluderea problemelor identificate în urma analizei detaliate.

1.2. Consolidarea capacităților rezidenților IA

1.2.1. Evaluarea necesităților în instruire a rezidenților

În aceeași perioadă, a fost efectuat un studiu privind necesitățile de suport pentru dezvoltarea afacerilor rezidenților din IA. Acest studiu a cuprins:

- I parte – analiza SWOT, prin care a urmărit scopul de a motiva antreprenorii să identifice punctele forte și slabe ale afacerii;

- II parte - obiectivele de dezvoltare organizaționale și personale pentru o perioadă de 3 ani, prin care au fost identificate direcțiile de dezvoltare planificate de antreprenori și dorința de a se dezvolta;
- III parte - impedimentele pe care antreprenorii le sesizează în procesul de realizare a obiectivelor stabilite.

Reieșind din analiza efectuată, s-a constatat că marea majoritate a antreprenorilor care activează în cadrul IA cunosc ce doresc să dezvolte în următorii 3 ani și de ce au nevoie pentru a realiza obiectivele stabilite. Totodată, persistă o ușoară supraevaluare a punctelor tari ceea ce nu le oferă un tablou realist despre potențialul întreprinderii și zonele ce necesită îmbunătățiri serioase. În scopul dezvoltării afacerii și atragerii noilor segmente de consumatori antreprenorii sunt deschiși să facă investiții masive în tehnologii, materii prime performante ori inovatoare, însă nu dispun de resurse financiare suficiente și de cunoștințe specifice. Circa 2/3 din antreprenori doresc să-și dezvolte cunoștințele utilizând metode noi de instruire, inclusiv platforme on-line. Pentru atragerea resurselor financiare ieftine necesare dezvoltării și îmbunătățirii calității produselor întreprinderilor din IA este binevenită crearea unei platforme de multifinanțare (crowdfunding).

1.2.2. Desfășurarea sesiunilor de instruire pentru rezidenți

Perioada desfășurării instruirilor	Incubatorul de Afacere	Tematica instruirii
a) 23.06.16 b) 16.04.16 c) 07.06.16 d) 11.06.16 e) 19.05.16	IA Rezina	a) Marketing și tehnici de vânzări eficiente; b) Abilitați în comunicare; c) Drepturile cetățenilor în relațiile cu autoritățile statului și în comunitate; d) 100 de întrebări consultantului;
a) 09.06.16 b) 12.07.16	IA Dubăsari	a) Instrumente de finanțare b) Identificarea noilor clienți
a) 22.06.16	IA Sângerei	a) Identificarea și atragerea de noi clienți
a) 26.04.16 b) 27.06.16 c) 15.07.16	IA Nisporeni	a) Seminarul de informare despre serviciile e-guvernării susținut de către Centrul de Guvernare Electronică b) Negocierea creditului c) Atragerea și menținerea clienților
a) 30.06.16 b) 17.08.16	IA Ceadâr-Lunga	a) Planificarea afacerii b) Tehnici de vânzări eficiente
a) 15.04.16 b) 27.05.16 c) 19.04.16 d) 24.04.16 e) 25.06.16	IA Soroca	a) Segmentarea pieței și anticiparea comportamentului consumatorului; b) Comunicare și negociere în Afaceri; c) E-servicii pentru business; d) Conceperea și dezvoltarea produselor;

		e) Ecoturism Soroca
a) 26.05.16 b) 25.08.16	IA Cimișlia	a) Etica în afaceri b) Managementul timpului
a) 21.06.16	IA Ștefan-Vodă	a) Crearea și dezvoltarea unui brand
a) 18.08.16 b) 22.08.16	IA Leova	a) Identificarea și atragerea noilor clienți. b) Scrierea proiectelor pentru atragerea finanțărilor

1.2.3. Acordarea suportului pentru internaționalizarea rezidenților

Pe 28 iulie, Asociația Incubatoarelor și Centrelor de Afaceri din România (AICAR) împreună cu Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova (RIAM) au organizat un eveniment de brokeraj, unde antreprenorii au avut posibilitatea să stabilească contacte noi și să identifice potențialii parteneri de afaceri. Din partea RM au participat 15 companii asistate de managerii Incubatoarelor de Afaceri și 10 companii din partea RO. Antreprenorii au participat la ateliere de lucru, instruirii, schimb de experiență și întâlniri B2B între companiile incubate. De asemenea au avut ocazia să pună întrebări experților în domeniu pentru a iniția o colaborare avantajoasă pe viitor.

1.4. Suport în identificarea noilor rezidenților IA

1.4.1. Introducerea conceptului de pre-incubare în activitatea IA

Centrul de pre-incubare are scopul de a oferi un spațiu accesibil pentru testarea și dezvoltarea ideilor de afaceri, începând cu o serie de instruirii, ce vor impulsiona gradul de conștientizare a necesităților de cunoștințe a potențialilor rezidenți și finalizând cu înregistrarea unei companii, cu un plan de afaceri bine structurat ce va concura pentru obținerea de granturi. Spațiul de pre-incubare va fi dotat cu echipament tehnic, conexiune la internet, mobilier, bibliotecă și cu acces la consultanță. Obiectivul general este de a crea un spațiu accesibil potențialilor rezidenți pentru cercetare și pregătirea inițierii unei afaceri.

Proiectul de pre-incubare va dura între 3-6 luni, ulterior, întreprinderile lansate cu succes vor trece la faza a II-a, de incubare și vor fi ajutați să devină competitivi pe piața regională și națională.

1.4.2. Organizarea concursurilor regionale ale Ideilor de Afaceri

La data de 19.02.2016 Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii în parteneriat cu Business Consulting Institut și Civitta (Estonia) a organizat un workshop în cadrul **Cupei Antreprenorialului Rural**. Atelierul de lucru a avut drept scop transferul de bune practice și experiență în dezvoltarea modelului de afaceri. La eveniment au participat echipele selectate în cadrul maratoanelor ideilor de afaceri care sunt **potențiali**

rezidenți al Incubatoarelor de Afaceri, mentorii locali ai proiectului, mentori internaționali (Estonia) reprezentați ai partenerilor (Business Consulting Institute, ODIMM și Civitta), cât și reprezentanți ai mediului de afaceri.

La data de 12.04.2016 a avut loc cel de al doilea **training tematic** pentru echipele formate în urma maratonului ideilor de afaceri. În cadrul training-ului, tinerii au fost instruiți în domeniul dezvoltării produsului. Astfel fiecare echipă a prezentat evoluția dezvoltării ideilor sale de afacere.

În perioada lunilor martie-aprilie, în fiecare din cele 3 Incubatoare de Afaceri Soroca, Nisporeni și Ștefan-Vodă au avut loc câte trei evenimente „Business Coffee”. Scopul acestor evenimente a fost întrunirea echipelor “Cupei Antreprenorialului Rural” care împreună cu rezidenții IA au participat la instruirii tematice cum ar fi: “tehnici de comunicare și prezentare a afacerii”, „inițierea afacerii”, „securitatea muncii”, „fiscalitatea întreprinderilor” etc. La fiecare din aceste evenimente au fost invitați mai mulți antreprenori de succes care au împărtășit experiența sa cum tinerii antreprenori, astfel motivând tineri să își dezvolte afacerile anume în zonele rurale pentru dezvoltarea economiei la nivel local.

La data de 05.05.2016 a avut loc pre-finala Cupei Antreprenorialului Rural unde 10 echipe au prezentat afacerile lor și au răspuns la întrebări din partea juriului. Echipele care au participat la pre-finală: “*MOBILĂ SCULPTATĂ*”; “*JUMP UP FITNES CENTRU*”; “*SORTUR*”; “*BIS*”; AFACEREA INFO “*STEFANVODA.INFO*”; “*LOVEBOX*”; “*CANDLE DESIGN*”; “*ECOLACTIS*”; “*BUGS BUNNY*”; “*ARHILOGIC*”; “*CRÊPEON*”.

La data de 06.05.2016 s-a încheiat a doua fază a Cupei Antreprenorialului Rural, câștigătorul fiind echipa CrepeON. Finala concursului a fost transmisă în direct de către IPNA Compania „Teleradio-Moldova” unde s-au mai calificat alte patru echipe care au beneficiat de granturi, lansându-și cu succes afacerile în cadrul proiectului:

- **Afacerea “Bags Bunny”, dezvoltată de Sorin Braga și Dorian Creangă din Căușeni. Mentor: Rodica Bivol.** “Bags Bunny” este o fermă de iepuri concepută după standarde italiene. Elementul inovator constă în crearea unui “ciclu” în cadrul funcționării fermei. Iepurii sunt hrăniți conform unor standarde prestabilite, fără adaosuri, iar deșeurile acestora sunt folosite pentru producerea de biogaz, care este utilizat ulterior la producerea energiei electrice pentru funcționarea utilajelor din cadrul fermei. Resturile din producerea biogazului sunt utilizate ca îngrășământ pentru creșterea cerealelor.
- **Afacerea “Candle Design”, dezvoltată de Natalia Cebotari din Ștefan Vodă. Mentor: Rodica Bivol.** “Candle Design” oferă o gamă variată de lumânări decorative pentru diferite ocazii (nunți, botezuri, sărbători), pentru crearea unei atmosfere romantice și unice. Lumânările, de o calitate superioară și la un preț accesibil, sunt create manual din ceară și parafină de foarte bună calitate, ceea ce le conferă farmec și unicitate. Culorile și aromele variate le dă un aer special, care se potrivește celor mai frumoase momente.

- **Afacerea BIS, dezvoltată de Sofia Spinei și Doina Bondac din Soroca. Mentor: Gheorghe Ciobanu.** Agenția “BIS” organizează evenimente speciale: nunți, botezuri, petreceri private, aniversări, oferind servicii de animație și divertisment (dansatori, animatori, ursitoare), servicii foto-video, muzică, moderatori. BIS aduce zâmbete tuturor, creând o adevărată atmosferă de sărbătoare.
- **Afacerea Info Portal <http://stefanvoda.info> , dezvoltată de Alexandru Topolenco și echipa sa din Ștefan Vodă. Mentor: Marin Roșcovan.** Info Portalul este o sursă echidistantă de informații pentru zona de sud a Republicii Moldova, care oferă în același timp și servicii de publicitate. Membrii echipei care administrează portalul spun că acesta s-ar putea transforma în curând într-un post tv digital care să acopere întreaga regiune sudică.

Atât echipele finaliste, cât și cele care au ajuns în prefinală, vor beneficia timp de 6 luni de sprijin în dezvoltarea afacerilor din partea IA locale și a unei echipe de mentori locali și internaționali.

În perioada 26 mai – 1 iunie 2016, un grup de reprezentanți ai partenerilor de implementare a proiectului „Promovarea Antreprenoriatului în Mediul Rural” a efectuat o vizită de studiu în Estonia.

Vizita a fost organizată de partenerii de proiect de la CIVITTA Estonia și a cuprins o serie de evenimente și întâlniri importante cu studenți și reprezentanți ai mediului de afaceri, la instituții de învățământ, companii și incubatoare de afaceri.

În prima zi, membrii delegației au participat la finala celei mai mari competiții a ideilor de afaceri din Estonia - “Vânătoarea de idei”, transmisă în direct de postul național de televiziune. Timp de mai mulți ani, în cadrul acestui concurs au fost prezentate 3535 de idei de afaceri, iar premiul mare pentru finala sezonului 9 a fost de 60.000 €. Un eveniment similar a avut loc ceva mai devreme la Chișinău, când postul național de televiziune a transmis în direct Finala Cupei Antreprenoriatului Rural.

În cadrul vizitei, delegația din Moldova a avut, de asemenea, o serie de întâlniri cu reprezentanți ai unor companii și incubatoare de afaceri din Estonia, cu care au făcut un schimb de opinii privind oportunitățile de dezvoltare a businessului mic și mijlociu și de multiplicare, cu eforturi comune a bunelor practici antreprenoriale.

1.4.3. Suport în organizarea zilei ușilor deschise în IA

La 22 iunie 2016, la Incubatorul de Afaceri din Rezina, a avut loc „Ziua ușilor deschise”. Toate persoanele participante au avut posibilitatea de a afla despre:

- Ce este un Incubator de Afaceri,

- Ce servicii oferă Incubatorul de Afaceri,
- Care sunt companiile care activează în Incubator și cum poți deveni rezident al acestei instituții.

La fel, participanții la eveniment au aflat despre noi oportunități de dezvoltare a antreprenoriatului local fiindu-le prezentate programele și oportunitățile de finanțare a afacerii. Cum se accesează la fonduri și cum se pregătesc dosarele la programele: Pare 1+1, PNAET, GEA, COSME, EEN și altor programe de suport. Totodată a fost prezentat și proiectul Băncii Mondiale privind Ameliorarea Competitivității (PAC II).

La 25.05.2016 Incubatorul de Afaceri din Cimișlia a împlinit un an de activitate. Mai mult de 40 de reprezentanți ai antreprenoriatului mic și mijlociu, ai autorităților publice locale, ai asociațiilor de profil din raionul Cimișlia, rezidenți ai Incubatorului de afaceri Cimișlia (IACM) au participat la activitățile organizate în cadrul Zilei ușilor deschise la IACM.

Într-un an de activitate, incubatorul are deja realizări frumoase. În prezent aici își dezvoltă afacerile 18 rezidenți activi, care au creat peste 50 de locuri de muncă. Majoritatea afacerilor sunt în domeniul acordării serviciilor, iar cifra de afaceri a Incubatorului se ridică la aproximativ 3 mil. lei.

În cadrul evenimentului, s-a făcut o prezentare a Programului EEN (Entreprise Europe Network) în Moldova și a posibilităților antreprenorilor de a deveni membri ai Rețelei antreprenoriale europene. Enterprise Europe Network este cea mai extinsă rețea de sprijin a întreprinderilor mici și mijlocii din Europa oferind suport direct în afaceri și accesare a pieței externe, posibilități de exploatare a oportunităților noilor tehnologii și de business, suport în formarea și îmbunătățirea politicilor UE pentru IMM-uri. Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii este unul dintre Punctele Naționale de contact EEN în Moldova și poate oferi orice suport informațional referitor la Rețeaua Antreprenorială Europeană.

1.5. Promovarea IA

1.5.1. Mediatizarea activității IA la diferite evenimente

Activitatea Incubatoarelor de Afaceri a fost mediatizată la următoarele **evenimente**:

- În cadrul Săptămânii Internaționale de Educație Financiară în cadrul IAR a fost organizată o **masă rotundă** cu elevii claselor a XI de la Liceul „Alexandru cel Bun” în urma căreia liceenii au aflat despre existența programelor de finanțare pentru afacerile existente și cele de inițiere. Gestionarea eficientă a banilor de buzunar.
- În perioada 19-27.04.2016 ODIMM, în parteneriat cu E-guvernare, au organizat o **sesiune de informare** pentru rezidenții IA și antreprenorii din regiune. Rezidenții IACM și agenții economici invitați la sesiunea de informare au făcut cunoștință cu ultimele noutăți al conceptului de E-guvernare, precum și a serviciilor online oferit de

către acesta, servicii care sunt dedicate în special mediului antreprenorial, pentru facilitarea prestării serviciilor publice atât antreprenorilor, cât și persoanelor fizice.

- La data de 19 februarie, în cadrul Incubatorului de Afaceri Sîngerei a avut loc **seminarul de informare** cu privire la implementarea Proiectului „Energie Regenerabilă pentru Activități Antreprenoriale - ERAA”. La seminar au fost prezenți: reprezentanții APL, echipa Oficiului de Schimbare a Climei, Administrația Incubatorului de Afaceri Leova, antreprenori locali și rezidenți ai IASg. La seminar au fost abordate tematici ca:
    - Schimbările climatice globale și necesitatea adaptării Republicii Moldova în contextul schimbărilor climatice;
    - Implementarea proiectelor pilot în sectorul energetic cu caracter de adaptare la schimbările climatice;
    - Modul și etapele de implementare a proiectului pilot „Energie Regenerabilă pentru Activități Antreprenoriale - ERAA”.
  - În perioada 19-27.04.2016 ODIMM, în parteneriat cu E-guvernare, au organizat o **sesiune de informare** pentru rezidenții IA și antreprenorii din regiune. Rezidenții IACM și agenții economici invitați la sesiunea de informare au făcut cunoștință cu ultimele noutăți al conceptului de E-guvernare, precum și a serviciilor online oferite de către acesta, servicii care sunt dedicate în special mediului antreprenorial, pentru facilitarea prestării serviciilor publice atât antreprenorilor, cât și persoanelor fizice.
  - În cadrul expoziției ”Fabricat în Moldova, ODIMM a participat cu stand unde au fost oferite consultații pentru vizitatorii expoziției, precum și pentru expozanți. În acest sens, au fost promovate și mediatizate de către ODIMM toate programele de instruire, consultare și finanțare în afaceri.
- De asemenea, ODIMM a arendat 58 m2, spațiu expozițional oferit beneficiarilor Programului de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1” și Incubatoarelor de Afaceri din Rezina, Leova, Ceadâr Lunga. Antreprenorii au avut posibilitate să își prezinte realizările și produsele, achitând doar taxa de înregistrare.

1.5.2. Suport în dezvoltarea paginilor web a IA

Managerii și consultanții Incubatoarelor de Afaceri au îmbunătățit paginile web ale entităților, asimilând noua platformă și ajustând pagina web după specificul și necesitățile fiecărui Incubator de Afaceri în parte. Pentru o utilizare eficientă a paginii web a fost elaborat un ghid de utilizare, astfel managerii IA au posibilitatea să folosească toate posibilitățile de operare cu platforma dată.

Obiectiv 2: Extinderea numărului Incubatoarelor de Afaceri

2.1. Constituirea Incubatoarelor de Afaceri

2.1.1. Efectuarea analizelor sectoriale axate pe oportunitățile pieței ZLSAC, este inițiată crearea a 2 incubatoare de afaceri în zonele neacoperite ale țării

La 3 martie curent a fost convocată ședința Consiliului de coordonare și monitorizare a creării și dezvoltării IA în RM pe lângă Mec. Urmare ședinței au fost luată decizia de reconfirmare a creării incubatoarelor de afaceri în or. Cahul și Călărași.

Au fost semnate acorduri cu APL pentru implementarea programului de creare a IA în raioanele beneficiare și a fost dat startul realizării propriu zise a proiectelor. Au fost obținute toate avizele, planurile cadastrale, expertizele tehnice, coordonările cu organele de resort pentru elaborarea documentației de proiect. Au fost întreprinse acțiunile necesare în vederea legalizării imobilelor menționate, transferarea acestora în proprietatea APL de nivelul II.

Ulterior, în conformitate cu planul de acțiuni, au fost elaborate, verificate și avizate documentele de proiect care servesc drept baza pentru realizarea reconstrucției imobilelor propuse pentru amplasarea IA.

Urmare neadoptării Bugetului de stat, a fost pus în aplicare bugetul de stat provizoriu pe anul 2016 (Ordinul Ministerului Finanțelor nr.212 din 28.12.2016). Totodată, Scrisoarea nr.06/1-17/2 din 25.01.2016, emisă de Minister Finanțelor, a limitat executarea cheltuielilor bugetare până la adoptarea Legii bugetului de Stat pentru anul 2016, fiind considerate prioritare acelea, care asigură funcționalitatea instituțiilor (remunerarea, servicii comunale și informaționale, energetice...).

Ministerul Finanțelor prin scrisoarea nr. 12/AP-09/100 din 01.07.2015 a informat Agenția Achiziții Publice privind aplicarea procedurii de suspendare a cheltuielilor bugetare, conform art.10 și art.40 din Legea nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar (cu modificările ulterioare). Începând cu 07.07.2015 Agenția Achiziții Publice a sistat temporar publicarea în Buletinul Achizițiilor Publice a invitațiilor de participare la procedurile de achiziții publice. În acest context, activitățile planificate în cadrul programelor, implementate de ODIMM, au fost suspendate.

Concomitent, au fost organizate mai multe sesiuni de mediatizare a rolului Incubatoarelor de afaceri în economia locală, la care au participat în jur de 200 persoane, consilieri locali, societatea civilă și mediul de afaceri din localitățile. Ca rezultat, participanții la eveniment au primit informații despre mecanismul de funcționare a unui Incubator de afaceri și despre oportunitățile de dezvoltare a unei afaceri în RM.

2.1.2. Efectuarea lucrărilor de proiectare și renovare

Conform cerințelor Uniunii Europene au fost elaborate analizele sectoriale în contextul dat.

Au fost efectuate expertizele tehnice a imobilelor care au arătat starea tehnica a imobilelor.

Au fost elaborate avizate și aprobate documentele de proiect pentru reconstrucția edificiilor propuse spre amplasarea IA.

Toate verificările și coordonările tehnice au fost efectuate în conformitate cu prevederile actelor normative în domeniu.

Urmare procedurilor de achiziții publice, au fost selectați antreprenorii generali pentru executarea lucrărilor de reparație capitală a incubatoarelor de afaceri, au fost semnate Contractele de antrepriză generală și dat startul lucrărilor de reconstrucție.

2.1.3. Selectarea și instruirea întreprinderilor pentru incubare

Au fost petrecute mai multe seminare de mediatizare cu privire la Rolul IA în economia locală, la care au participat circa 200 persoane.

A fost dat startul companiei de identificare a potențialelor rezidenți ai IA pentru a-i pregăti pentru incubare. A fost relansat procesul de colectare a ideilor de afaceri viabile din regiuni. În acest sens, agenții economici interesați, formulează ideile sale de afaceri, și a fost dat startul programului de instruire a acestora. Totodată, se oferă consultanță cu privire la oportunitățile de finanțare a IMM din RM. Se acorda suport pentru startarea procesului de selectarea a managerelor IA și înființarea intităților juridice IA.

2.1.5. Lansarea 2 IA

Lansarea incubatoarelor de afaceri din Cahul și Călărași este planificată pentru trimestrul II al anului 2017.

Obiectiv 3: Dezvoltarea și extinderea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova (RIAM)

3.1. Gestionarea RIAM

3.1.1. Organizarea ședințelor trimestriale ale RIAM

- La 4 februarie, ODIMM a organizat ședința Consiliului Consultativ RIAM, în cadrul căruia au fost discutate progresele IA înregistrate pe parcursul anului 2015, planificarea pentru 2016 și problemele întâmpinate.
- La data de 30 martie, ODIMM a organizat cea de a doua ședință RIAM. În cadrul ședinței s-au prezentat planurile de acțiuni ale fiecărui IA, activități RIAM pentru anul 2016 și potențiale surse de finanțare ale acestora.
- La data de 17 iunie, ODIMM a organizat ședința Consiliului Consultativ RIAM, în cadrul căruia a fost prezentat manualul operațional al Centrului de Consultanță, modelele noi de dezvoltare a IA ca urmare a experienței preluate în vizita de studiu în Polonia și discuții pe marginea lansării sesiunii de informare "Oportunități pentru dezvoltarea IMM".
- La 17 noiembrie, Ședința Consiliului Consultativ RIAM, în cadrul au fost discutate principalele realizări ai IA pe parcursul anului 2016 și a fost reales Consiliul de Administrare RIAM.
- La 20 decembrie 2016, ședința deschisă a membrilor RIAM, în cadrul căreia au fost prezentate prioritățile strategice de dezvoltare pentru anul 2017 și promovate bunele practici și istoriile de succes de cooperare eficientă prin intermediul decernării premiului pentru "Incubatorul de Afaceri al anului"

3.1.2. Monitorizarea activității IA

Incubatorul de Afacere	IA Soroca	IA Ștefan-Vodă	IA Leova	IA Rezina	IA Sîngerei	IA Dubăsari	IA Ceadîr-Lunga	IA Nisporeni	IA Cimișlia	Total
Nr. rezidenți	16	12	14	14	19	9	15	32	13	144
Start-up	4	3	7	7	12	4	0	16	7	60
Tineri	4	2	6	2	14	6	12	20	4	70
Femei	7	6	8	7	8	3	3	12	2	56
Locurilor muncă	165	70	57	32	83	28	64	90	21	610
Tineri	42	26	33	8	42	6	39	41	5	242
Femei	92	25	24	19	56	3	25	29	8	281

	IA Soroca	IA Ștefan-Vodă	IA Leova	IA Rezina	IA Sîngerei	IA Dubăsari	IA Ceadîr-Lunga	IA Nisporeni	IA Cimișlia
Nr. de rezidenți, din care:	16	12	14	14	19	9	15	32	13
SRL	14	10	11	12	14	8	12	26	10
Îl (inclusiv patenta)	2	2	3	2	5	1	3	6	3

32 companii din domeniul producție;

112 companii din domeniul prestări servicii

Este de menționat că dezvoltarea antreprenoriatului feminin este o prioritate. **56** din companii sunt create / administrate de **femei**.

În cadrul IA au fost identificate **70** companii fondate / administrate de **tineri**, iar per total în cadrul IA sunt create **242** de locuri de muncă pentru **tineri**.

➤ Cifra de afaceri 31.12.2016

Nr	Incubatorul de Afaceri	Cifra de afaceri
1	IA Soroca	15.125.140 mii lei
2	IA Ștefan-Vodă	13.423.442 mii lei
3	IA Leova	3.555.000 mii lei
4	IA Sîngerei	6.411.000 mii lei
5	IA Rezina	3.500.000 mii lei
6	IA Dubăsari	2.000.000 mii lei
7	IA Ceadîr-Lunga	9.305.372 mii lei
8	IA Nisporeni	36.000.000 mii lei
9	IA Cimișlia	4.715.210 mii lei
TOTAL		94.035.164 mii lei

În cadrul Incubatoarelor de Afaceri au fost oferite per total **1169 de consultanții** pe diferite tematici, ca: programele de finanțare Pare 1+1; PNAET; FGC; GEA; COSME și EEN, cât și alte

programe de suport. La fel în cadrul consultațiilor oferite au fost abordate și alte subiecte, ca: înregistrarea și gestiunea afacerii; promovarea activității; evidența contabilă a afacerii; condițiile de incubare; accesarea granturilor și subvențiilor în agricultură; căutarea pieței de desfacere; căutarea partenerilor de afaceri; internaționalizarea companiilor; aplicarea prevederilor Codului Fiscal în activitatea de antreprenoriat.

3.1.3. Proiectele accesate de Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova și Business Incubatoare

- 06.06.2016 – Lansarea proiectului „Orientarea vieții” finanțat de Corpul Păcii în Moldova în sumă de 61697 lei (3247 \$). Proiectul "Orientarea Vieții" este un proiect pilot, cu o perioadă de trei luni de implementare. Scopul proiectului este elaborarea metodologiei de instruire a tinerilor de 15-17 ani pentru participarea la activități ce țin de dezvoltare personală, orientarea în carieră și antreprenoriat cu implementarea tehnologiilor informaționale.
- Implementarea proiectului "Promovarea antreprenoriatului în zona rurală", în parteneriat cu CPD Estonia, finanțat de către Ministerul de Afaceri Externe prin intermediul Fondului de Asistență Umanitară și de Dezvoltare din Estonia - runda II. În acest an, Cupa antreprenoriatului rural s-a desfășurat la nivel național, implicând 3 raioane: Soroca, Nisporeni și Ștefan –Vodă. În prima jumătate a acestui an a avut loc partea practică a proiectului, unde câte 5 echipe din fiecare regiune au lucrat împreună cu mentorii lor asupra ideii de afaceri, au participat la ateliere de lucru și s-au pregătit pentru pitch-ul final. Finala concursului a fost transmisă în direct la postul național Moldova1, iar învingătoare a fost echipa CrepeOn din or. Soroca.
- Aplicarea la programul PUM Netherlands Senior Experts. 4 rezidenți (SRL Chivamax, Ziarul Nostru, Vicstargrup și Bevera Nord) au solicitat vizita unui expert din Olanda pentru evaluarea activității întreprinderii și identificarea oportunităților de dezvoltare. IP IAS a depus formularul de aplicare în cadrul programului dat.
- În colaborare cu voluntarul de la Corpul Păcii și compania Kraftart Com SRL a fost elaborat un proiect "Soroca Crafts and Business Workshops" în care s-a planificat organizarea a 4 ateliere de lucru pentru doamne și domnișoare, unde ele învață cum să producă articole handmade și care sunt posibilitățile de obținere a unui venit din așa tip de activitate. Proiectul este încă în desfășurare, au fost organizate 2 activități și urmează să se încheie în luna august.
- În cadrul proiectului "Eco-business Jump Start!" lansat de voluntarul american Gabriel Riggle, au fost realizate mai multe activități care au avut ca scop impulsivarea activității antreprenoriale în domeniul turistic. A fost o colaborare între mai mulți antreprenori, oameni de artă, IAS, Euroregiunea Nistru și voluntari în urma cărora au fost realizate două hărți turistice, au fost instalate indicatoare turistice pe o pistă pentru bicicliști, au fost create diverse accesorii turistice și au avut loc 2 zile de training împreună cu Alex Gutsaga de la agenția de turism Hai la Țară.

- Centru de instruire in afaceri pentru tineri CIAT. Acest proiect este co-finanțat de către Consiliul Raional Nisporeni și programul polonez de cooperare pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone, în cadrul programului „Fondul de Granturi Mici” al „Centrului de Informare pentru Autoritățile Locale din Republica Moldova”, implementat de către Solidarity Fund PL.
- Proiectul ”Energie Regenerabilă pentru Activități Atreprenoriale”
Scopul:Procurarea a 54 de panouri fotovoltaice cu puterea de instalație 13.5 kWh,economisirea a 40% din consumul total de energie,17 agenți economici beneficiari indirecti ,95,4 tone de CO2 neeliminate în atmosferă.
Costul proiectului: 715 831 lei
- Proiectul ”Școala de business” în curs de derulare
Scopul: Proiectul dat își pune ca scop crearea pîrghiilor, pregătirea cadrelor și lărgirea gamei de aptitudini și cunoștințe pentru viitorii tineri specialiști, astfel oferind șanse reale de a-și modela viitorul. În cadrul proiectului 50 de tineri din raionul Sîngerei vor ridica nivelul de cunoștințe în domeniul businessului; capacitatea sa-și deschidă și să administreze o afacere proprie în Republica Moldova.
Incubatorul de Afaceri Sîngerei are misiunea și scopul de a identifica noi potențiali rezidenți și de a îi incuba în cadrul IASg, și potențiali angajați pentru întreprinderile din raion.Costul proiectului: 136 360 lei

3.4. Promovarea RIAM

3.4.1 Promovarea și mediatizarea activității RIAM la diverse evenimente tematice

Sesiunea de informare **”Oportunități pentru dezvoltarea IMM”** s-a desfășurat în perioada 21 iunie – 11 august 2016, pe platforma celor 9 incubatoare de afaceri din țară. Acest eveniment a fost organizat de către Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii, în parteneriat cu Ministerul Economiei.

Această serie de evenimente publice la nivel local a avut scopul de a consolida dialogul public privat, de a identifica nevoile mediului de afaceri regional și autorităților publice locale, cât și prezentarea oportunităților și instrumentelor de dezvoltare a afacerilor din fonduri interne și externe: **programul PNAET, programul PARE 1+1, programul FGC, programul COMSE, programul EEN**. Totodată, a fost pus accentul pe creșterea competitivității prin implementarea standardelor de calitate și noilor tehnologii, care în perspectivă le vor asigura companiilor un loc nu doar pe piața internă, dar și pe cea externă. Fiecare eveniment s-a încheiat cu o dezbatere de afaceri pe marginea problemelor antreprenorilor.

Sesiunea de informare **”Oportunități pentru dezvoltarea IMM”** a fost organizată pe baza platformei incubatoarelor de afaceri din Republica Moldova - RIAM. Întrunirile au avut loc în incinta incubatoarelor de afaceri din orașele Soroca, Ștefan Vodă, Leova, Rezina, Sângerei, Nisporeni, Dubăsari, Cimișlia și Ceadâr-Lunga, conform calendarului planificat.

La aceste evenimente au participat antreprenorii, autoritățile publice locale, ONG-urile locale, specialiștii din secțiile economice din Consiliile raționale.

3.4.2 Elaborarea și editarea materialelor promoționale.

Cu suportul financiar al Guvernului Norvegiei au fost elaborate 800 exemplare de broșuri „Istории de succes”, unde au fost selectate cele mai reușite afaceri rezidente ale Incubatoarelor de Afaceri. Broșurile „Istории de succes” au fost distribuite în cadrul mai multor evenimente, precum: „Conferința Internațională a IMM 2016, Forumul Național al Femeilor din Moldova, etc., dar și în cadrul celor 9 Incubatoare de Afaceri, membre RIAM.

Totodată a fost elaborat noul logo RIAM care a fost utilizat la elaborarea noilor materiale promoționale.

3.4.3 Actualizarea și dezvoltarea paginii web a RIAM

Pe parcursul anului 2016 pagina web www.riam.md a fost modernizată și actualizată cu toate știrile aferente Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova. Pagina Web are drept scop informarea membrilor RIAM, donatorilor, partenerilor și persoanelor interesate de activitatea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova. În decurs de un an pagina web RIAM a avut peste 8200 de vizitatori.

3.4.4 Acorduri de colaborare

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) a semnat două Acorduri de colaborare cu Asociația Incubatoarelor și Centrelor de Afaceri din România (AICAR) și Parcul Industrial Galați. La eveniment au participat managerii celor 9 incubatoare de afaceri din Republica Moldova, reprezentanții a 11 incubatoare din România, 30 companii rezidente a incubatoarelor de pe ambele maluri ale Prutului, interesate în contacte comerciale.

Evenimentul a fost organizat de către ODIMM în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie și DAL Consulting din Iași, România. Scopul evenimentului a fost de a crea un parteneriat de durată între cele două rețele de incubatoare RIAM și AICAR, atât la nivel de echipă managerială, cât și la nivel de companii-rezidente, precum și crearea posibilităților pentru start-upuri și structuri de sprijinire și dezvoltare a afacerilor după modele europene.

Parteneriatul creat permite consolidarea relațiilor reciproc avantajoase dintre incubatoarele de afaceri prin schimb de experiență, transfer de tehnologii și stabilirea parteneriatelor în business.

Obiectiv 4: Dezvoltarea infrastructurii de suport informațional și consultativ

În anul 2012, ODIMM a creat **Centrul de Consultanță și Asistență în Afaceri**.

Activitatea de dezvoltare a "Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri" (CC&AA) este îndreptată spre crearea unui "consultant în afaceri" accesibil tuturor IMM-urilor din Republica Moldova prin realizarea următoarelor acțiuni:

- sprijinirea antreprenorilor în activitatea economică prin oferirea serviciilor de consultanță și asistență;
- consultarea și informarea solicitanților cu privire la programele de stat privind susținerea sectorului IMM, inclusiv programele implementate de către ODIMM.

În perioada raportată, ODIMM, în parteneriat cu experții JICA, a realizat următoarele acțiuni direcționate la dezvoltarea serviciului de **consultanță standardizat** ale CCAA:

- elaborarea Formularului de înregistrare a solicitanților de servicii;
- elaborarea bazei de date a beneficiarilor serviciilor de consultanță;
- elaborarea procesului standardizat de consultanță;
- elaborarea manualului de consultanță.

În cadrul Centrului a fost creată **biblioteca** antreprenorului, în care potențialii antreprenori și agenții economici găsesc un **suport informațional** în diverse domenii (management, marketing, legislativ, diverse dicționare de profil, etc.).

Pe parcursul perioadei de referință, prin intermediul CC&AA, au beneficiat de consultanță și informații legate de inițierea și dezvoltarea afacerilor **1350** de solicitanți. Serviciile de consultanță oferite s-au focusat pe nevoile individuale ale solicitanților, reușind în final să ofere cele mai bune soluții având în vedere competiția crescută de pe piață.

Din numărul total de consultații oferite, 41% au fost solicitate de către potențiali beneficiari ai programului PARE1+1 privind condițiile de eligibilitate la program, identificarea ideilor de afaceri și selectarea formei de organizare, iar cca 28% de beneficiari au solicitat consultații post-finanțare aferente efectuării investițiilor și implementării proiectelor investiționale în cadrul Programului.

Totodată, menționăm, că mai mult de **30%** din totalul solicitărilor de consultanță au fost focusate pe probleme specifice, cum ar fi: *inițierea afacerii și determinarea sumei de bani necesare pentru lansarea afacerii, identificarea sursei de finanțare pentru lansare și extindere a afacerii, soluții ce țin de redresarea situației financiare și sporirea rentabilității activelor deținute, depășirea conflictelor cu instituțiile financiare și organele fiscale, obținerea diferitor acte de la APL, etc.*

În aceeași ordine de idei, ținând cont de spectrul solicitărilor și în scopul sporirii accesului antreprenorilor la suport informațional și consultativ, pe site-ul ODIMM este asigurat accesul la (i) baza de date a prestatorilor de servicii în dezvoltarea afacerilor și (ii) formularul on-line de evaluare a companiei.

Evaluarea este efectuată confidențial de către solicitant, în baza răspunsurilor oferite la cele 60 de întrebări – bifă divizate pe 7 categorii în formularul de evaluare.

Baza de date a prestatorilor de servicii în dezvoltarea afacerilor conține informații despre cca **80 companii** prestatoare de servicii în domeniile de bază a activității de antreprenorial cum ar fi: consultanță în afaceri, elaborarea și evaluarea planurilor de afaceri, asistenta în proceduri de import-export, consultanță juridică în afaceri, servicii de consultanță în agricultură, scrierea proiectelor de dezvoltare etc. Nu au fost identificate companii ce oferă consultanță în așa domenii ca: industria prelucrătoare, studierea pieței externe, optimizarea costurilor și creșterea productivității, precum și obținerea actelor permise pentru diverse activități de antreprenariat.

Obiectiv 5: Implementarea proiectului Access to Finance – ACCESS, Seed Forum Moldova

La data de 7 aprilie 2015 între ODIMM și Seed Forum Norway Stiftelsen a fost semnat un Acord de Parteneriat cu privire la implementarea proiectului intitulat Access to Finance – ACCESS finanțat de Ministerul Afacerilor Externe din Norvegia.

Seed Forum Norway Stiftelsen (<http://www.seedforum.org>) este o rețea globală de fundații non-profit și reprezentanțenationale în peste 40 de țări. Misiunea Seed Forum este să prezinte investitorilor din întreaga lume companiile nou create cu potențial de creștere și idei inovative, precum și să instruiască antreprenorii în domeniul de căutării de fonduri și să reducă riscul investițional pentru investitori.

Este de menționat că în anul 2012 Seed Forum Norway Stiftelsen și-a început activitatea în Ucraina deschizând primul iHub în or. Kiev. Ulterior, în Ucraina a fost lansat încă un iHUB în or. Cernigov, iar pe parcursul anului a avut loc deschiderea centrelor similare în or. Vinnița și or. Lvov. De asemenea, în 2015 Seed Forum Norway Stiftelsen s-a lansat în Georgia.

Proiectul Access to Finance – ACCESS presupune transferul de cunoștințe din Norvegia către Moldova în ceea ce privește procesul de lucru al Seed Forum, precum și va contribui la crearea companiilor cu potențial de creștere la nivel global, precum și ulterior facilitarea accesului la finanțe pentru acestea.

Proiectul și-a propus realizarea următoarelor activități pe parcursul a 2 ani:

1. Crearea unui iHUB în Chișinău;
2. Organizarea a 4 Conferințe Seed Forum;
3. Participarea a 8 companii la Conferința Seed Forum Investors în străinătate;

4. Crearea unei Rețelei de Business Angels în Moldova

Seed Forum Norway Stiftelsen a startat procesul de elaborare a Studiului de Fezabilitate privind crearea și dezvoltarea piețelor de capital de risc în Moldova. Acest Studiu va fi utilizat drept bază pentru dezvoltarea unei Rețelei de Business Angels. În continuare, se intenționează crearea unei baze de date detaliate a potențialilor investitori locali și regionali.

În cadrul proiectului până în prezent au fost organizate 4 Pitch Traininguri la care au participat peste 70 de persoane, aceștia fiind instruiți intensiv în domeniul prezentării ideilor sale de Afaceri potențialilor investitori. Pitch Trainingul are o durată de 8 ore și include următoarele module de instruire:

- a) "Procesul de investiții și documentele folosite";
- b) "Cum să lucrezi cu un partener din domeniul finanțelor corporative";
- c) "Pregătirea pentru Due Diligence";
- d) "Tehnici de negociere cu investitorii";
- e) "Strategii de dezvoltare";
- f) "Cum să-ți protejezi avantajul competitiv".

Pe parcursul Trainingului participanții

elaborează o prezentare a Ideii de Afacere care să conțină informațiile de bază solicitate de investitori, cum ar fi scopul afacerii, echipa, investiția solicitată, randamentul, etc. De asemenea sunt oferite informații practice referitor la formatul prezentării – numărul de slaiduri, raportul imagine – text, structura discursului, etc. Pitch Trainingul reprezintă etapa de pregătire pentru participarea companiilor selectate la Seed Forum. Până în prezent în Chișinău au fost organizate 4 Seed Forum în cadrul cărora 23 companii au avut posibilitatea să-și prezinte afacerea potențialilor investitori. La Forum au participat reprezentanți ai Ministerului Economiei, autorităților publice, donatorilor și partenerilor de dezvoltare, băncilor, antreprenori.

Este de menționat că 4 companii au avut ulterior posibilitatea să participe la Seed Forumurile organizate peste hotarele țării: Oslo, New York și San Francisco, Singapore, Copenhaga.

La data de 28 septembrie 2016 a avut loc deschiderea oficială a **Acceleratorului iHUB**.

Acceleratorul iHUB reprezintă un mediu de creștere a competitivității pentru companiile inovatoare cu potențial de creștere, orientate spre internaționalizare. În cadrul acestuia vor fi prestate servicii de training, consultanță, acces la finanțe și servicii de internaționalizare

pentru antreprenorii care au nevoie de finanțare externă pentru dezvoltare. Acceleratorul dispune de 60 de locuri disponibile, la momentul deschiderii fiind ocupate 22 dintre ele.

Luând în considerație succesul obținut în cadrul proiectului, partenerii din cadrul proiectului au luat decizia de a depune în adresa Ministerului de Externe al Norvegiei, o propunere de prelungire a proiectului pentru încă 2 ani și extindere teritorială în regiunile Găgăuzia și Transnistria. În acest sens pe data de 1 aprilie au fost semnate Memorandumuri de cooperare între Seed Forum Norway Stiftelsen, ODIMM și Camera de Comerț și Industrie din Transnistria în persoana D-lui Iurii Ganin și cu Vice Bașcanul Găgăuziei D-l. Vadim Ceban. Aceste memorandumuri reprezintă acordul de colaborare în domeniul transferului de cunoștințe de la Seed Forum Norway Stiftelsen către companiile locale prin organizarea Pitch Trainingurilor. Ulterior, companiile selectate în cadrul acestora vor avea posibilitate să participe la Seed Forumul organizat la Chișinău.

Prioritatea IV: PROMOVAREA DIALOGULUI PUBLIC-PRIVAT

Obiectiv 1: Dezvoltarea procesului de comunicare cu mediul de afaceri

1.1. Menținerea procesului de comunicare cu mediul de afaceri

Pe parcursul anului 2015 – 2016 ODIMM, în parteneriat cu Duch Moldovan Business Council (DMBC) și cu suportul Ambasadei Olandei în București, a implementat proiectul “Supporting SME policy in the Republic of Moldova”. Scopul proiectului a fost de a asista Guvernul Republicii Moldova în implementarea și monitorizarea dezvoltării Strategiei 2012-2020 și al Planului de acțiune 2012-2014 pentru IMM-uri prin consolidarea capacității instituționale și dezvoltarea unui sistem de monitorizare.

Un dialog public-privat consolidat, axat în special pe nevoile IMM-urilor, este considerat ca fiind benefic tuturor părților, publice și private. Prin implicarea organizațiilor olandeze, a fost realizat transferul de cunoștințe și schimbul de bune practici între partenerii implicați în proiect.

Scopul proiectului: asistarea Guvernului RM în implementarea și monitorizarea Strategiei Naționale a IMM-lor 2012-2020 și al Planului de Activitate 2012 – 2014 prin consolidarea capacităților instituționale a Organizațiilor de Suport a IMM-lor și dezvoltarea unui sistem de evaluare și monitorizare. Un alt obiectiv a fost organizarea unei mese rotunde cu participarea actorilor publici și a reprezentanților sectorului privat pentru a fi discutate oportunitățile și constrângerile sectorului IMM.

Obiectivul Proiectului: dezvoltarea capacităților instituționale ODIMM pentru îmbunătățirea mediului de afaceri, dialogul public-privat și dezvoltarea unui Plan de Activitate referitor la metodele de soluționare a constrângerilor sectorului IMM.

Obiective Specifice:

- Suport în dezvoltarea unui mecanism de monitorizare/ instrument pentru evaluarea necesităților sectorului IMM inițiat de către experții OECD;
- Atelier de lucru regional în Paris de consolidare a capacităților ODIMM;
- Vizita de studiu în Regatul de Jos pentru asimilarea celor mai bune practice ale companiilor-organizațiilor de suport în elaborarea politicilor de suport a IMM-lor;
- Organizarea unei mese rotunde cu participarea actorilor publici și a reprezentanților sectorului privat pentru a fi discutate oportunitățile și constrângerile sectorului IMM;
- Formularea unui Plan de Activitate de către ODIMM cu privire la soluționarea constrângerilor sectorului IMM.

Rezultatele așteptate

Mecanism/Instrument de monitorizare dezvoltat; 1 Atelier de lucru în Paris organizat; 1 vizita de studiu în Regatul de Jos organizată; 1 masă rotundă cu participarea reprezentanților publici/private pentru a răspunde la necesitățile și constrângerile sectorului IMM organizat; 1 Plan de activitate dezvoltat.

1.1.2. Prezentarea oportunităților de dezvoltare și a proiectelor/ programelor de asistență a IMM-urilor

În cadrul **Zilelor Businessului Regional**, au fost realizate vizite de informare a antreprenorilor din regiunile rurale privind oportunitățile de suport pentru dezvoltarea afacerilor. Totodată, au fost mediatizate și promovate și **programele** de consultanță și asistență Europene precum **COSME**, **EEN** și Orizont 2020. Un accent sporit a fost pus în aceste discuții pe beneficiile oferite de Acordul de Asociere și **oportunitățile DCFTA** preponderent pentru întreprinderile cu potențial de creștere și orientate spre export.

1.2 Organizarea Conferinței Internaționale a IMM 2016

1.2.1 Elaborarea conceptului Conferinței IMM; Organizarea campaniei de informare

La data de 10 noiembrie 2016, în cadrul Săptămânii Europene a IMM-urilor a avut loc Conferința Internațională a IMM-urilor 2016, ediția a IX-a cu tematica "Internaționalizarea IMM-urilor din RM – perspective de dezvoltare", organizată de Ministerul Economiei și ODIMM.

Obiectivele Conferinței:

- Consolidarea platformei de dialog între autoritățile publice, mediul de afaceri, organizații de suport în afaceri și parteneri de dezvoltare;
- Informarea IMM-urilor privind instrumentele de internaționalizare disponibile;
- Diseminarea practicilor de succes de internaționalizare (experiența țărilor-membre UE și a antreprenorilor din RM);
- Facilitarea stabilirii de relații și parteneriate de afaceri.

1.3.1 Desfășurarea Conferinței Internaționale a IMM

Evenimentul a fost structurat în două panele:

- **Panelul I** - prezentarea de către reprezentanții Guvernului și partenerilor de dezvoltare a situației actuale în domeniul internaționalizării IMM-urilor și evoluarea în implementarea prevederilor Acordului de Asociere. Desfășurarea ceremoniei de decernare a premiilor învingătorilor Concursurilor "Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM" și "IMM - model de responsabilitate socială".
- **Panelul II** s-a axat pe consolidarea dialogului între companiile private și autoritățile publice precum și organizațiile implementatoare a instrumentelor de suport în afaceri.

Antreprenorii au avut posibilitatea unică de a comunica și de a se informa în cadrul standurilor informative privind majoritatea programelor și proiectelor de suport active de dezvoltare a antreprenoriatului în Republica Moldova, prin organizarea unei platforme de interacțiune de tip open space.

În premieră, în cadrul Conferinței 3 tineri antreprenori au prezentat proiectele investiționale în scopul colectării fondurilor necesare pentru implementarea acestora. În acest context, ODIMM a venit cu un apel către participanți pentru susținerea financiară a ideilor de afaceri prezentate. În scopul identificării impedimentelor întâmpinate de companiile moldovenești în procesul de internaționalizare, precum și a soluțiilor aferente stimulării internaționalizării companiilor, a fost instalat „**Panoul propunerilor**” unde participanții la Conferință au avut posibilitatea să vină cu sugestii referitor la subiect.

În cadrul evenimentului au fost organizate **expoziții** în holul sălii:

1. Expoziția produselor ale beneficiarilor Programelor ODIMM;
2. Panou pentru colectarea de fonduri cu 3 boluri. Au fost colectate resurse financiare pentru 3 antreprenori (start-upuri), participanți la Programul PNAET în 2016, care nu au beneficiat de finanțare;
3. Galerie foto a beneficiarilor programelor de stat.

Concomitent, în hol a fost expus „**Panoul propunerilor**”, doleanțelor, viziunilor participanților la Conferință cu referire la suportul necesar pentru penetrarea mai rapidă pe piețele externe. Astfel, în pauza de cafea, fiecare persoană putea utiliza notițe adezive, expunându-și opinia. Propunerile au fost totalizate și prezentate participanților.

1.3 Organizarea Concursului republican „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM”

1.3.1 Desfășurarea evenimentului de premiere a învingătorilor concursului „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM”, nivel republican.

Guvernul Republicii Moldova a desemnat 20 de antreprenori din țară nominalizați la Concursul Național „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM”, ediția a XI-a, organizat de către Ministerul Economiei al RM în colaborare cu partenerii de dezvoltare. Ceremonia de

premiere a avut loc pe 10 noiembrie 2016, în cadrul celei de-a IX-a ediții a Conferinței Internaționale a IMM-urilor, organizate de Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).

La concurs au participat 158 de antreprenori din 15 raioane ale țării: Bălți, UTA Găgăuzia, Orhei, Ștefan Vodă, Călărași, Telenești, Râșcani, Edineți, Basarabeasca, Sângerei, Nisporeni, Rezina, Criuleni, Ungheni, Briceni. Antreprenorii premiați activează în diverse domenii: agroalimentar, construcții, servicii hoteliere, comerț, alimentație publică, textile etc.

Potrivit Regulamentului Concursului, întreprinderile participante la concurs trebuiau să demonstreze o sporire stabilă a indicilor economici, să creeze noi locuri de muncă, să utilizeze tehnologii avansate, să producă mărfuri și să presteze servicii de calitate. Învingătorii Concursului au obținut cele mai bune rezultate în activitatea lor pe parcursul anului, iar pentru anul următor vor beneficia de reduceri de până la 50% din taxa de participare la expozițiile naționale tematice. Ca urmare a evaluării activității întreprinderilor din sectorul IMM, Comisia republicană de concurs a decis premiarea următorilor antreprenori:

1. La nominația „Cel mai bun meșter popular”:

Diplomă de gradul I a fost acordată lui **Eugen GODOROJA** (r. Orhei); Diplomă de gradul II a fost acordată lui **Alexandra MORARI** (r. Orhei).

2. La nominația „Pentru integrarea activă în societate”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „MAIDAN – GRUP”** (UTA Găgăuzia);

Diplomă de gradul II a fost acordată **SRL „PRAJITURA MAGICA”** (r. Ștefan Vodă).

3. La nominația „Cel mai tânăr antreprenor”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „CEDATEX – PRO”** (r. Călărași);

Diplomă de gradul II a fost acordată **SRL „EXTRACAMELCOM”** (r. Orhei).

4. La nominația „Cel mai bun antreprenor în sfera construcțiilor”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „SDS EKIP”** (UTA Găgăuzia);

Diplomă de gradul II a fost acordată **SRL „MARSHARCON”** (mun. Bălți).

5. La nominația „Cel mai bun antreprenor – exportator”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „VITALITIFRUCT – EXPO”** (r. Telenești);

Diplomă de gradul II a fost acordată **S.A. „AVICOLA”** (r. Râșcani);

Diplomă de gradul III a fost acordată **G.Ț. „SCUTARU VICTOR”** (r. Edineț).

6. La nominația „Cel mai bun antreprenor–femeie”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „SILVIA BOMBONICI”** (r. Basarabeasca);

Diplomă de gradul I a fost acordată **S.C. „STAMCOM” SRL** (UTA Găgăuzia);

Diplomă de gradul II a fost acordată **Î.I. „IURCU ANA”** (r. Sângerei).

7. La nominația „Cel mai bun antreprenor în sfera prestării serviciilor”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „PRAF GRIGORE”** (r. Nisporeni);

Diplomă de gradul II a fost acordată **Î.I. „VETRILA TATIANA”** (r. Rezina).

8. La nominația „Cel mai bun antreprenor în sfera comerțului”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „ANEDITA GRUP”**(r. Nisporeni);

Diplomă de gradul II a fost acordată **SRL „STELION PLUS”**(r. Criuleni).

9. La nominația „**Cel mai bun antreprenor în sfera de producție**”:

Diplomă de gradul I a fost acordată **SRL „AGROSFERA-BM”**(r. Ungheni);

Diplomă de gradul II a fost acordată **G. Ț. „STÎNCA ION GHEORGE”**(r. Briceni).

Învingătorilor Concursului le-au fost înmânate Diplome de Onoare ale Guvernului „**Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM**”, alături de alte premii și cadouri de preț din partea donatorilor.

1.4 Stimularea implicării femeilor antreprenoare din RM în dialogul public-privat pe parcursul anului

Pe parcursul perioadei de referință, menționăm **consilierea a 53 femei**, potențiale antreprenoare, cu referire la principalele provocări cu care se pot confrunta acestea la etapa de inițiere a afacerii, analiza fezabilității proiectelor pentru a asigura administrarea cu succes a afacerilor pe termen lung. În vederea încurajării ideilor de afaceri a femeilor-antreprenoare, precum și creșterii potențialului de accesare a surselor de finanțare de către acestea, a fost oferită informație relevantă cu privire la accesarea surselor de finanțare, inclusiv prin intermediul programului PARE 1+1, dar și prin participarea la alte proiecte naționale și internaționale care le-ar asigura construirea unor afaceri durabile și profitabile.

Este de menționat, că circa **10%** din totalul solicitărilor țin de domeniul tehnologiilor avansate, iar celelalte de antreprenoriat feminin în ramurile tradiționale ca: panificație, textile, etc.

ODIMM, în cadrul Platformei Naționale a Femeilor din Moldova, a organizat **un șir de evenimente** care contribuie la promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului feminin, menținerea dialogului public privat precum și dezvoltarea rețelei PNFM în țară:

A. La data de 15 martie 2016 Incubatorul de Afaceri Cimișlia în parteneriat cu ODIMM a desfășurat un **atelier de lucru** "Asocierea antreprenoriatului feminin". Acțiunea și-a propus ca scop mobilizarea, promovarea și susținerea femeilor active în domeniul afacerilor din regiunea de sud a Moldovei. Un alt obiectiv stabilit a fost intensificarea comunicării și colaborării cu doamnele antreprenoare și persoanele implicate în dezvoltarea sectorului IMM din regiunea sud. La eveniment au participat mai multe antreprenoare din raioanele Cimișlia și Basarabeasca, femei care activează în structurile de stat și neguvernamentale și acordă suport pentru abilitarea femeilor în diverse domenii de activitate.

În consecință, a fost constituit un grup de inițiativă care se va ocupa de diseminarea mesajului de promovare a ideii de fondare a unei asociații regionale a antreprenoriatului feminin.

În perioada 17-19 martie 2016, cu suportul Organizației Internaționale pentru Migrație a fost desfășurat **training-ul** „Formare de formatori” pentru Coordonatorii Regionali ai Platformei Naționale a Femeilor din Moldova (PNFM). Obiectivul acestui training a fost de a spori

abilitățile profesionale ale Coordonatorilor Regionali din cadrul Platformei Naționale a Femeilor din Moldova. Programul training-ului a fost unul vast cuprinzând:

- dezvoltarea personală;
- planificarea activităților PNFM pentru anul 2016;
- scrierea de proiecte în cadrul Programului HORIZONT 2020;
- Organizarea training-urilor și sesiunilor de informare.

Training-ul a fost unul interactiv și practic, toate participantele au fost implicate în activități de:

- Prezentareapersonală și a participanților prezenți la eveniment;
- dezvoltarea spiritului de echipă;
- definitivarea Planului de activități al PNFM pentru anul 2016.

În cadrul acestui bloc de activități au fost identificate necesitățile și așteptările coordonatorilor regionali. Au fost puse în discuție drepturile și obligațiile care trebuie să le dețină Coordonatorul Regional în teritoriu.

- completarea aplicațiilor on-line pe platforma Programului HORIZONT 2020;

În urma acestui traininga fost prelungită ctivitatea de crearea rețelei naționale de mentori și fortificarea rețelei coordonatorilor regionali ai PNFM.

B. La 15 aprilie 2016 ODIMM în parteneriat cu Consiliul Raional Ungheni și Camera de Comerț și Industrie, filiala Ungheni, a organizat în cadrul Platformei Naționale a Femeilor din Moldova un **atelier de lucru** „Antreprenoriatul feminin: dificultăți, politici și acțiuni”.

Obiectivele propuse pentru acest eveniment au fost:

- Crearea unui mediu de discuții pentru identificarea barierelor, necesităților și oportunităților de abilitare economică a femeilor;
- Sporirea atenției administrației publice locale și organizațiilor de suport a businessului mic și mijlociu asupra necesităților de dezvoltare economică a femeilor;
- Facilitarea elaborării programului de susținere a antreprenoriatului feminin în cadrul Agendei Locale de Business Ungheni.

Evenimentul s-a finalizat prin elaborarea unei Note Informative cu sinteza problemelor identificate de antreprenoare și soluții, pentru a fi propuse grupului de lucru din cadrul Agendei Locale de Business pentru examinarea posibilităților de soluționare a acestora. Totodată, problemele au fost incluse în agenda de lucru a Consilului Raional Ungheni. Problemele expuse au fost de ordin economic și social.

În data de 23 aprilie a fost organizat **dialogul direct** între Prim-ministrului DI. Pavel FILIP și femeile antreprenoare. Evenimentul a întrunit 160 participante din 21 raioane ale țării și din regiunile Găgăuzia și Transnistria, reprezentante ai mediului de afaceri, asociațiilor de femei, administrației publice centrale și locale, precum și reprezentanți ai organizațiilor internaționale.În cadrul panelului de discuții antreprenoarele au abordat subiecte din diferite

domenii: accesul la finanțare, politica fiscală, obținerea licențelor și autorizațiilor pentru prestarea serviciilor, subvenționarea agenților economici în agricultură, etc.

A fost solicitată mediatizarea intensă a posibilităților oferite de Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru populația din Transnistria. Au fost discutate aspectele sociale cum ar fi: crearea de condiții și programe pentru întoarcerea și menținerea tinerilor în țară, infrastructura drumurilor ș.a.

1.5. Formarea și îmbunătățirea politicilor pentru IMM

În vederea formării și îmbunătățirii politicilor pentru IMM, ODIMM participă activ la elaborarea propunerilor și dezvoltarea inițiativelor legislative, avizarea actelor normative, contribuie la evaluarea politicilor pentru IMM și studiază bunele practici internaționale.

În perioada de referință, ODIMM a participat la elaborarea Legii pentru modificarea și completarea actelor legislative privind antreprenoriatul social, în calitate de membru al grupului de lucru privind Economia Verde, în special la identificarea acțiunilor pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) în domeniul Economiei Verzi.

Totodată, ODIMM a participat în calitate de membru al grupului de lucru pentru realizarea raportului de țară GRETA 2016 și Procesul Torino 2016.

ODIMM a analizat și a prezentat instituțiilor de resort sugestii de îmbunătățire privind următoarele documente strategice:

- Strategia de Atragere a Investițiilor și Stimularea Exporturilor 2016-2020 și Planul de acțiuni al acesteia;
- Strategia de Ocupare a Forței de Muncă;
- Hotărârea Guvernului nr.250 din 9 martie 2005 cu privire la aprobarea Regulamentului pentru desfășurarea concursului “Cel mai bun antreprenor din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii”.
- Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative privind antreprenoriatul social;
- Procesul Torino, raport de evaluare;
- Elaborarea acțiunilor voluntare pentru Inițiativa de la Batumi privind economia verde.

Obiectiv 2: Promovarea oportunităților de dezvoltare oferite de ODIMM

2.1. Promovarea ODIMM

2.1.1. Promovarea activității ODIMM

Activitățile de promovare a Organizației s-au axat pe realizarea comunicatelor de presă. În această perioadă au fost realizate circa 100 de comunicate de presă, avize și note, distribuite reprezentanților mass-media (circa 100 de adrese electronice). Au fost elaborate pliantele ODIMM, în care a fost inclusă informația despre activitățile de bază ale ODIMM. În interviurile

acordate presei Expertii ODIMM s-u axat pe activitatea generală, în complex a Organizației, și pe fiecare din programele implementate în parte.

2.1.2. Actualizarea și menținerea paginilor web ODIMM și Portalul IMM

Pe parcursul anului 2016 pagina web www.odimm.md a fost actualizată cu informațiile noi despre activitatea ODIMM, inclusiv cu 75 comunicate de presă realizate de la evenimentele ODIMM. În cadrul evenimentelor au fost elaborate mini-pagini, actualizate zilnic cu informațiile utile de la evenimente. În decurs de un an pagina web www.odimm.md a fost vizitată de peste 15 mii de vizitatori.

2.1.3. Administrarea conturilor pe rețelele sociale (Facebook, Youtube)

În 2016 ODIMM a actualizat pagina de Facebook, pe care a plasat peste 100 de comunicate de presă, avize și note despre programele ODIMM, evenimentele organizate și informații privind rezultatele activității Organizației. Prin intermediul paginii au fost distribuite banere specializate pentru evenimente și chestionare pentru includere în baza de date a potențialilor beneficiari ai programelor ODIMM. Una dintre campaniile de promovare a evenimentului „Conferința internațională a IMM-urilor” a cumulat peste 5400 aprecieri și alte moduri de reacție a utilizatorilor la postările ODIMM, 710 au apreciat pentru recepționarea notificărilor paginii.

2.2. Promovarea și mediatizarea programelor ODIMM

Activitatea de promovare a fiecărui program s-a axat pe elaborarea materialelor promoționale pentru fiecare program în parte, a câte minim 2000 exemplare fiecare și distribuirea acestora în cadrul evenimentelor organizate de ODIMM sau cu participarea ODIMM și în cadrul campaniilor de promovare a programelor în instituții.

2.3. Crearea și menținerea relațiilor cu mass-media

2.3.1. Identificarea noilor parteneri media

În anul 2016 ODIMM a stabilit parteneriate cu portalul www.fisc.md și cu revista „Moldova în progres”. Pentru promovarea evenimentelor organizate de ODIMM, au fost stabilite relații individuale cu circa 15 ziariști care fac reportaje sau scriu din domeniul economic și solicită cu regularitate noutăți sau informații economice ce țin de activitatea ODIMM.

Obiectiv 3: Încurajarea aplicării principiilor de Responsabilitate Social Corporativă în rândul antreprenorilor

3.1.Desfășurarea Concursului Național "IMM - model de responsabilitate socială"

În anul 2016, ODIMM a lansat cea de-a VII-a ediție a Concursului național "IMM - Model de responsabilitate socială pentru antreprenorii care pe parcursul anului 2015 s-au implicat în mod voluntar în activități de responsabilitate socială corporativă.

Participanții la concurs trebuiau să întrunească următoarele condiții:

- *să se încadreze în categoria IMM;*
- *să desfășoare activitate economică mai mult de 1 an;*
- *să fie rezident al Republicii Moldova;*
- *să fi realizat cel puțin una dintre activitățile de responsabilitate socială corporativă;*
- *să depună formularul completat.*

La 10 noiembrie 2016, a avut loc ceremonia de decernare a premiilor învingătorilor Concursului Național „IMM-model de responsabilitate socială”, întreprinderi mici și mijlocii, care se implică activ în desfășurarea activității social-corporative. Premiile au fost decernate în următoarele nominalizări:

- Protecția mediului înconjurător;
- Grijafață de angajați;
- Grijafață de clienți;
- Integrarea socială și sprijinul acordat comunității;
- Premiul Mare, pentru realizarea acțiunilor importante în mai multe domenii.

Prioritatea V: FUNDRAING ȘI RELAȚII EXTERNE

Susținerea sectorului IMM și îmbunătățirea relațiilor economice și comerciale

Pe parcursul anului 2016 ODIMM a elaborat un șir de proiecte de dezvoltare antreprenorială care au fost depuse în cadrul mai multor licitații de proiecte cu finanțare externă. Aceste proiecte vin în completarea programelor existente și au scopul de soluționa dificultățile cu care se confruntă antreprenorii, de a extinde gama de servicii și oportunități pentru beneficiarii ODIMM. În total, ODIMM a aplicat 14 proiecte dintre care 8 au fost acceptate și sunt la etapa de contractare sau implementare, 1 este în curs de evaluare, 1 proiect este în etapa finală de elaborare și urmează a fi aplicat, iar 4 proiecte au fost respinse în urma procesului de evaluare.

Menționăm următoarele proiecte și programe de promovare și dezvoltare a sectorului IMM din RM:

1. PROGRAMUL TRANSNATIONAL „DANUBE 2014- 2020”

Titlu proiect: “Made in Danube”

Programul de cooperare transnațională pentru regiunea Dunării are ca principal obiectiv stimularea inovării și a spiritului antreprenorial, conservarea patrimoniului natural și cultural din regiunea Dunării, îmbunătățirea conectivității și sprijinirea tranziției spre o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon.

ODIMM participă în calitate de partener asociat la consorțiul condus de Steinbeis-Europa-Zentrum/Steinbeis Innovation gGmbH din Germania care a aplicat proiectul “Made in Danube” în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014 – 2020. Proiectul include 18 parteneri, dintre care 3 sunt asociați, care provin din 10 state din regiunea Dunării, printre care Ministry of Education & Scientific Research, Romania; Slovak University of Agriculture in Nitra, Slovakia; Landesverband Industrie, Germany; Pannon Business Network Association, Hungary și Vinkovici Development Agency, Croatia.

Scopul proiectului este de a îmbunătăți cooperarea dintre instituțiile de cercetare și sectorul privat în domeniul Bioeconomiei pentru o creștere inteligentă și sustenabilă. Pe baza unor inițiative regionale de succes existente, proiectul va dezvolta instrumente inovative și va crea parteneriate durabile în acest domeniu. Perioada de implementare este cuprinsă între 01.01.2017 și 30.06.2019, iar unul dintre principalele rezultate este facilitarea cooperării dintre instituțiile de cercetare și companiile regionale pentru cel puțin 40 întreprinderi. De asemenea, întreprinderile vizate de proiect vor beneficia de evenimente de brokeraj (2); oferte (25) și cereri de tehnologie (20) de la instituții de cercetare și transfer tehnologic pentru a îmbunătăți utilizarea serviciilor inovatoare; ateliere pentru promovarea celor mai bune practici în domeniul bioeconomiei (3).

2. PROGRAMUL CADRU PENTRU CERCETARE și INOVARE H2020

Titlu Proiect: “VIP4SME- Value Intellectual Property for SMEs”

ODIMM împreună cu Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală implementează în calitate de parteneri asociați proiectul “VIP4SME- Value Intellectual Property for SMEs”.

Obiectivul proiectului este de a spori durabilitatea proprietății intelectuale și de a acorda suport întreprinderilor mici și mijlocii sau inventatorilor individuali în a înțelege valoarea capitalului intelectual creat și deținut și a defini strategii și practici de management pentru comercializarea acestui capital ca un vehicul de creștere a capacității de inovare și a competitivității acestora.

Obiectivele specifice propuse în cadrul proiectului VIP4SME sunt:

- O.1. Identificarea și analiza necesităților IMM-urilor din cel puțin 25 de țări în privința obținerii unei valori adăugate din Proprietatea Intelectuală (PI).
- O.2. Crearea unor servicii de PI mai calitative ca urmare a înțelegerii necesităților IMM-urilor, atât pe orizontală cât și prin adaptarea la realitatea țării de origine.
- O.3. Consolidarea ofertelor de servicii PI destinate IMM-ilor.
- O.4. Sporirea gradului de conștientizare și înțelegere a Proprietății Intelectuale.
- O.5. Ghidarea grupului țintă privind utilizarea serviciilor de PI existente.
- O.6. Oferirea informațiilor legate de PI din cel puțin din țările europene participante la proiect prin intermediul paginii web IP-info.
- O.7. Utilizarea și promovarea sinergiei cu alte rețele și platforme de suport pentru grupurile țintă (de exemplu, Enterprise Europe Network, PATLIB, etc.).

Țările și organizațiile partenere:

- Luxembourg - CENTRE DE RECHERCHE PUBLIC HENRI TUDOR
- Austria- CATT INNOVATION MANAGEMENT GMB
- Germany- Deutsches Patent- und Markenamt
- Germany- FRAUNHOFER-GESELLSCHAFT ZUR FOERDERUNG DER ANGEWANDTEN FORSCHUNG
- Denmark- Danish Patent and Trademark Office
- Estonia- Estonian Intellectual Property and Technology Transfer Centre
- France- Institut National de Propriété Industriel
- France- Association Française des Pôles de Compétitivité
- Greece- HELLENIC INDUSTRIAL PROPERTY ORGANISATION
- Greece- FOUNDATION FOR RESEARCH AND TECHNOLOGY HELLAS
- Croatia- State Intellectual Property Office of the Republic of Croatia
- Hungary- Hungarian Intellectual Property Office
- Italy- Camera di Commercio Industria Artigianato e Agricoltura di Venezia

3. Japan International Cooperation Agency JICA

ODIMM a început implementarea recomandărilor de îmbunătățire a serviciilor de consultanță prestate în cadrul Centrului de Consultanță și Asistență în Afaceri (CCAA) elaborate de către expertul JICA. Pentru a extinde această practică în regiuni, ODIMM a aplicat un nou proiect cu

titlul „Standardizarea și Extinderea Serviciilor de Consultanță la nivel regional” care a fost aprobat și va fi implementat începând cu anul 2017.

Prin dezvoltarea sistemului național de servicii de consultare și dezvoltarea capacităților resurselor umane ale organizațiilor de suport local va fi îmbunătățită calitatea serviciilor de consultanță pentru IMM-uri, iar aria de acoperire va fi extinsă către toate regiunile din Republica Moldova. Așadar, proiectul vizează extinderea serviciilor de consultanță standardizată la nivel național prin intermediul Rețelei Incubatoarelor de Afaceri din Moldova, prin realizarea următoarelor activități:

1. Dezvoltarea unei scheme de standardizare a serviciilor de consultanță în afaceri;
2. Definitivarea unui program de instruire unic a consultanților în afaceri localizați în regiuni, pe lângă Incubatoarele de Afaceri;
3. Elaborarea unei e-platforme comune destinate consultanților în afaceri.

Rezultatele proiectului includ: cel puțin 2 consultanți ai Centrului de Consultanță instruiți ca formatori; cel puțin 9 consultanți și 33 de reprezentanți ai IA și APL instruiți de către consultanții Centrului de Consultanță; 1 manual de consultanță standardizat și o bază de date actualizată.

4. ERA-NET Instrument

ODIMM împreună cu partenerii locali Academia de Științe a Moldovei și Centrul Internațional de Proiecte coordonează participarea Republicii Moldova la instrumentul de ERA-NET din cadrul Programului de Cercetare și Inovare H2020. Instrumentul este creat pentru susținerea și dezvoltarea parteneriatelor publice-private în procesul de coordonare, pregătire și creare a acestora. Accentul ERA-NET este, trecerea de la finanțarea rețelelor la finanțarea de sus a cererilor comune unice pentru cercetare transnațională și inovare cu o valoare adăugată în cadrul programului H2020. Aceasta are ca scop creșterea substanțială a ponderii din fondurile comune ale statelor membre.

Scopul coordonării programelor de cercetare la nivel național și regional este utilizarea mai eficientă a resurselor disponibile și crearea condițiilor pentru emergența unei adevărate politici europene de cercetare, care să integreze poziția/prioritățile fiecărui Stat Membru și ale instituțiilor UE în domeniile cheie de interes comun.

Instrumentul principal prin care se urmărește realizarea scopului propus este organizarea și implementarea de apeluri transnaționale comune pentru proiecte de CD, pentru care fiecare entitate participantă precizează fondurile pe care le poate aloca participanților din țara respectivă în vederea realizării ulterioare a proiectelor de CD.

5. Europe Aid

La data de 10 mai, ODIMM a aplicat proiectul „Business Academy for Women” (BAW) în cadrul apelului deschis de Comisia Europeană. Aplicația a fost acceptată și urmează etapa de implementare pe parcursul anului 2017.

Obiectivul proiectului este de a promova emanciparea socială și economică a femeilor din mediul rural prin reducerea inegalităților de gen în zonele rurale și creșterea accesului femeilor la resurse, bunuri, servicii, inovare, tehnologii și oportunități economice.

Proiectul presupune inițierea Academiei de Business pentru Femei care va include un program de training adaptat la necesitățile antreprenoarelor, desfășurarea unui program de mentorat și facilitarea accesului la finanțare pentru 10 companii prin acordarea granturilor pentru dezvoltarea afacerii.

6. „Good Governance Fund” - British Embassy

La 31 mai 2016, ODIMM a participat la apelul de propuneri lansat de Ambasada Britanică în cadrul Fondului pentru Buna Guvernare. Titlul proiectului aplicat este „Connecting Business Incubators’ and Local Authorities’ resources aimed at sustaining local entrepreneurs to better gain impact on regional economic development”.

Obiectivul general este de a conecta resursele Incubatoarelor de Afaceri și ale Autorităților Publice Locale pentru a planifica, implementa și furniza în comun instrumente pentru susținerea antreprenorilor în vederea obținerii unui impact mai mare asupra dezvoltării economice regionale.

Una dintre preocupările majore ale autorităților publice locale este lipsa de competențe pentru a răspunde cererilor de informare / consultare din partea IMM-urilor. Acest proiect își propune să faciliteze comunicarea dintre ODIMM – Incubatoarele de Afaceri și Autoritățile Publice Locale pentru a păstra informațiile actualizate la zi și a oferi servicii de calitate beneficiarilor finali. Conectarea actorilor-cheie într-o singură rețea va favoriza schimbul instantaneu de informații și va ajunge într-un mod direct antreprenorii locali. Este demn de menționat faptul că încă mai există o fluctuație mare de personal la nivel regional, în special în cadrul Departamentului Economic al Consiliului regional responsabil de dezvoltarea IMM-urilor. Așadar, proiectul propune ca soluție pentru îmbunătățirea comunicării și diminuarea influenței factorului uman - stabilirea unui nou canal de comunicare.

Rezultatele așteptate ale proiectului includ: 1 analiză regională a dialogului dintre consultanții locali și IMM și a necesităților beneficiarilor; o platformă de comunicare care conectează toți beneficiarii direcți; 9 training-uri regionale la Incubatoarele de Afaceri, care vor include nu doar raioanele gazdă, dar și cele învecinate pentru a include toate cele 32 de raioane și 3 municipii, inclusiv UTA Găgăuzia.

7. Programul European pentru Competitivitatea Întreprinderilor Mici și Mijlocii – COSME

La data de 30 iunie 2016, ODIMM a aplicat proiectul Business-INN-Moldova în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie din Moldova, Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic și Rețeaua pentru Transfer Tehnologic din Moldova în cadrul apelului deschis prin Programul COSME: COS-EEN-SGA2-2016-2-01 Enterprise Europe Network 2017-2018. Proiectul a fost acceptat asigurând astfel continuarea proiectului Enterprise Europe Network în Moldova pentru perioada 2017–2018.

Scopul proiectului este de a construi o rețea de sprijin pentru dezvoltarea afacerilor orientată către IMM-urile din Republica Moldova care completează și extind serviciile naționale existente pentru acest sector.

Obiectivul general este de a oferi o gamă largă de servicii integrate prin: îmbunătățirea capacităților inovatoare ale întreprinderilor din Moldova; creșterea competitivității internaționale a IMM-urilor, în conformitate cu calitatea și standardele de pe piața internă; și creșterea cooperării între IMM-urile din Moldova, statele membre ale UE și întreprinderile din statele terțe.

8. Canada Fund for Local Initiatives (CFLI)

La 30 iunie, ODIMM a depus Proiectul "Boosting Moldovan SMEs implication for green economic growth - SMEs Go Green" în parteneriat cu organizația nonguvernamentală EcoContact în cadrul apelului de propuneri lansat de Fondul Local pentru Inițiative al Canadei. Prioritatea la care se încadrează proiectul reprezintă stimularea unei creșteri economice ecologice și durabile.

Scopul proiectului este de a crește gradul de conștientizare al IMM-urilor referitor la utilizarea principiilor economiei verzi în activitatea economică, prin identificarea necesităților de instruire a IMM-urilor cu privire la creșterea economică durabilă/ verde, creșterea cunoștințelor antreprenorilor, organizațiilor de suport și a autorităților publice locale referitor la economia verde și promovarea măsurilor de ecologizare a afacerii prin intermediul principiilor Responsabilității Social Corporative.

Activitățile propuse pentru realizarea acestui scop includ organizarea atelierelor de lucru și a instruirilor pe tema economiei verzi și organizarea concursului RSC pentru promovarea și susținerea bunelor practici în IMM-urile din Republica Moldova.

9. Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă IFAD

La data de 18 august, ODIMM a aplicat proiectul: „Remittance to Business Investment in Moldova – Re2BI” în cadrul apelului deschis de Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă în contextul Zilei Internaționale a Remitențelor.

Scopul proiectului este de a crește investițiile provenite din remitențe pentru dezvoltarea rurală a Moldovei. Proiectul acoperă componenta de educație antreprenorială și promovarea aplicării standardelor de calitate, precum și componenta de finanțare a afacerilor deținute de lucrătorii migranți sau rudele acestora prin intermediul unui concurs de vouchere.

Rezultatele așteptate ale proiectului presupun creșterea gradului de informare a lucrătorilor migranți cu privire la activitatea de antreprenoriat, dezvoltarea unei metode inovative de instruire pentru antreprenori bazată pe necesitățile reale ale companiilor orientate spre export și crearea unui mecanism de finanțare bazat pe vouchere investiționale care vor cofinanța investițiile necesare pentru creșterea și dezvoltarea afacerii.

10. TAIEX

La data de 09 septembrie, ODIMM a depus o aplicație TAIEX cu tema „SMEs Smart Growth for Regional Competitiveness”.

Proiectul presupune organizarea unui atelier de lucru dedicat sectorului public cu scopul de a asigura o mai bună înțelegere a mecanismelor de dezvoltare regională axate pe descoperirea avantajul competitiv și stimularea inovației pentru creșterea competitivității IMM-urilor atât pe piața internă și externă.

Atelierul de lucru va avea loc pe data de 20 Ianuarie 2017 cu participarea unor experți europeni care vor facilita procesul de transfer de cunoștințe. La eveniment sunt așteptați aproximativ 80 de reprezentanți ai instituțiilor publice, autorităților publice locale, incubatoarelor de afaceri și societății civile.

11. TAIEX

La data de 15 septembrie, ODIMM a depus o aplicație TAIEX cu tema „Transfer of know-how on creation of regional Cluster initiatives”.

Proiectul presupune organizarea unei vizite de studiu pentru transferul de cunoștințe și bune practici în organizarea clusterelor regionale. Scopul vizitei de studiu este de a oferi orientări privind cele mai bune practici puse în aplicare în statele membre ale UE pentru a crea și a gestiona modele de cluster. Proiectul presupune organizarea unei vizite de studiu pentru transferul de cunoștințe și bune practici în organizarea clusterelor regionale. De asemenea, se va urmări consolidarea relațiilor și practicilor de lucru între potențialele cluster și Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova în ceea ce privește stimularea antreprenoriatului local.

12. Fondul pentru Cooperare Republica Cehă

La data de 21 septembrie, ODIMM în parteneriat cu United European Association GmbH din Germania a depus un proiect pentru apelul deschis de Fondul pentru cooperare - Republica Cehă intitulat „A mission for growth to Czech Republic 2017”.

Scopul misiunii pentru creștere economică, prevăzută în proiect, este de a încuraja și promova cooperarea dintre organizațiile de suport în afaceri din Moldova și Cehia, contribuind astfel la liberalizarea economică și integrarea pe piața UE a întreprinderilor moldovenești.

Rezultatele așteptate ale proiectului includ 3 misiuni economice în Republica Cehă la care vor participa 30 reprezentanți din sectorul public și organizații de suport în afaceri. De asemenea, proiectul prevede elaborarea unui raport care cumulează experiențele, potențialele colaborări și rezultate ca urmare a procesului de învățare și schimb de experiență din Republica Cehă.

13. Programul Orizont 2020

La data de 27 octombrie, ODIMM a aplicat un proiect pentru Programul Orizont 2020 intitulat „Collaborative Bio-economy Business Models”, în cadrul unui parteneriat cu 12 organizații internaționale din domeniul cercetării.

Obiectivul proiectului este de a crea și dezvolta noi soluții de afaceri flexibile pentru produse și servicii inovative din sectorul bio care va permite un răspuns mai rapid și adaptarea la cererea de pe piață reducând, în același timp, amprenta asupra mediului.

Rezultatele așteptate ale proiectului presupun dezvoltarea a minim patru modele de afaceri, optimizarea utilizării capacităților de producție existente și sporirea stimulentei pentru a investi în dezvoltarea noilor capacități în sectorul bioeconomiei.

Organizațiile partenere:

1. Universitatea Politehnica Din București, România
2. Universitaet Fuer Bodenkultur Wien, Austria
3. University Of Ruse Angel Kanchev, Bulgaria
4. Agencija za razvoj Vukovarsko-srijemske zupanije Hrast d.o.o., Croația
5. Steinbeis Innovation Gmbh, Germania
6. Pannon Gazdasagi Halozat Egyesulet, Ungaria
7. Organizatia Pentru Dezvoltarea Sectorului Intreprinderilor Mici Si Mijlocii, Moldova
8. SC IPA SA, România
9. Univerzitet U Novom Sadu, Serbia
10. Bioeconomy Cluster, Slovacia
11. Slovenska Polnohospodarska Univerzita V Nitre, Slovacia
12. Univerza Na Primorskem Univerzita Del Litorale, Slovenia
13. Business Incubator "Sikorsky Challenge" LLA, Ucraina

14. Orizont 2020

ODIMM este în proces de elaborare a unui proiect pentru Programul Orizont 2020 cu titlul „Business Models for Rural Economies”. Coordonatorul proiectului este Universitatea din Jena, Germania iar consorțiul include organizații din 8 țări, dintre care 60% provin din mediul academic, iar 40% din mediul non-academic.

Proiectul vizează modernizarea economiilor rurale prin consolidarea competitivității antreprenoriale. Obiectivul este de a identifica mecanismele regionale și factorii de mediu necesari pentru a îmbunătăți beneficiile sociale și serviciile din ecosistem, prin optimizarea modelelor de afaceri.

Prioritatea VI: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR ODIMM

1.1. Creșterea capacităților profesionale și instituționale ale ODIMM

Pe parcursul anului 2016, întru dezvoltarea capacităților administrative profesionale ale ODIMM, angajații Organizației au participat la un șir de evenimente precum:

Conferințe și ateliere de lucru:

- 28-29 ianuarie – workshop „New Strategies for Innovation Cluster Development” ;
- 02-03 februarie – „COSME Programme – General Overview and specific Procedures”;
- 11-12 februarie – International Forum „Fostering Knowledge triangle in Moldova”;
- 18 februarie - atelier de lucru axat pe elaborarea strategiei de specializare inteligentă (pentru țările non-UE, intitulat “S3 Design Learning Workshop” ;
- 10 martie – conferință „DCFTA – Informare eficientă pentru businessul din Republica Moldova” ;
- 10 martie - seminar „Acordul de asociere cu UE”;
- 18 martie - atelier de lucru „Elaborarea soluțiilor privind șomajul în RM”;
- 04-08 aprilie –conferință internațională de instruire antreprenorială din cadrul Parteneriatului Estic "Cadrul Competențelor Antreprenoriatului European - implicări în curriculum și training de mentorat" Belfast, Irlanda de Nord, Marea Britanie;
- 18 aprilie - EU4Business în Moldova ;
- 19 aprilie - Lansarea publică a Raportului Indicelui de Politici pentru IMM-uri 2016 (SME Policy Index 2016), organizat de ME, BERD și ETF;
- 26 aprilie – „Trade Policy and EU Agreements in Eastern Europe – Why Gender Matters”, Suedia;
- 20 mai - Forumul regional de business „Simplificarea procedurilor de lansare și desfășurare a activității de întreprinzător”;
- 20 mai - atelier de lucru dedicat activităților de inovare și oportunităților oferite de Programul Orizont 2021;
- 31 mai – Forumul asociațiilor de suport în afaceri și sesiunea de matchmaking, organizată de CCI;
- 01 iunie – Lansarea Programului de țară HEKS Moldova 2016-2020;
- 03 iunie – atelier de lucru „Dezvoltarea unui mediu de afaceri fără obstacole în comerțul cu bunuri și servicii, relații financiar - bancare și de asigurare între agenții economici de pe ambele maluri ale Nistrului”;
- 12-16 iunie – atelier „Politici de responsabilitate socială pentru piața muncii”, desfășurat la Roma și Bolonia, organizat de Ministerul Muncii și Protecției sociale din Italia;
- 22 iunie - Conferință regională cu genericul „Rolul tinerilor în dezvoltarea economică durabilă a RM, Agricultură ramură prioritară în RM” „Finanțări pentru tinerii fermieri în RM”, Hâncești;
- 22 iunie - ”Situația Actuală a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (IMM), în contextul Integrării Europene a Republicii Moldova”, organizat de IPRE;

- 13 iulie – conferința de lansare și forumul de parteneriat racordat la Programul operational Bazinul Marii Negre 2014-2020, Constanța, ROMANIA;
- 17 -19 august - atelier de lucru "Project preparation (logical framework approach: problem and stakeholder analysis, strategy and intervention logic, assumptions and preconditions, indicators and sources of verification, budget) and preparation of Full application";
- 04- 07 septembrie – atelier de lucru „Practicile eficienței energetice și inovației în Georgia”, în cadrul proiectului “Ener2i - Energy to Innovation - Reinforcing cooperation with ENP countries on bridging the gap between energy research and energy innovation” 2013-2016”, Tbilisi, GEORGIA;
- 19 septembrie – atelier de lucru „Planificarea strategică a asistenței UE pentru perioada 2017-2020 și a Programului Anual de Acțiuni 2017”;
- 26-30 septembrie – eveniment „Macro-Regional Innovation Week: At the crossroads of three European Macro-Regions: Danube, Adriatic-Ionian and Alpine Regions”, Trieste, ITALIA;
- 29 septembrie – 01 octombrie - eveniment de lansare „E - Platforma Europeană a antreprenoriatul feminin: Wegate”, Bruxelles, BELGIA;
- 10 - 13 octombrie – seminar „Supporting SME Competitiveness Reforms in the Eastern partner Countries”, Veneția, ITALIA;
- 12-15 octombrie – atelier de lucru „Thematic COFUND ERANETs & JPIs” destinat țărilor non- UE din bazinul Mării Negre și a Parteneriatului Estic”, Baku, Azerbadjan;
- 20 octombrie – Forumul regional „Consolidarea potențialului de dezvoltare și promovare a regiunii - experiența țărilor UE și perspectivele SUERD”.
- 24-29 septembrie – vizită de studiu „Studiarea programelor inovatoare privind dezvoltarea antreprenoriatului feminin și preluarea de bune practici de abilitare economică a femeilor din Germania”, Mainz și Frankfurt, GERMANIA;
- 23-27 octombrie – conferință „Creșterea dezvoltării sustenabile în țările Parteneriatului Estic» și la Platforma 2 a Parteneriatului Estic «Integrarea economică și concordanța cu Politicile UE- Panelul 8 de dezvoltare al businessului”, Erevan, ARMENIA;
- 30 octombrie – 07 noiembrie – vizită de studiu „Enhancing the capacity of the national and local small and medium -sized enterprises (SME) support structures to comprehensively cater for the needs of returning migrant workers entrepreneurs”, SUECIA;
- 02-03 noiembrie – seminar practic „Dialogul public - privat și dezvoltarea potențialului analitic și de expertiză a Asociațiilor de business în domeniul Policy Advocacy”;
- 08 - 11 noiembrie – Conferința Regională pe procesul din Torino 2016 în cadrul Platformei IV al Parteneriatului Estic, Tbilisi, GEORGIA;
- 13-17 noiembrie – Conferință anuală 2016 EEN, Bratislava, SLOVENIA;
- 18-21 noiembrie - vizita de lucru pentru lansarea proiectelor implementate în cadrul subprogramului „Abilitarea Femeilor în Diasporă”, Milano/Padova, ITALIA;

- 21-26 noiembrie – forum „OCDE Eurasia Business Forum 2016”, desfășurat în contextul Săptămânii OCDE Eurasia și sesiunea de inaugurare a programului GREEN Action” Paris, FRANȚA;
- 23 noiembrie – masă rotundă „Clusterelor – punctul de sprijin pentru dezvoltarea sectorului industrial al Republicii Moldova”;
- 24 noiembrie – seminar „Oportunități de finanțare”;
- 28 noiembrie – conferință „Acordul de Asociere Republica Moldova-UE – noi oportunități și provocări”;
- 02 decembrie – forum „Dezvoltarea regională în R. Moldova”;
- 05-07 decembrie – forum „16 întrunire a Platformei 2 a Parteneriatului Estic "integrarea economică și alinierea la politicile UE", Bruxelles, BELGIA;
- 06-08 decembrie - întrunirea Grupului de lucru pentru IMM al Organizației Cooperării economice a Mării Negre "Promovarea femeilor antreprenoare din statele membre ale OCEMN", Istanbul, TURCIA;
- 07-09 decembrie - III-a Sesiune a comisiei interguvernamentale moldo-elene de cooperare economică, tehnologică și științifică, Atena, republica Elenă;
- 07 decembrie – forumul Economic „Uniunea Europeană pentru businessul din Republica Moldova”;
- 08 decembrie - conferința MEGA: „Memorandumul FMI în contextul tendințelor și prognozelor pentru 2016-2017”;
- 15 decembrie - conferința Națională privind Dezvoltarea calificărilor și promovarea ocupării: abordări multiple pe piața muncii;
- 16 decembrie - eveniment public de totalizare a primului an de activitate al Proiectului Ameliorarea Competitivității II;
- 21 decembrie – conferință „Oportunități de dezvoltare pentru tinerii producători agricoli din R Moldova”.

Instruiri și sesiuni de informare:

- 11-12 februarie – „Use of the project cycle management approach for the Annual Action Programme 2016”;
- 10 martie – „DFCTA – informare eficientă pentru businessul din Republica Moldova”;
- 19 aprilie - Instruire privind formularea propunerilor de proiecte de asistență, organizat cu suportul Proiectului de Asistență Tehnică DCFTA în cadrul Ministerului Economiei;
- 11-13 mai - Întrunirea Platformei 2 a Parteneriatului estic cu genericul "Integrare Economica și convergența cu politicile UE" desfășurată la Bruxelles, Belgia;
- 27 mai - H2020 practical training for Moldovan SMEs;
- 30 mai – 2 iunie - instruire "Noi venituri în rețeaua Europeană a Întreprinderilor", desfășurată la Bruxelles, Belgia;

- 2 iunie – sesiune de informare "Este oare posibilă o reindustrializare a R. Moldova?" și "Politici pentru dezvoltarea clusterelor în Moldova";
- 02-03 iunie - instruire "Organizarea sesiunilor de informare și instruire privind comunicarea despre UE și asistența EU" finanțată de UE;
- 06 -07 iunie – seminar "Rolul semnelor distinctive în dezvoltarea afacerilor", organizat de AGEPI;
- 06-07 iunie - instruire „Formarea echipelor de succes” ;
- 09-10 iunie – instruire „Evaluarea performanței individuale”;
- 20-23 iunie - „Școala privind modelul viabil de asistență și suport în afaceri: Generarea de servicii și de venituri” proiectul East Invest 2”, desfășurată la Westerham, Germania;
- 22 iunie – Seminarul National privind Stabilirea și Promovarea Registrului Poluanților Emiși și Transferați (RPET);
- 02 -09 iulie – training "Școala de vara de transfer tehnologic și inovare" Coimbra, Portugalia;
- 15 iulie – sesiune informativă „European Union Framework Program for Research and Innovation HORIZON 2020”;
- 19 iulie – seminar "Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului pentru mobilitate UE-Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia pentru locuitorii regiunii Transnistrene a Republicii Moldova” organizat de OIM;
- 11 august – training „Expert accesare fonduri nerambursabile/granturi”;
- 18-19 august – atelier de instruire „Comunicarea strategică în promovarea proiectelor de dezvoltare în Republica Moldova”;
- 24 august – instruire „Leading for the best in you”;
- 04- 23 septembrie – instruire „Economic Empowerment of Women”, Haifa, Israel;
- 29 septembrie – instruire „Servicii fiscale electronice”;
- 28 -30 septembrie – „Instruirea punctelor de contact pentru migranți și reveniti (ATO FM)”;
- 10- 13 octombrie – seminar „Supporting SME Competitiveness Reforms in the Eastern partner Countries” Veneția, Italia;
- 31 octombrie – 01 noiembrie – „Sesiune de informare și instruire pentru comunicarea despre UE și asistența UE”;
- 01 noiembrie – instruire „Liderism și retorică”;
- 04 noiembrie – sesiune de informare „Măsurarea creșterii verzi în Moldova în cadrul proiectului UE EaP Green”;
- 05-19 noiembrie – instruire „Introducing problem based learning in Moldova toward enhancing students competitiveness and Employability”, Aalborg, Danemarca;
- 17 noiembrie – instruire „Alinierea schemelor de ajutor financiar național la regulile EU”;
- 20 noiembrie – 10 decembrie – instruire „Private Sector Growth Strategies”, Suedia;
- 21-22 noiembrie – instruire „Elaborarea unui model de afaceri”;

- 01-02 decembrie – training „Reorganizarea companiei folosind o metodologie de consultanță”.

Participări la concursurile ideilor de afaceri în calitate de evaluator:

- 28 martie – 02 aprilie – „Concursul de Business Planuri pentru Tineri”, ediția 2016, organizat de ASEM;
- Concurs de responsabilitate civilă;

1.2. Optimizarea activității ODIMM

La 29 aprilie, Consiliul de Coordonare al ODIMM a aprobat Programul de dezvoltare Strategică pentru anii 2016 – 2018, care stabilește direcțiile strategice de dezvoltare ale Organizației pe termen mediu și are drept scop diversificarea și eficientizarea instrumentelor de suport al sectorului întreprinderilor mici și mijlocii.

Concomitent, a fost aprobată și noua schemă organizatorică a instituției, elaborată conform sugestiilor experților Băncii Mondiale. Astfel, structura organizatorică a ODIMM a fost diversificată prin crearea unor posturi de muncă suplimentare, în scopul oferirii serviciilor de consultanță în export, organizarea evenimentelor și efectuarea evaluărilor și monitorizărilor impactului și performanțelor programelor, gestionate și implementate de către ODIMM, programe ce au ca scop final dezvoltarea economică durabilă și modernizarea economiei naționale, contribuind la creșterea performanței și nivelului de competitivitate a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii.

În scopul asigurării îndeplinirii obiectivelor strategice stabilite de ODIMM, pe parcursul anului 2016, echipa ODIMM a fost completată cu 7-11 specialiști – 2 șefi de direcție, 5-7 coordonatori de programe și 2 specialiști în relații publice și organizare de evenimente. Conform datelor la 31 decembrie 2016 la ODIMM activau 31 de specialiști (20 femei, 11 bărbați) de înaltă calificare în domenii economice și conexe relevante, din care 3 doctoranzi. Ponderea de gen constituie 65% - femei și 35 % - bărbați.

În scopul ridicării nivelului de profesionalism, pe parcursul anului 2016 au fost efectuate 3 instruirii interne ale personalului ODIMM pe următoarele tematici – „Standardizarea serviciilor de consultanță”, „Comunicarea externă eficientă”, „Implementarea tehnologiei ArcGis în fluxul de date al ODIMM- evaluarea situației și perspective de dezvoltare”.

15 persoane au beneficiat de diverse instruirii tematice desfășurate peste hotarele republicii.

Personalul ODIMM ce oferă consultanță și managerii Incubatoarelor de afaceri au participat la trainingul intern privind „Dezvoltarea capacităților de consultanță în cadrul incubatoarelor de afaceri”.

Întreg personalul ODIMM a participat la prezentarea analizei Direcției Analiză, instruire și inovare privind „Ecosistemul antreprenorial din Republica Moldova pentru perioada 2015 -2016” și „Analiza lanțului aprovizionărilor locale al companiilor cu investiții străine directe în Republica Moldova”, realizat de IDIS „Viitorul”.

În anul 2016 ODIMM a continuat adaptarea proceselor de înregistrare și evidență a proiectelor în derulare prin intermediul Platformei ArcGIS Online (AGOL).

- Proiectul PARE 1+1, Componenta II - Instruire și suport antreprenorial dispune de un formular de înregistrare public plasat pe site-ul ODIMM, prin intermediul căruia beneficiarii eligibili pot aplica la această componentă a Programului. La un formular online asemănător, dar cu rubrici suplimentare are acces coordonatorul Componentei II a Programului din cadrul ODIMM, care poate înregistra solicitările parvenite la birou. În continuare coordonatorul are acces la date prin intermediul unui panou de control (Dashboard) ce permite vizualizarea, analiza și editarea datelor parvenite în baza de date. Prin intermediul aplicației ArcGIS Desktop a fost pregătit șablonul Fișei de evaluare, care poate fi populat cu datele solicitate spre examinare.
- Proiectul PARE 1+1 Componenta III - Finanțarea afacerilor colectează dosarele prin intermediul formularului online, la care au acces doar coordonatorii din cadrul ODIMM, accesul către formular și baza de date fiind restricționată prin parolă. Ulterior datele sunt editate și analizate prin intermediul Panoului de control configurat cu instrumentele necesare acestei etape. Din baza de date creată pot fi completate automat Fișele de evaluare a dosarelor precum și tabelul beneficiarilor, necesare Comisiei de evaluare, acestea fiind posibile în baza șabloanelor pregătite prealabil și accesate prin intermediul aplicației ArcGIS Desktop.
- Programul GEA (Gestiunea Eficientă a Afacerii) dispune de formular online cu acces public plasat pe situl ODIMM prin intermediul căruia se pot înregistra doritorii de a participa la cursurile de instruire. Același formular online este utilizat și de coordonatorii Programului GEA. Datele colectate pot fi operativ interpretate și vizualizate cu posibilitatea de editare a datelor, cum ar fi evidența celor instruiți. Este pregătit șablonul tabelului "Lista înregistrărilor la programul GEA", care poate fi populat cu datele filtrate după diferite criterii – regiuni, perioadele înregistrare etc.
- Programul PNAET (Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor) dispune de un flux de date similar celui din Programul GEA. Astfel programul este asistat de un formular online cu acces public ce permite aplicațiilor de a se înregistra la cursurile de instruire. Prin intermediul panoului de administrare se evaluează starea curentă a înregistrărilor. Prin intermediul panoului de administrare pot fi editate și vizualizate sub formă grafică rezultatele înregistrărilor.
- Serviciile de consultanță ale ODIMM sunt însoțite de formulare electronice ce permit stocarea informațiilor cu referire la tipul și conținutul consultanței oferite. Datele stocate permit evaluarea volumului de lucru efectuat, distribuția spațială a solicitanților, tematicile abordate etc.
- Formularele de evaluare elaborate la finele cursurilor GEA, PNAET și PARE Instruire la etapa actuală sunt centralizat colectate de coordonatorii ODIMM utilizând formulare online create în baza Google forms, ulterior datele colectate pot fi analizate direct de pe panoul de administrare (Dashboard) Google sau pot fi exportate în tabele ce permit o analiză mai minuțioasă în continuare a rezultatelor obținute.

Toate programele ODIMM ale căror date sunt stocate pe Platforma ArcGIS Online permit o analiză ulterioară atât în aspect spațial (produsul grafic final - hărți), accesarea datelor de pe diverse dispozitive, vizualizarea stării datelor în regim real, exportul datelor în diverse formate.

În continuare se lucrează la adaptarea fluxului de date RIAM la Platforma ArcGIS Online precum și o continuă optimizare a programelor deja implementate pe această platformă.

Pe parcursul primului semestrului al anului 2016 a fost efectuată Analiza infrastructurii TIC a ODIMM și formularea recomandărilor de funcționare a Sistemului Informatic destinat Garantării Creditelor (GMS), a fost formulat Caietul de Sarcini necesar elaborării GMS proiect realizate cu suportul Băncii Mondiale de Ameliorare a Competitivității (UIPAC). În continuare urmează să fie organizat concursul pentru desemnarea companiei ce va elabora GMS.

ODIMM colaborează activ în direcția stabilirii modalității de conlucrare și schimb de date cu instituțiile ce acordă sprijin financiar IMM, în deosebi celor din domeniul agricol. Aceste colaborări au drept scop evitarea dublei finanțări din diverse fonduri cum ar fi cele gestionate de AIPA și IFAD. Schimbul de date între instituții va permite o verificare operativă a eligibilității solicitantului la înregistrarea acestuia la oricare din programele alese și îl scutește pe cel din urmă de prezentarea actelor confirmative pe suport de hârtie.

1.3. Acorduri de colaborare

Întru stabilirea unei colaborări durabile și de succes, în vederea promovării oportunităților de dezvoltare a IMM-urilor în Republica Moldova, în anul 2016, ODIMM a stabilit **relații de colaborare** cu instituțiile naționale și internaționale, prin semnarea acordurilor de parteneriat cu următoarele instituții:

- Chamber of Commerce and industry of Pridnestrovie și Seed Forum Norway Stiftelsen;
- Bulgarian Small and medium Enterprises Promotion Agency;
- The executive Committee of ATU Gagauzia și Seed Forum Norway Stiftelsen;
- Camera de Comerț și industrie a Republicii Moldova;
- Publicația periodică "Monitorul Fiscal FISC.MD";
- Consiliul Național al Tineretului din Moldova;
- Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD și AIPA;
- Institutul Național de Standardizare;
- Asociația Incubatoarelor și Centrelor de Afaceri din România;
- Industrial Parc SRL;
- Biroul pentru relații cu diaspora a Cancelariei de Stat

1.4. Asigurarea planificării obiectivelor și acțiunilor ODIMM

În perioada de referință, a fost definitivat și aprobat **Planul de Acțiuni** al ODIMM pentru anul **2016**, care a fost structurat în 5 priorități:

- I. Facilitarea accesului IMM la instruire și resurse informaționale,
- II. Facilitarea accesului IMM la resurse financiare,
- III. Dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri,
- IV. Promovarea dialogului public-privat,
- V. Fundarisind și relații externe,
- VI. Consolidarea capacităților ODIMM.

Documentul menționat a fost întocmit în baza obiectivelor ODIMM, precum și următoarelor **acte normative**:

- Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova 2020";
- PA Strategia de Dezvoltare a Sectorului IMM 2012-2020 pentru anii 2015-2017;
- PNA pentru implementare a Acordului de Asociere RM-UE 2014-2016;
- Strategia de Dezvoltare a IMM 2012-2020;
- Foaia de Parcurș pentru Ameliorarea Competitivității RM;
- Parteneriatul de mobilitate Moldova-UE;
- Etc.

În perioada de referință, ODIMM a elaborat **Programul de Dezvoltare Strategică pentru anii 2016-2018**, luând în considerație propunerile experților Băncii Mondiale.

Documentul în cauză a fost întocmit în baza Hotărârii Guvernului nr. 176 din 22.03.2011 și Ghidului de elaborare a PDS a autorităților.

În cadrul PDS-ului ODIMM, pe lângă **prioritățile existente**:

- Crearea și dezvoltarea oportunităților de lansare și dezvoltare a afacerilor de succes, în special în zonele rurale;
- Crearea și amplificarea culturii de afaceri și abilităților antreprenoriale;
- Facilitarea accesului IMM la resurse informaționale;
- Facilitarea accesului IMM la resurse financiare;
- Facilitarea accesului la servicii de consultanță pentru dezvoltarea afacerilor;
- Dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri;
- Stimularea dialogului public-privat;

Au fost introduse noi obiective, sugerate de experții internaționali, precum:

- Facilitarea legăturilor de afaceri a IMM cu companiile naționale și internaționale;
- Dezvoltarea companiilor cu potențial înalt de penetrare a noilor piețe / statut: gata de export;
- Facilitarea / Dezvoltarea unei game largi de servicii și suport pentru sensibilizarea și promovarea exportului și pentru inițiative preliminare de export de către companiile cu potențial de creștere / orientate spre export.